

T.C.
KIRŞEHİR AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

KIRIKKALE İLİ YER ADLARI ÜZERİNE BİR İNCELEME

Kübra Ülkü ÜNEY

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Kırşehir-2022

©2022-Kübra Ülkü ÜNEY

T.C.

KIRŞEHİR AHİ EVRAN ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

KIRIKKALE İLİ YER ADLARI ÜZERİNE BİR İNCELEME

A STUDY ON THE PLACE NAMES OF KIRIKKALE

Hazırlayan

Kübra Ülkü ÜNEY

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Songül ERDOĞAN

Kırşehir-2022

KABUL VE ONAY

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencisi, Kübra Ülkü ÜNEY tarafından hazırlanan “*Kırıkkale İli Yer Adları Üzerine Bir İnceleme*” adlı tez çalışması tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından oybirliği/oyçokluğu ile **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Danışman(İmza)

Dr. Öğr. Üyesi Songül ERDOĞAN

Üye.....(İmza)

Prof. Dr. Nadir İLHAN

Üye.....(İmza)

Doç. Dr. Meryem Arslan

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.../.../2022

Prof. Dr. Hüseyin ŞİMŞEK

Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezim sadece Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- Tezimin yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

.../.../2022

Kübra Ülkü ÜNEY

ÖZET

KIRIKKALE İLİ YER ADLARI ÜZERİNE BİR İNCELEME

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan: Kübra Ülkü ÜNEY

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Songül ERDOĞAN

2022- xx+220

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Jüri

Dr. Öğr. Üyesi Songül ERDOĞAN

Prof. Dr. Nadir İLHAN

Doç. Dr. Meryem Arslan

Onomastik –ad bilim- yeryüzünde bilenen tüm isimler üzerinde çalışmalar yapan bilim dalıdır. Ad bilim kendi içerisinde belirli bölümlere ayrılmaktadır. Bu bölümler; toponimi, hidronim, oronim ve anthroponomidir. Bu alanlar çalışmalarda toplumun dili, kültürü, tarihi hakkında geniş bilgilere ulaşmamızı sağlamıştır. Ülkemizde çalışmalar geç bir zamanda başlamış olsa da lisans ve lisansüstü çoğu çalışmaya konu edilmiştir. Konu alanının genişliği sebebiyle bu bilim dalının hâlâ çalışmadığı konular mevcuttur.

Yer adları dar anlamda bir toplumun, kültürün kendini tanımlamasında büyük bir öneme sahiptir. Sadece bir yerin adı değil o bölgenin dil gelişimi ve tarihi açısından da önem arz etmektedir.

Kırıkkale Cumhuriyet'in ilanından çok sonra kurulmuş ve yeni sayılan illerimizdendir. Tarihi süreç içerisinde aşiretlerin iskânı politikasına bağlı olarak pek çok aşiret il sınırları içerisine yerleştirilmiştir. İle yerleşen Türkmenler, Yörükler ve aşiretler ile Anadolu içerisinde küçük bir Türk yurdu haline gelmiştir.

Bu çalışmada ilden alınan listeden derlenmiş 1708 ilçe, köy, mahalle, sokak, bulvar, dağ, tepe, su adları; yapı, köken ve anlam bakımından incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Ad Bilim, Etimoloji, Kırıkkale, Su adları, Tepe adları

ABSTRACT

A STUDY ON THE PLACE NAMES OF KIRIKKALE

M. Sc. Thesis

Preparer: Kübra Ülkü ÜNEY

Advisor: Dr. Öğr. Üyesi Songül ERDOĞAN

2022- xx+220

Kırşehir Ahi Evran University, Graduate School Of Social Sciences

Turkish Language and Literature Department

Jury

Asst. Prof Dr. Songül ERDOĞAN

Prof. Dr. Nadir İLHAN

Assoc. Prof. Dr. Meryem Arslan

Onomastics -onomastics- is the science that studies all the names known in the world. Forensic science is divided into certain sections within itself, these sections are; The toponymy is hydronym, oronym and anthroponomy. Toponymy, while examining place names, water names; streams, springs, fountains, etc. in the region. Examines their names, mountain names; hill, valley, cliff, cliff, etc. have included many names in their field of study. Although studies in our country started at a late time, most undergraduate and graduate studies have been the subject of studies. Due to the breadth of the subject area, there are subjects that this branch of science still does not study.

Place names in a narrow sense have a great importance in the self-definition of a society and culture. It is important not only for the name of a place, but also for the language development and history of that region.

Kırıkkale was established long after the proclamation of the Republic and is one of the new provinces. In the historical process, many tribes have been settled within the borders of the province depending on the settlement policy of the tribes. It has become a small Turkish homeland in Anatolia with the Turkmens, Yoruks and tribes who settled in Anatolia.

In this study, 1708 district, village, neighborhood, street, boulevard, mountain, hill water names compiled from the list taken from the province will be examined in terms of structure, origin and meaning.

Key Words: Name science, etymology, place names, water names, hill names

ÖN SÖZ

Türkler içersinde “ad verme” kültürü oldukça önemlidir. Ad verme geleneği sürekli gelişme göstermiştir. Yaşanılan gelişmeler içersinde buldukları coğrafyaya ad verme tarihin izlerini taşıması bakımından önem arz etmektedir. Özellikle tarihi dönemler içersinde bölgeyi kullanan Türk boy ve aşiretlerine yurt olma özelliği göstermesi ve bölge halkı hakkında bilgi vemesi yer adlarının günümüze ulaşması kayda değerdir. Birçok boy ve aşirete ev sahipliği yapmış olan Kırıkkale ili de yer adları açısından hem kültürel hem de farklılık açısından önemli yerleşim birimlerinden biridir.

Bir Cumhuriyet şehri olan Kırıkkale ili hem yerleşim birimlerine verdiği adlar hem de coğrafi şekillere verdiği adlar açısından tarihi süreci barındıran ve yörenin dil özelliklerini taşıyacak şekilde adlandırmalara sahiptir.

Bu yüksek lisans tezinde Kırıkkale ili fiziki sınırları içinde bulunan merkez ilçeler, mahalle, cadde, sokak, bulvar, ilçelere ait mahalleler, köyler ile birlikte tepe ve su adları gramatik, etimolojik ve semantik açıdan incelenmiştir.

Kırıkkale Valiliği, Kırıkkale Belediyesi ve Harita Genel Müdürlüğüne vermiş oldukları katkıdan dolayı teşekkür ederim.

Yüksek lisans tezimin hazırlanma sürecinde desteklerini esirgemeyen, sabrını zorladığım, bir anne gibi yaklaşan, yolumu gösteren, sayın hocam Doktor Öğretim Üyesi Songül ERDOĞAN’a ve babam Orhan ÜNEY’e ile annem Elif ÜNEY’e teşekkürü bir borç bilir, saygılarımı sunarım.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	i
BİLDİRİM.....	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT.....	iv
ÖN SÖZ	v
İÇİNDEKİLER	vi
KISALTMALAR	xx
GİRİŞ	1
1. KIRIKKALE İLİNİN ÖZELLİKLERİ.....	3
1.1. KIRIKKALE İLİNİN COĞRAFİ KONUMU	3
1.2. KIRIKKALE İLİ TARİHİ	3
1.3. KIRIKKALE İLİNİN ADI	4
1.4. KIRIKKALE İLINE YERLEŞMİŞ OLAN AŞİRET, BOY, OYMAK VE CEMAATLER	4
BÖLÜM 1	11
YERLEŞİM BİRİMİ ADLARI	11
1.1. KÖKEN BAKIMINDAN YERLEŞİM BİRİMİ ADLARI	11
1.1.1. Tek Kelimeden Oluşan Yerleşim Birimi Adları	11
1.1.1.1 Türkçe Kelimelerden Oluşan Yerleşim Birimi Adları	11
1.1.1.2 Arapça Kelimelerden Oluşan Yerleşim Birimi Adları	11
1.1.1.3. Farsça Kelimelerden Oluşan Yerleşim Birimi Adları	12
1.1.1.4. Rumca Kelimelerden Oluşan Yerleşim Birimi Adları	12
1.1.1.5. Fransızca Kelimeden Oluşan Yerleşim Birimi Adı.....	12
1.1.1.6. Yunanca Kelimelerden Oluşan Yerleşim Birimi Adları	12
1.1.1.7. Bulgarca Kelimelerden Oluşan Yerleşim Birimi Adları	13

1.1.1.8. Ermenice Kelimelerden Oluşan Yerleşim Birimi Adları	13
1.1.1.9 Moğolca Kelimelerden Oluşan Yerleşim Birimi Adları	13
1.1.1.10 İlrice Kelimelerden Oluşan Yerleşim Birimi Adları	13
1.1.1.11 Sogdca Kelimelerden Oluşan Yerleşim Birimi Adları.....	13
1.1.2. İki Kelimededen Oluşan Yerleşim Birimi Adları	13
1.1.2.1. Türkçe+Türkçe	13
1.1.2.2. Türkçe+Arapça	16
1.1.2.3. Türkçe+Farsça	17
1.1.2.4. Arapça+Arapça.....	18
1.1.2.5 Arapça+Türkçe	18
1.1.2.6 Arapça+Rumca	20
1.1.2.7 Arapça+ İbranice	20
1.1.2.8 Arapça+ Farsça.....	20
1.1.2.9 Farsça+Türkçe	20
1.1.2.10. Farsça+Arapça.....	21
1.1.2.11 Türkçe+ Soğdca.....	21
1.1.2.12 Arapça+Moğolca	22
1.1.2.13 Macarca+Türkçe.....	22
1.1.2.14 Çince+Türkçe	22
1.1.2.15 ?+ Türkçe+ Türkçe Ek.....	22
1.1.3. Üç Kelimededen Oluşan Yerleşim Birimi Adları	23
1.1.3.1. Türkçe+Türkçe+Türkçe.....	23
1.1.3.2. Türkçe+Türkçe+Farsça+Türkçe Ek	23
1.1.3.3. Türkçe+Farsça+Türkçe+Türkçe Ek	23
1.1.3.4. Türkçe+Arapça+Türkçe+Türkçe Ek	24
1.1.3.5. Türkçe+Arapça+Arapça	24

1.1.3.6. Arapça+Türkçe+Türkçe	24
1.1.3.7. Arapça+Arapça+Türkçe	25
1.1.3.8. Arapça+ Türkçe+ Arapça	25
1.1.3.9. Arapça+ Türkçe+ Farsça	25
1.1.3.10. Arapça+ Farsça+ Türkçe	25
1.1.3.11. Arapça+ Farsça+ Moğolca	26
1.1.3.12. Arapça+Arapça+Fransızca	26
1.1.3.13. Farsça+ Arapça+ ?+ Arapça Ek.....	26
1.1.3.14. Fransızca+Arapça+Arapça	26
1.1.3.15. Fransızca+Arapça+Türkçe	26
1.1.3.16. İbranice+ Türkçe+ Türkçe+ Türkçe Ek.....	26
1.1.4. Dört Kelimeden Oluşan Yerleşim Birimi Adları	27
1.1.4.1 Türkçe+ Türkçe+ Türkçe+ Türkçe	27
1.1.4.2. Arapça+ Türkçe+ Türkçe+ Türkçe.....	27
1.1.4.3. Arapça+ Arapça+ Türkçe+ Türkçe.....	27
1.1.4.4 Arapça+Türkçe+Türkçe+Arapça.....	27
1.1.4.5. Arapça+ Arapça+ Arapça+ Türkçe	28
1.1.4.6. Arapça+ Arapça+ Türkçe+ Farsça	28
1.1.5. Beş Kelimeden Oluşan Yerleşim Birimi Adları.....	28
1.1.5.1. Arapça+ Fransızca+ Arapça+ Türkçe+ Türkçe.....	28
1.1.5.2. Arapça+Türkçe+ Türkçe+Türkçe+Türkçe+Türkçe.....	28
1.1.6. Kök ve Eklerine Göre Yerleşim Birimi Adları	28
1.1.6.1. Türkçe+Türkçe Ek.....	28
1.1.6.2. Türkçe+ Arapça Ek	30
1.1.6.3. Arapça+Türkçe ek	30
1.1.6.4. Arapça+Arapça Ek	31

1.1.6.5. Farsça+Türkçe ek	31
1.1.6.6. İtalyanca+Türkçe ek	31
1.1.6.7. Rumca+Türkçe ek	31
1.1.6.8. Fransızca+ Türkçe Ek.....	32
1.1.6.9. ? + Türkçe Ek	32
1.2 YAPI BAKIMINDAN YERLEŞİM BİRİMİ ADLARI	32
1.2.1 Basit Yapıda Tek Kelimedden Oluşan Yerleşim Birimi Adları.....	32
1.2.1.1. Yalın (Ek Almamış) Yerleşim Birimi Adları	32
1.2.1.2. Çekim Eki Almış Yerleşim Birimi Adları.....	34
1.2.1.2.1 Tek Kelime Halinde Çekim Eki Almış Yerleşim Birimi Adları	34
1.2.1.2.1.1. Ad Çekim Ekleri.....	34
1.2.1.2.2.Birden Çok Kelimedden Oluşan Yerleşim Birimi Adlarında Çekim Eki Almış Olanlar	34
1.2.1.2.2.1. Ad Çekim Ekleri.....	34
1.2.1.2.3. Türemiş Yerleşim Birimi Adlarından Çekim Eki Almış Olanlar.....	35
1.2.1.2.3.1. Ad Çekim Ekleri.....	35
1.2.2. Türemiş Kelimelerden Oluşan Yerleşim Birimi Adları	36
1.2.2.1. Tek Kelime Halinde Türemiş Yerleşim Birimi Adları.....	36
1.2.2.1.1. Addan Ad Yapan Eklerle Oluşan Yerleşim Birimi Adları.....	36
1.2.2.1.2. Fiilden Ad Türeten Eklerle Oluşan Yerleşim Birimi Adları	40
1.2.2.1.3. Partisip Ekleriyle Oluşan Yerleşim Birimi Adları	42
1.2.2.2. Birden Çok Kelimedden Oluşan Yerleşim Birimi Adlarında Yapım Eki Almış Olanlar	42
1.2.2.2.1. Addan Ad Yapan Eklerle Oluşan Yerleşim Birimi Adları.....	42
1.2.2.2.2. Fiilden Ad Türeten Eklerle Oluşan Yerleşim Birimi Adları	45
1.2.2.2.3. Partisip Ekiyle Oluşan Yerleşim Birimi Adları.....	48
1.2.2.3. Birleşik Yapılı Yerleşim Birimi Adları	49

1.2.2.3.1. Belirtisiz İsim Tamlaması Yapısında Kurulmuş Olan Yerleşim Birimi Adları	50
1.2.2.3.3. Sıfat Tamlaması Kuruluşundaki Birleşik İsimler	52
1.2.2.3.4. Tamlayanı Ad+Çekimli Fiil Kuruluşunda Olan Yerleşim Birimi Adları.....	54
1.2.2.3.5. Tamlayanı Sıfat+ Birleşik İsim Grubu Yapısında Olan Yerleşim Birimi Adları.....	55
1.2.2.3.6. Tamlayanı Sıfat Tamlaması Şeklinde Oluşmuş Birleşik İsimler	55
1.2.3. Tekrarlanan (Yakın Taşınmış) Toponimlerin Farklılaştırma Şekilleri	56
1.2.3.1. Taşınmış Yerleşim Birimi Adları	56
1.2.3.2. Aşağı-Yukarı, Orta-Baş, Alt-Üst, Arka-Ön Kelimeleriyle Farklılaştırılan Yerleşim Birimi Adları.....	56
1.2.3.3. Büyük-Küçük, Yakın-Uzak İle Farklılaştırılan Yerleşim Birimi Adları.....	57
1.2.3.4. Eski-Yeni ile Farklılaştırılan Yerleşim Birimi Adları	57
1.3. ANLAMLARI BAKIMINDAN YERLEŞİM BİRİMİ ADLARI	57
1.3.1. Tabiat Olaylarından Oluşmuş Yerleşim Birimi Adları	57
1.3.2. Dağ, Tepe, Kaya, Ova, Yazı vb. Oluşmuş Yerleşim Birimi Adları	57
1.3.3. Su ve Suyula İlgili Kavramların Yer Aldığı Yerleşim Birimi Adları	58
1.3.4. Bitkisel Kavramların Yer Aldığı Yerleşim Birimi Adları.....	59
1.3.5. Hayvan Adlarından Oluşan Yerleşim Birimi Adları.....	59
1.3.6. Gök Cisimlerinin Adlarından Oluşan Yerleşim Birimi Adları	59
1.3.7. Renk Bildiren Yerleşim Birimi Adları	60
1.3.8. Yerleştiği Yerin Arazi Özelliklerini Belirten Yer Adları.....	62
1.3.9. Şekil, Sayı ve Ölçü Bildiren Kelimelerden Oluşmuş Yerleşim Birimi Adları...	63
1.3.10. Yön ve Yer Bildiren Kelimelerden Oluşmuş Yerleşim Birimi Adları.....	63
1.3.11. Topluluklardan Meydana Gelen Yerleşim Birimi Adları	64
1.3.11.1. İçinde Köy-Kent-Şehir-Oba Kelimeleri Geçen Yerleşim Birimi Adları.....	64
1.3.11.2. Şehir ve Ülke Adlarından Oluşan Yerleşim Birimi Adları	65

1.3.12. Kişi Adlarından Oluşmuş Yerleşim Birimi Adları.....	65
1.3.12.1. Halk Arasında Tanınmış Kişilerin Adlarından Oluşan Yerleşim Birimi Adları	65
1.3.12.2. Devlet Adamlığı Yapmış ve Siyasî Kimlik Sahibi Olan Kişilerin Adlarından Oluşan Yerleşim Birimi Adları.....	65
1.3.12.3. Şehit Olmuş Kişilerin Adlarından Oluşan Yerleşim Birimi Adları.....	66
1.3.12.4. Sanatçı ve Sporcu Şahsiyetlerin Adlarından Oluşan Yerleşim Birimi Adları	67
1.3.12.5. Tarihi Şahsiyetlerin Adlarından Oluşan Yerleşim Birimi Adları.....	67
1.3.12.6. Tarikat Mensuplarının Adlarından Oluşan Yerleşim Birimi Adları.....	68
1.3.12.7. Genel Adlarından Oluşan Yerleşim Birimi Adları.....	68
1.3.13 Yiyecek-İçecek İlgili Kavramları İçeren Yerleşim Birimi Adları.....	69
1.3.14 Günlük Kullanılan Eşyalarla ve Bu Eşyalarla İlgili Kavramların Yer Aldığı Yerleşim Birimi Adları.....	69
1.3.15. Askerlikle İlgili Kavramların Yer Aldığı Yerleşim Birimi Adları.....	70
1.3.16. Yapı Adlarından ve Bölümlerini İçeren Yerleşim Birimi Adları.....	70
1.3.17. Madenlerle İlgili Kavramların Yer Aldığı Yerleşim Birimi Adları	71
1.3.18. Ticaret Yerleri İle İlgili Yerleşim Birimi Adları	71
1.3.19. Yönetim ve İdari Birimlerle İlgili Kavramlardan Oluşan Yerleşim Birimi Adları.....	71
1.3.20. Hak-Hukuk İle İlgili Kavramlardan Oluşan Yerleşim Birimi Adları	72
1.3.21. Ulaşım İlgili Kavramlarından Oluşan Yerleşim Birimi Adları	72
1.3.22. İnsanların Fiziksel Yapılarıyla İlgili Sıfatlardan Oluşan Yerleşim Birimi Adları	72
1.3.23. İnsan Uzuvarları İle İlgili Kavramları İçeren Yerleşim Birimi Adları.....	73
1.3.24. Rütbe, Unvan, Lakap ve Meslekî Kavramlarla İlgili Yerleşim Birimi Adları.	73
1.3.25. Dinî Kavramların Yer Aldığı Yerleşim Birimi Adları.....	74

1.3.25.1. İslam Dini ve Tarikatlarla İlgili Kavramlardan Oluşan Yerleşim Birimi Adları.....	74
1.3.25.2. Diğer Dinlerle İlgili Yerleşim Birimi Adları.....	75
1.3.25.3. Tarihî ve Dinî Önemli Olayları Yansıtan Yerleşim Birimi Adları.....	75
1.3.26 Etnik Kavramları İçeren Yerleşim Birimi Adları.....	75
1.3.27. Zaman ile İlgili Yerleşim Birimi Adları.....	75
1.3.28. Boy, Oymak, Soy Aşiret Adlarından Oluşan Yerleşim Birimi Adları.....	75
1.3.29. Hikâyesi Olan Yerleşim Birimi Adları	76
1.3.30. Efsanevi Kahraman Adlarından Oluşan Yerleşim Birimi Adları.....	77
1.3.31 Eğitim İle İlgili Yerleşim Birimi Adları.....	77
1.4. VERİLME SEBEBİ VE KÖKENLERİ TESPİT EDİLEMİYEN YERLEŞİM BİRİMİ ADLARI.....	77
BÖLÜM DEĞERLENDİRME	78
BÖLÜM 2 TEPE ADLARI	81
2.1. KÖKEN BAKIMINDAN TEPE ADLARI	81
2.1.1. Tek kelimededen Oluşan Tepe Adları	81
2.1.1.1. Türkçe Kelimelerden Oluşan Tepe Adları	81
2.1.1.2. Arapça Kelimelerden Oluşan Tepe Adları	82
2.1.1.3. Farsça Kelimelerden Oluşan Tepe Adları	83
2.1.1.4. İbranice Kelimelerden Oluşan Tepe Adları.....	84
2.1.1.5. Fransızca Kelimelerden Oluşan Tepe Adları	84
2.1.1.6. Rumca kelimelerden Oluşan Tepe Adları	84
2.1.1.7. Kökenleri Tespit Edilemeyen Kelimelerden Oluşan Tepe Adları.....	84
2.1.2. İki Kelimededen Oluşan Tepe Adları	84
2.1.2.1. Türkçe+Türkçe	84
2.1.2.2 Türkçe+Arapça	90
2.1.2.3. Türkçe+Farsça	91

2.1.2.4. Türkçe+Fransızca+Türkçe Ek+Türkçe Ek	92
2.1.2.5. Türkçe+?.....	92
2.1.2.6. Arapça+Türkçe	93
2.1.2.7. Farsça+Türkçe	94
2.1.2.8. Arapça+Farsça.....	95
2.1.2.9. Farsça+Farsça.....	95
2.1.2.10. Türkçe+Rumca+Türkçe Ek	95
2.1.3. Üç Kelimededen Oluşan Tepe Adları	96
2.1.3.1. Türkçe+Türkçe+Türkçe+Türkçe Ek+Türkçe Ek	96
2.1.3.2. Türkçe+Türkçe+Arapça	96
2.1.3.3. Farsça+Farsça+Türkçe	96
2.1.3.4. Türkçe+Çince+Türkçe Ek+Türkçe+Türkçe ek	96
2.1.4. Kök ve Eklerine Göre Tepe Adları	96
2.1.4.1. Türkçe+Türkçe Ek.....	96
2.1.4.2. Arapça+Türkçe Ek	99
2.1.4.3. Arapça+?	99
2.1.4.4. Farsça+Türkçe Ek.....	99
2.1.4.5. İbranice+Türkçe+Türkçe Ek	100
2.1.4.6. Ermenice+Türkçe Ek.....	100
2.2. YAPI BAKIMINDAN TEPE ADLARI	100
2.2.1. Basit Yapıda Tek Kelimededen Oluşan Tepe Adları.....	100
2.2.1.1. Yalın (ek almamış) Tepe Adları	100
2.2.1.2. Çekim Eki Almış Tepe Adları	103
2.2.1.2.1. Tek Kelime Halinde Çekim Eki Almış Tepe Adları	103
2.2.1.2.1.2. Ad Çekim Ekleri	103

2.2.1.2.2. Birden Çok Kelimeden Oluşan Tepe Adlarında Çekim Eki Almış Olanlar	104
2.2.1.2.2.1. Ad Çekim Ekleri	104
2.2.3. Türemiş Kelimelerden Oluşan Tepe Adları	105
2.2.3.1. Tek Kelime Halinde Türemiş Yapılı Tepe Adları	105
2.2.3.1.1. Addan Ad Yapan Eklerle Oluşan Tepe Adları	105
2.2.3.1.2. Fiilden Ad Türeten Eklerle Oluşan Tepe Adları	110
2.2.3.1.3. Partisip Ekleriyle Oluşan Tepe Adları	111
2.2.2.2. Birden Çok Kelimeden Oluşan Tepe Adlarında Türemiş Kelimeler	112
2.2.2.2.1. Addan Ad Yapan Eklerle Oluşan Tepe Adları	112
2.2.2.2.2. Fiilden Ad Türeten Eklerle Oluşan Tepe Adları	116
2.2.2.2.3. Fiilden Fiil Türeten Eklerle Oluşan Tepe Adları	118
2.2.2.2.4. Partisip Ekleriyle Oluşan Tepe Adları	119
2.2.3. Birleşik Yapılı Tepe Adları	120
2.2.3.1 Tamlayanı İlgili Grubu Yapısında Olan Tepe Adları	122
2.2.3.2. Tamlayanı Sıfat Tamlaması Yapısında Olan Tepe Adları	123
2.2.3.5.	127
2.2.4. Tekrarlanan Yakın Taşınmış Tepe Adlarının Farklılaştırma Şekilleri	127
2.2.4.1. Büyük-Küçük Farklılaştırması Şeklinde Oluşmuş Tepe Adları	127
2.2.4.2 Eski-Yeni Farklılaştırması Şeklinde Oluşmuş Tepe Adları	127
2.3. ANLAMLARI BAKIMINDAN TEPE ADLARI	127
2.3.1. Dağ, Tepe, Kaya, Ova, Yazı vb. Oluşmuş Tepe Adları	127
2.3.2. Su ve Suyla İlgili Kavramların Yer Aldığı Tepe Adları	128
2.3.3. Bitkisel Kavramların Yer Aldığı Tepe Adları	129
2.3.4. Doğal Oluşumlardan Meydana Gelen Tepe Adları	130
2.3.5. Hava Olaylarını İçeren Tepe Adları	130

2.3.6. Hayvan Adlarından Oluşan Tepe Adları	130
2.3.7. Askerlikle İlgili Kavramların Yer Aldığı Tepe Adları.....	131
2.3.8. Hastalık Adlarından Oluşan Tepe Adları	131
2.3.9. Renk Bildiren Tepe Adları	132
2.3.10. Yiyecek-İçeceklerle İlgili Kavramları İçeren Tepe Adları.....	133
2.3.11. Tarım-Hayvan-Sulama ile İlgili Yer ve Aletlerin Adlarından Oluşan Tepe Adları.....	134
2.3.12. Müzik ile İlgili Kavramları İçeren Tepe Adları	135
2.3.13. İnsanların Fiziksel ve Ruhsal Özelliklerin Doğaya aktarılması ile Oluşan Tepe Adları.....	135
2.3.14. Akrabalık ile İlgili Kavramları İçeren Tepe Adları.....	135
2.3.15. İnsan Uzuvarları İle İlgili Kavramları İçeren Tepe Adları.....	135
2.3.16. Ruhsal Sağlık ile İlgili Kavramları İçeren Tepe Adları	136
2.3.17. Kişi Adlarından Oluşan Tepe Adları.....	136
2.3.18. Yerleştiği Arazinin Özelliklerini Veren Tepe Adları.....	137
2.3.19. Yapı Adlarından ve Bölümlerini İçeren Tepe Adları.....	138
2.3.20. Rütbe, Lakap ve Mesleklerle İlgili Tepe Adları.....	139
2.3.21. Madenlerle İlgili Kavramların Yer Aldığı Tepe Adları	139
2.3.22. Gün ve ay Adlarından Oluşan Tepe Adları	139
2.3.23. Etnik Kavramları İçeren Tepe Adları.....	139
2.3.24. Ölümle İlgili Kavramları İçeren Oluşan Tepe adları	139
2.3.25. Şekil, Sayı ve Ölçü Bildiren Kelimelerden Oluşmuş Tepe Adları.....	139
2.3.26. Ulaşım İle İlgili Kavramları İçeren Tepe Adları	140
2.3.27. Günlük Kullanılan Eşya ve Olay Adlarından Meydana Gellen Tepe Adları.	140
BÖLÜM DEĞERLENDİRME	142
BÖLÜM 3 SU ADLARI	144
3.1. KÖKEN BAKIMINDAN SU ADLARI.....	144

3.1.1. Kelimededen Oluşan Su Adları.....	144
3.1.1.1. Türkçe Kelimelerden Oluşan Su Adları	144
3.1.1.2. Arapça Kelimelerden Oluşan Su Adları	145
3.1.1.3. Farsça Kelimelerden Oluşan Su Adları	146
3.1.1.4. Rumca Kelimelerden Oluşan Su Adları	147
3.1.1.5 İbranice Kelimelerden Oluşan Su Adları	147
3.1.1.6. Ermenice Kelimelerden Su Adları.....	147
3.1.1.7. Kökeni Hakkında Bilgiye Ulaşılamayan Su Adları.....	147
3.1.2. İki Kelimededen Oluşan Su Adları	147
3.1.2.1. Türkçe+Türkçe	147
3.1.2.2. Türkçe+Arapça	152
3.1.2.3. Türkçe+ Farsça	153
3.1.2.4. Türkçe+Çince	153
3.1.2.5. Türkçe+ İbranice+ Türkçe Ek	153
3.1.2.6. Arapça+Arapça.....	153
3.1.2.7. Arapça+ Türkçe	153
3.1.2.8. Arapça+Farsça.....	155
3.1.2.9. Arapça+Farsça+Türkçe Ek.....	155
3.1.2.10. Arapça+İbranice	155
3.1.2.11. Arapça+Rumca.....	155
3.1.2.12. Türkçe+Farsça	155
3.1.2.13. Farsça+ Farsça	156
3.1.2.14. Farsça+Türkçe	156
3.1.2.15. Farsça+Arapça.....	156
3.1.2.16. İtalyanca+ Türkçe+ Türkçe Ek.....	157
3.1.2.17. Moğolca+Türkçe+Türkçe ek.....	157

3.1.2.18 ?+Türkçe+Türkçe Ek.....	157
3.1.3. Üç Kelimededen Oluşan Su Adları.....	157
3.1.3.1. Türkçe +Türkçe +Türkçe +Türkçe Ek.....	157
Türkçe+Türkçe Ek+Türkçe +Türkçe.....	157
3.1.3.2. Türkçe+Türkçe+Türkçe Ek+Arapça	157
3.1.3.3. Türkçe+Türkçe+Farsça+Türkçe+Türkçe Ek.....	157
3.1.4. Kök ve Eklerine Göre Su Adları	157
3.1.4.1. Türkçe+Türkçe ek	157
3.1.4.2. Arapça+Türkçe Ek	160
3.1.4.3. Farsça+Türkçe Ek.....	160
3.1.4.4. Rumca+Türkçe Ek.....	161
3.1.4.5. İbranice+Türkçe Ek.....	161
3.2. YAPI BAKIMINDAN SU ADLARI.....	161
3.2.1. Basit Yapıda Tek Kelimededen Oluşan Su Adları.....	161
3.2.1.1. Yalın (Ek Almamış) Su Adları.....	161
3.2.1.2. Çekim Eki Almış Su Adları.....	164
3.2.1.2.1. Tek Kelime Halinde Çekim Eki Almış Su Adları	164
3.2.1.2.1.1. Ad Çekim Ekleri Su Adları	164
3.2.1.2.2. Birden Çok Kelimededen Oluşan Su Adlarında Çekim Eki Almış Olanlar ..	165
3.2.1.2.2.1. Ad Çekim Ekleri.....	165
3.2.1.2.3. Türemiş Yerleşim Birimi Adlarından Çekim Eki Almış Olanlar.....	166
3.2.1.2.3.1. Ad Çekim Ekleri İle Kurulmuş Su Adları	166
3.2.2. Türemiş Kelimelerden Oluşan Su Adları	167
3.2.2.1. Tek Kelime Halinde Türemiş Su Adları.....	167
3.2.2.1.1. Addan Ad Yapan Eklerle Oluşan Su Adları.....	167
3.2.2.1.2. Fiilden Ad Yapan Eklerle Oluşan Su Adları	172

3.2.2.1.3. Fiilden Fiil Yapan Eklerden Oluşmuş Su Adları.....	173
3.2.2.1.4. Addan Fiil Yapan Eklerden Oluşmuş Su Adları	173
3.2.2.1.5. Partisip Ekleriyle Oluşan Su Adları	173
3.2.2.2. Birden Çok Kelimeden Oluşan Su Adlarında Türemiş Kelimeler	174
3.2.2.2.1. Addan Ad Yapan Eklerle Oluşan Su Adları.....	174
3.2.2.2.2. Fiilden Ad Yapan Eklerden Oluşmuş Su Adları	177
3.2.2.2.3. Partisip Ekleriyle Oluşan Su Adları	179
3.2.3. Birleşik isim şeklinde oluşmuş su adları	179
3.2.3.1. Tamlayanı Belirtisiz İsim Tamlaması (Ad+Ad+İyelik) Yapısında Olan Su Adları.....	179
3.2.3.2. Ad+Ad Kuruluşunda Birleşik İsim Oluşturan Su Adları	181
3.2.3.3. Tamlanan Eki Düşmüş İsim Tamlaması Yapısında Olan Su Adları	181
3.2.3.4. Sıfat Tamlaması Şeklinde Kurulmuş Olan Su Adları.....	181
3.2.3.5. Tamlayanı Sıfat Tamlaması Olan Belirtisiz İsim Tamlaması Yapısında Olan Su Adları.....	185
3.2.3.6. İlgi Grubu Şeklinde Kurulmuş Su Adları.....	185
3.2.3.7. Unvan Grubu Şeklinde Kurulmuş Su Adları.....	185
3.2.3.8. Eski-Yeni Farklılaşması Şeklinde Oluşmuş Su Adları.....	185
3.2.3.9. Aşağı-Yukarı Farklılaştırması Şeklinde Oluşmuş Su Adları	186
3.2.3.10. Büyük-Küçük Farklılaştırması Şeklinde Oluşmuş Su Adları.....	186
3.3. ANLAMLARI BAKIMINDAN SU ADLARI	186
3.3.1. Dağ, Tepe, Kaya, Ova, Yazı vb. Oluşmuş Su Adları.....	186
3.3.2. Su ve Suyla İlgili Kavramların Yer Aldığı Su Adları	187
3.3.3. Bitkisel Kavramların Yer Aldığı Su Adları.....	188
3.3.4. Mevsim ve Hava Olayları ile İlgili Kavramların Yer Aldığı Su Adları.....	189
3.3.5. Renk Bildiren Su adları	190
3.3.6. Hayvan Adlarından Oluşan Su Adları.....	191

3.3.7. Kişi Adlarından Oluşan Su Adları	192
3.3.8. Akrabalık ile İlgili Kavramları İçeren Su Adları	193
3.3.9. Duygusal Yaşayış ile İlgili Su Adları.....	193
3.3.10. Yiyecek-İçeceklerle İlgili Kavramları İçeren Su Adları	194
3.3.11. İnsan Uzuvarları İle İlgili Kavramları İçeren Su Adları.....	194
3.3.12. Doğa Olaylarından Oluşmuş Su Adları.....	194
3.3.13. Etnik Kavramları İçeren Su Adları.....	194
3.3.14. Şehir Adlarından Oluşmuş Su Adları.....	195
3.3.15. Rütbe, Lakap ve Mesleklerle İlgili Su Adları	195
3.3.16. Şekil ve Sayılardan Oluşan Su Adları	195
3.3.17. Yön ve Yer Bildiren Kelimelerden Oluşan Su Adları.....	196
3.3.18. Tarım-Hayvan-Sulama ile İlgili Yer ve Aletlerin Adlarından Oluşan Su Adları	196
3.3.19. Yapılar ve Bölümlerin Kısımlarını İçeren Su Adları	197
3.3.20. Madenlerle İlgili Kavramların Yer Aldığı Su Adları.....	197
3.3.21. Tarihî ve Dinî Önemli Olan Olayları Yansıtan Su Adları.....	197
3.3.22. Dinî Kavramların Yer Aldığı Su Adları.....	197
3.3.23. Ticaretle İlgili Kavramları İçeren Su Adları	198
3.3.24. Ulaşımla ilgili kavramlardan oluşmuş su adları.....	198
3.3.25. Yerleştiği Arazinin Özelliğini Bildiren Su Adları.....	198
BÖLÜM DEğERLENDİRME	200
SONUÇ	202
SÖZLÜK.....	204
KAYNAKÇA.....	216
ÖZGEçMİş	219

KISALTMALAR

a: Ad	ksb.: Kasaba
anat.: Anatomi	Mac.: Macarca
Ar.: Arapça	Mah.: Mahalle
Ask.: Askerlik	mdn.: Madencilik
bot.: Bitki bilimi	mec.: Mecaz
Bul.: Bulvar	mim.: Mimarlık
Cad.: Cadde	ö.: Ölüm
coğ.: Coğrafya	öğr.: Öğretmen
Ç.: Çay	öz. a.: Özel ad
Çş.: Çeşme	Pn.: Pınar
Çvş.: Çavuş	prof.: Profesör
D.: Dere	s.: Sayfa
den.: Denizcilik	sf.: Sıfat
din.b.: Din bilimi	Sok.: Sokak
Dr.: Doktor	T.: Türkçe
Erm.: Ermenice	Tp.: Tepe
esk.: eskimiş	tar.: Tarih
Far.: Farsça	tasvf.: Tasavvuf
hlk.: Halk ağzı	Yun.: Yunanca
i.: İlçe	zf.: Zarf
İbr.: İbranice	zm.: Zamir
is.: İsim	zool.: Zooloji
jeol.: Jeoloji	? : Kökeni Tespit Edilemeyen Kelimeler
K.: Köy	
kim.: Kimya	

GİRİŞ

Yeryüzündeki canlı-cansız, soyut-somut vs. her varlığın adını inceleyen bilim dalına ad bilim denir.

Bu bilim dalının alt kollarını ise Saim Sakaoğlu şu şekilde sınıflandırmıştır.

“1. Kişi adlarıyla uğraşan dal: *anthroponymie-anthroponymy-Antroponymie*.

2. Yer adları ile uğraşan dal: *toponymie-toponymy-Toponymie*.

3. Dağ adları ile uğraşan dal: *hloronymie-hloronymy-oronymie*.

4. Göl, nehir, ırmak vb. su adları ile uğraşan dal: *hydronymie-hidronymy-Hydronymie*” (Sakaoğlu, 2011: 11).

Bu sınıflandırmadan toponimi; yer adlarını, oronimi; dağ adlarını, hidronimi ise su adlarını konu alan bilim dalları olarak karşımıza çıkmaktadır.

Pek çok ülkede toponimi çalışmaları bizden önce başlamıştır. Biz de ise Eren’in aktardığı Köprülü’nün Türkiyat Mecmuası’nda (I, 1925), “Oğuz Etnolojisine Dair Tarihi Notlar” ile başlamıştır. (1965, s.158) O günden günümüze pek çok bildiri, makale, tez çalışmaları yapılmış ve ad bilime hizmet edilmiştir.

Yapılan çalışmalar hakkından bilgi verilecek olursak, Saim Sakaoğlu *Türk Ad Bilimi I Giriş*, İbrahim Şahin *Adbilim* gibi eserler kitap olarak karşımıza çıkanlardır. Yer adları tarih ilişkisi ile ilgili kaynaklık edecek; Nuri Akbayar’ın *Osmanlı Yer Adları Sözlüğü*, Tahir Sezen’e ithaf edilmiş *Osmanlı Yer Adları* geniş içerikli çalışmalar mevcuttur. Bu geniş kapsam alanlı çalışmalarla birlikte yine dil- tarih ilişkisi özelinde Anadolu’da aşiretler ve yer adları üzerine; A.İnan’ın *Anadolu’nun Toponomisi ve Türk Boylarının Adları Meselesi*, İlhan Şahin’in *Osmanlı Devrinde Konar-Göçer Aşiretlerin İsim Almalarına Dair Bazı Mülahazalar* adlı eserlerin yanında, il ve ilçelerde meskûn boy, aşiret, cemaat ve oymakların adlarını inceleyen pek çok makale ve bildiri bulunmaktadır. Sadece Türkiye coğrafyasındaki yer adları incelenmekle kalmamış diğer Türk cumhuriyetlerinin de yer adları Türkiye içerisinde akademik çalışmalar olarak karşımıza çıkmıştır; Savaş Şahin’in *Türkmenistan’daki Yer Adlarını Tematik Sınıflandırma Çalışması*, Tuncer Gülensoy’un, *Türk Dünyasında ve Anadolu’da Ortak Yer Adları*, Abdrasul İsakov ve Güldana Murzakulova’nın *Kırgızistan’daki Yer, Boy Adlarında Kadın* adlı çalışmaları örnektir.

Hazırlanmış olan *Kırıkkale İli Yer Adları Üzerine Bir İnceleme* adlı çalışma içerisinde Kırıkkale merkez, Keskin, Balışeyh, Yahşihan, Sulakyurt, Çelebi, Karakeçili,

Delice ve Bahşılı'ya bağlı köylerin adları incelenmiştir. Çalışma kapsamında merkeze bağlı cadde, sokak, bulvar adları da incelenmiştir.

Çalışmanın Önemi

Kırıkkale'nin genelini içeren bir çalışma yoktur. "Kırıkkale Adının Tarihçesi" adlı bir makale çalışması ve "Balıseyh İlçesi Yer adları" isminde bir yüksek lisans tezi bulunmaktadır. Bu çalışmaların bölgenin genelini kapsamaması, birçok boy, aşiret ve oymağa ev sahipliği yapan Kırıkkale iline genel olarak yansımamaktadır. Bu çalışmada bölge genelinin yer alması, ayrıca değiştirilen yer adlarından ziyade eski adların ön planda tutulması Kırıkkale ilinin bu alandaki zenginliğini ortaya çıkarması bakımından önem arz etmektedir.

Araştırmanın Amacı

Kırıkkale iline yer adları verilirken dikkat edilen unsurları tespit etmek, dil, tarih ve etnik yapı arasındaki bağlantıyı ortaya çıkarmaya çalışarak bu alandaki bir eksikliği kısmen gidermek amaçlanmıştır.

Yöntem

Çalışmada Kırıkkale iline ait yer adları (köy, mahalle, cadde, bulvar), dağ adları ve su adları Kırıkkale Valiliği ve Kırıkkale Belediyesinden alınan kayıtlar doğrultusunda incelenmiştir. Bu kayıtlar İçişleri Bakanlığının resmî internet sitesinden de kontrol edilmiştir. Dağ ve su adları ise 1/25000 ölçekli haritanın incelenmesi sonucu elde edilmiştir.

Çalışmanın birinci, ikinci ve üçüncü bölümlerini sırasıyla "yer adları, dağ adları ve su adları" oluşturmaktadır. Her bölümde yer adlarının köken, yapı ve anlam bakımından incelemesi yapılmıştır. Bölümlerin sonuna bölümle ilgili değerlendirmeler eklenmiştir.

Çalışmanın köken ve yapı bakımından incelenme kısımlarına etimoloji çalışmalarından edinilen bulgular da eklenmiş, bu bölüme ek-kök sınıflandırması da dahil edilmiştir.

Çalışma içerisinde kökenleri bakımından inceleme yapılırken tespit edilemeyen kökenler için "?" işareti kullanılmıştır.

Çalışmanın sözlük kısmında birleşik yer adları yerleşim yeri olarak verildikten sonra, yer adını oluşturan öğelerin anlamları da ayrı ayrı verilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada tarama yöntemi kullanılmıştır. Harita Genel Müdürlüğü ve valilikten alınmış olan harita taranarak yöredeki yer adları tespit edilmiştir. Kırıkkale ve yöresindeki yer adlarında kullanılan sözcükler köken, yapı ve anlam bakımından ele alınmıştır. Kırıkkale ili ilgili yapılan tüm çalışmalar ulaşılabildiği ölçüde dikkate alınmış ve kaynakçaya eklenmiştir. Bu şekilde Kırıkkale ili yer adlarının yapısı, Kırıkkale ilinde yer adı verme eğilimi, yer adlarının yöre kültürü ile bağlantısı ortaya koyulmaya çalışılmıştır.

Veri Toplama Teknikleri

Çalışmamız bu alanda yazılmış yerli kaynak taraması yapılarak hazırlanmıştır. Yer adlarının toplanmasında ise Kırıkkale Belediyesine, Kırıkkale Valiliğine ait arşivler kullanılmıştır. İçişleri bakanlığının resmî internet sitesinden bu adlar kontrol edildikten sonra çalışmamıza eklenmiştir. Çalışmada sözlü kaynak kullanımı istense de dünya genelini etkileyen salgın neticesinde, derleme yöntemi çalışma kapsamı dışında bırakılmış ve değiştirilen yer adları yazılı kaynakların taranması neticesinde elde edilmiştir. Çalışmada Kırıkkale merkeze bağlı sokak, cadde, bulvar adları; merkeze bağlı köyler; Kırıkkale'ye bağlı ilçe köylerinin, mahalle adları; şehrin tamamını kapsayan tepe ve su adları gramatik, etimolojik ve semantik açıdan incelenmiştir.

1. KIRIKKALE İLİNİN ÖZELLİKLERİ

1.1. KIRIKKALE İLİNİN COĞRAFİ KONUMU

Kırıkkale, İç Anadolu bölgesinin Orta Kızılırmak yöresinde yer alır. İlin doğusunda Çorum, Yozgat illeri, güneyinde Kırşehir, batısında Ankara ve kuzeyinde Çankırı ili yer almaktadır. Ortalama rakımı 700 metredir (Altın, 2009: 43).

İlin büyük bölümü akarsularla çevrilmiş ve doğal sınırlar oluşturmuştur. Kırıkkale ilinin Ankara- Samsun, Ankara- Erzurum karayolları üzerinde bulunması şehrin konumunu önemli hâle getirmektedir.

1.2. KIRIKKALE İLİ TARİHİ

Tarihi geçmişi çok eski olmayan Kırıkkale, temelleri 1925'te Mühimmat Fabrikasının kurulması önem kazanmış bir Cumhuriyet şehridir. Kurulan fabrikanın etkisi ile şehirde hızlı nüfus artışı meydana gelmiştir. Bu ilk nüfus artışı Kırıkkale'nin oluşumunda temel adımdır. Bu temel adımın ardından 1931-1941 yıllarında ise nüfus artışı yeni fabrikaların kurulması, iş gücü ihtiyacının artması nedeniyle yaşanmıştır. Bu şekilde il

göç almaya devam etmiştir. Göç almanın etkisi ile şehirde çarpık yerleşmeler görülmüş ve şehrin mahallelerine altı tane daha yeni mahalle eklenmiştir (Ovacık, Yenidoğan, Hüseyinkâhya, Tepebaşı, Gürler ve Kurtuluş Mahalleleri).

Şehir 1929'da belediyeleşti, 1941'de ise ilçe olarak karşımıza çıkmaktadır. Şehrin hızlı göç alması ilk zamanlarda altı olan mahalle sayısını dokuzaya çıkarmış ve şehir kuzeye doğru bir büyüme göstermiştir.

1925'te 12 haneli bir köy iken 2001'de 25 mahalleli, 205.208 nüfuslu bir yerleşke olmuştur. 1989'da yasa gereği şehir olmuştur.

Kırıkkale ili Cumhuriyet döneminde kurulduğundan şehre "Cumhuriyet şehri" denilmektedir. Günümüzde sekiz ilçesi olan gelişmiş bir savunma sanayisi şehridir.

1.3. KIRIKKALE İLİNİN ADI

"Kırıkkale" adı hakkında il genelinde yaygın bir inanış vardır. Bu inanışa göre; şehrin Kırıkköyü adlı yerleşim yeri ile şehirde bulunan Kaletepe adlarının ilk kelimelerinin birleşmesi sonucu ortaya çıkmıştır. Bu inanış doğru kabul edilmiştir.

Ancak şehrin adını aldığı bilinen Kırıkköyü ile ilgili bilgilerde hata olduğu tespit edilmiştir. "*Kırıkköyü adının, köy halkının tahminen 1500-1600 yıllarında mahalli tabirle "kıran geçirme"sinden ötürü verildiği söylenmektedir* (Kankal, 1998: 223). Bu durum halk arasında yaygın bir inanıştır, yörede bu inanış hâlâ anlatılmaktadır.

"Anlatılanlar belgelere değil de rivayetlere Çankırı Sancağı'nın 1578 yılındaki tahririnde beş yörük cemaatinin ismi ile bunların nüfusları ve verdikleri vergiler yer almaktadır. Adı geçen yörük cemaatleri Ulaş, Ca'fer nâm-ı Diğer Hacılar, Yahşihanlı ve Yahşi Fakihli nâm-ı diğer Kırıklı cemaatleridir." (Kankal, 1998: 223).

Kaynaktan da anlaşıldığı üzere Kırıkkale ili adını Kırıklı cemaatinin yerleştiği ve adını bıraktığı Kırıkköyü ve şehrin içerisinde bulunan Kaletepe'den almıştır. Halk arasında yanlış bilinen ad Kırıkköyü'nün adı üzerindedir. Etnik yapı ile ilgili durum yöredeki halk arasında yaygın inanış devam etmiştir.

1.4. KIRIKKALE İLİNE YERLEŞMİŞ OLAN AŞİRET, BOY, OYMAK VE CEMAATLER

Konar-göçerler olarak adlandırılan gruplar; vergi vermezler ve kendi içlerinde belirli bir düzene sahiptiler. (Gündüz, 2010: 27)

“Konar- göçerler kendi aralarında il veya ulus adı altında gruplandırılmışlardır. Bu da kendi arasında yukarıdan aşağıya sırasıyla boy, aşiret, cemaat, oymak, mahalle, oba (aile) şeklinde bölümlere ayrılmıştır. Her boyun başında da Bey (Boybeyi) ismi verilen ve boyun idarî işlerini yürüten bir kişi bulunurdu.” (Gündüz, 2010: 29)

“Aşirelerin İskanı” politikasının neticesi olarak boylarla birlikte bölgeye pek çok aşiret yerleştirilmiş ve yerleştirilen aşiretler kendi adlarını bölgeye birer miras olarak bırakmışlardır. Çalışma kapsamında 46 aşiretin bölgeye yerleştiği ve adlarını bıraktığı tespit edilmiştir. Adını bırakan aşiretlerden birkaçının adı ise bölgede yönetim tarafından değiştirilmiştir.

Acurlu Aşireti

Bölgeye bir süre yerleştirilmişlerdir. Yerleştirildikleri bölgede huzursuzluk çıkarmaları sebebiyle Rakka’ya gönderilmişlerdir.

Bölgede bu ad ile ilgili hiçbir yerleşim yerine rastlanmamıştır.

Akkeçili Yörükleri

Bölgeye yerleşenler tarafından Karakeçili Yörüklerinin bir parçası olduklarına inanılmaktadır. Yerleşim birimleri içerisinde Keçili köyünün Akkeçililerden koptuğu söylentisi ile bu adı aldıkları rivayet edilmektedir.

Avşar

Avşarlar Akkoyunlu bakiyesi olan “Bozulus” içinde, 3 cemaati asıl Bozulus’a dahil 11 cemaati ise Dulkadir cemaatine dahil vergi nüfusu ile en kalabalık topluluklardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır (Gündüz, 2007: 117).

Anadolu’da yer tutmuş Oğuzların 24 boyundan biridir. Anadolu içerisinde pek çok yerleşim yerine adını vermiş olan bu boyun Kırıkkale içerisinde de Büyükavşar ve Küçükavşar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Barak

“Orta Asya’dan göçmüş bir Türkmen aşiretidir.” (Köksel, 2019: 77).

Eren’in sözlüğünde “bir tür tüylü av köpeği” anlamına geldiği bildirmiştir. (1999: 39) Türkçe kökenli bu kelime, bir aşirete adını vermiştir. Bununla beraber “Barak” adı Anadolu’nun çeşitli illerinde çeşitli yerleşim birimlerine verilmiştir. Kırıkkale ilinde de “Barak, Baraklı, Barakobası” yer adlarında karşımıza çıkmaktadır.

Cecelü Aşireti

Dulkadir iline mensup olan cemaat, Halep, Yeni İl ve Bozuluş cemaatleri içindedir. (Gündüz, 2007: 121)

Kırıkkale ili içinde Büyükceceli adıyla ile bir yerleşim birimi bulunmaktadır.

Cerid Aşireti

Bozulus'un Orta Anadolu'ya gelmesiyle ikiye ayrılarak Yeni il ve Keskin havalisindeki Bozulus içinde yer almaktadır (Gündüz, 2007: 122).

Gündüz, Kırıkkale içinde bulunan "Silsüpür" soyadlı ailelerin Silsüpür Ceridi aşiretinden olduklarını da bildirmektedir (2007: 122).

Kırıkkale ili içerisinde Keskin ilçesinin üç yerleşim birimine "Cerit" adı verilmiş ve "Ceritkale, Ceritmüminli ve Ceritobası" şeklinde özelleştirilmiştir.

Gündeşlü Aşireti

Bozulus Orta Anadolu'ya gelince, tahrir defterlerinde adına rastlanmayan bu aşiretin Keskin kazasında kışladıkları görülmektedir (Gündüz, 2007: 137).

Kırıkkale ili yerleşim birimleri arasında bu ada rastlanmamıştır.

Herikli Türkmenleri

*"Osmanlı kaynaklarında hem yerleşik ve hem de konar-göçer bir Türkmen topluluğu olarak kaydedilen **Herekliler** hakkında ilk bilgilere Başbakanlık Osmanlı Devlet Arşivi'ndeki 450 numaralı 1524 tarihine ait tahrir defterinde rastlıyoruz."* (Özkan, 2000: 219)

Herekliler, ekincilikle uğraşan Oğuzların Afşar boyuna mensup, Toyuranlı taifesine bağlı bulunan bir Türkmen cemaati olarak kaydedilmiştir (Özkan, 2000: 219).

Bu Türkmen aşiretinin de diğer Türkmen aşiretleri gibi adı Anadolu'nun çeşitli yerlerinde yaşamaktadır. Kırıkkale ilinde de "Herekli" adı ile bir adet yerleşim birimi bulunmaktadır.

Eymür (Eymir)

Akkoyunlulara mensup Eymür aşireti, Bozulus içinde üç hane temsil ediyordu. Daha sonra Dulkadir Türkmenlerine mensup olanlar Bozulus'a geçmişlerdir. II. Selim döneminde nüfusunda artış gözlenmiştir.

Bozulus'un Orta Anadolu'ya gelmesiyle adına tesadüf edilen boyun nüfus kaybı olması, bazılarının Yeni İl, Halep ve Dulkadir'lere karıştığı, bazılarının ise yerleşik hayata geçtiği düşünülmektedir (Gündüz, 2007: 136).

Kırıkkale ili yerleşim birimleri arasında “İmirli” köyünün adını Eymür boyundan aldığı düşünmekteyiz. Bu şekilde düşünmemizin sebebi Sümer ‘in “*Bu boyun Anadolu’da daha ziyade Eymir (ve hatta bazen belki de İmir), İran ve Harizm Türkmenleri arasında da Eymür yazılır.*” (1999: 339) şeklindeki ifadesidir. Aynı zamanda Ercilasun’un Eymür üzerine yaptığı etimoloji çalışması esas alınarak il içerisindeki “İmirli” köyünün Eymür’lere dayandığını düşünmekteyiz.

Karaca Araplu

Bozulus ile Orta Anadolu’ya gelen aşiretin bir kısmı Yeni İl Türkmenleri ile bir bölümü ise Keskinde Bozulus içine katılmıştır (Gündüz, 2007: 147).

Kırıkkale ili içerisinde Karacalı yerleşim biriminin bu adla ilgili olduğunu tahmin etmekteyiz.

Karakeçili Yörükleri

Eskişehir ve etrafında yaşarlar. Ankara sancağındaki Kara-keçililer’de Ulu Yörük’e bağlıdırlar ve büyük Kara-Keçili’nin bir koludurlar (Sümer, 1999: 201).

Bölgede bir yerleşim yerine adını veren bu oymak pek çok akademik çalışmaya da konu olmuştur.

Karkın

Türkçe kökenli bir isim olan Karkın, Oğuzların 24 boyundan birisidir.

Ercilasun, Kaşgarlı’da geçmeyen ancak Reşideddin’de, Yazıcıoğlu’nda ve Ebülğazi’de adı geçen boy olduğunu söylemiş ve anlamlarını vermiştir (2008: 18).

“... Oğuzlar tarihinde mühim rol oynamış bir teşekküldür. XVI. yüzyılda Anadolu’da bu boya ait 62 yer adı tespit edilmiştir ki, bunlar ile Karkın boyu, listede beşinci sırada yer almıştır.” (Sümer, 1999: 313).

Kırıkkale ilinde bir yerleşim birimi adında “Kargın” ifadesi kullanıldığı tespit edilmiştir.

Kırıklı

“Çankırı Sancağı’nın 1578 yılındaki tahririnde beş yörük cemaatinin ismi ile bunların nüfusları ve verdikleri vergiler yer almaktadır. Adı geçen bu yörük cemaatleri "Ulaş, Ca'fer nam-ı diğer Hacılar, Karacalı, Yahşihanlı ve Yahşi Fakih nam-ı diğer Kırıklı" cemaatleridir.

Dulkadirli Beyliği'nin Osmanlı Devleti'ne ilhakını müteakip bu beyliğin sınırları içinde bulunan konar-göçer teşekküllerin Maraş, Elbistan dolaylarından Orta Anadolu'ya göç ettikleri bilinen bir hadisedir. “İşte biz

gerek bu bilgiye ve gerekse Mahmudlu Yörükleri'ne mensup yukarıda ismini sıraladığımız dört cemaatin 1521 yılında yapılan Çankırı Sancağı'nın ilk tahririnde yer almayı da 1578 yılı tahririnde kayıtlı oluşuna dayanarak, Kırıklı cemaati ve diğerlerinin 1521 Dulkadirli Beyliği'nin Osmanlı Devleti'ne ilhakını müteakip bu beyliğin sınırları içinde bulunan konar-göçer teşekküllerin Maraş, Elbistan dolaylarından Orta Anadolu'ya göç ettikleri bilinen bir hadisedir. İşte biz gerek bu bilgiye ve gerekse Mahmudlu Yörükleri'ne mensup yukarıda ismini sıraladığımız dört cemaatin 1521 yılında yapılan Çankırı Sancağı'nın ilk tahririnde yer almayı da 1578 yılı tahririnde kayıtlı oluşuna dayanarak, 1521 Kırıklı cemaati ve diğerlerinin 1521'den sonraki yıllarda Kızılırmak boylarına geldiğini söylüyoruz.” (Kankal, 1998: 233-234).

Bu cemaat ile ilgili ilde iki adet yerleşim birimi bulunmaktadır. Birincisi, şehrin adı ikincisi ise şehre adını veren Kırkköy'dür.

Mahmudlu

“Dersi Hasan köyünde Mahmudlu yörüklerinden bölük-i ca'fer n.d. hacılar mütemekkinde. Mes'udlu köyünde de Cigerlü cemaatinin mütemekkin olduğu kayıtlıdır.” (Altın, 2009: 112).

Kırkkale ili içerisinde aşağı ve yukarı farklılaştırması ile iki adet yerleşim birime “Mahmutlar” adı verilmiştir. İl içerisinde “Mahmutlar” adlı diğer yerleşim birimi adını sonradan aldığı için ve yerleşim yerinin ilk ismi “Şarklı” olmasından dolayı bölgeye yerleşenlerin Mahmudlar Yörüklerinden olup olmadığı tespit edilememiştir. Yörede “Mahmatlı” adı ile bilinen bir köy ve mahalle mevcuttur.

Şeyhli

“Şeyhlü Aşiretinin bir bölümü, Bozulus'un Orta Anadolu'ya muhareceti esnasında Dulkadir ve Halep Türkmenlerinin arasına karışmış hatta sis kazası dâhiline kadar gitmişlerdi. Bir bölümü ise Keskin havalisindeki Bozulus mandesi içinde yer almıştı. Bunlar, Çaşnigir köprüsü yakınlarında kışlıyor...” (Gündüz, 2007: 167-168)

Şeyhli aşiretinin adı ile ilgili bir yerleşim yerine rastlanmamıştır. Sadece yukarı ve aşağı farklılaştırmasıyla oluşmuş iki köy adı “şih” olarak geçmiştir. Bu adın cemaatle ilgisi olup olmadığı ile ilgili bir tarihî belgeye rastlanmamıştır.

Yabaltun

Dulkadir Türkmenlerine mensup olan aşiret, Bozulus aşiretleri içinde ve II. Selim döneminde vergi nüfusu olarak bulunmakta idi (Gündüz, 2007: 171).

Yabaltunlu aşireti, Orta Anadolu'ya gelmiş ve bir süre Keskin havalisinde kalmıştır (Gündüz, 2007: 171).

Kırıkkale ili içerisinde bu adla ilgili herhangi bir yerleşim adına rastlanmamıştır.

Yahşihanlı

“1521 yılında Orta Anadolu’ya gelen cemaatler arasında “Yahşihanlı” adlı bir yörük vardır ve bu cemaat de 17. Yüzyılın sonunda veya 18. Yüzyılın başında yerleşik hayata geçmiş ve yerleştiği yere de adını vermiştir.” (Kankal, 1998: 235)

Yukarıda da belirtildiği üzere bu Yörük cemaati diğer aşiret ve cemaatler gibi bulunduğu bölgeye adını vermiştir. Kırıkkale ilinde “Yahşihan” adlı bir yerleşim yeri bulunmaktadır.

Ağanlu

Bu cemaatin adı Türkay’ın eserinde geçmektedir. Kırşehir Sancağına bağlı Dinek Keskin’i bölgesinde yerleştikleri belirtilmiştir (Türkay, 2001 157).

Bab Altun, Bâb-ı Altun

Bozulus cemaatine tabidirler. Keskin, Bozok ve Çiçekdağ’ı taraflarına yerleşmişlerdir (Türkay, 2001: 187-188).

Süleymân, Süleymânlı, Selmân

Bu aşiret konar- göçer Türkenlerdendir. Yerleşim yerleri Cevdet Türkay’ın eserinde Kengri Sancağına bağlı Keskin Kazası olarak görülmektedir (Türkay, 2001: 584).

İlde bu adla ilgili herhangi bir yerleşim adına rastlanmamıştır.

Tâcir, Tâcirler, Tâcirlü

Cemaat konar-göçer Türkmân taifesindedir. Yerleşim yeri olarak Keskin Kâzası verilmektedir (Türkay, 2001: 602).

Bu adla ilgili bir yerleşim yerine rastlanmamıştır.

Ulak, Ulaklı (Ulaklu)

Bu cemaat Yörükânlardandır. Yerleşim yeri Kırşehir Sancağına bağlı Keskin Kazası olarak verilmiştir (Türkay, 2001: 634). Bu adla ilgili bir Balışeyh ilçesinde “Ulaklı” adında bir köy vardır.

Yağbasan (Yağbasan)

Yörükân Taifesinden olan bu aşiretin yerleşim yeri olarak Kalecik Keskin Kazası verilmiştir.

Bu adla ilgili Sulakyurt ilçesine ait bir yer adına rastlanmıştır.

Yadıġârlar, Yadıġârlı

Beġdili aşiretlerine baġlı bir cemaattir. Yerleşim alanı Kırşehir Sancağına baġlı Keskin Kazâsı verilmiştir (Türkay, 2001: 646).

Bu adla ilgili bir yerleşim yeri tespit edilememiştir.

Sülüklü Cemâati

Bu aşirette Kengiri Sancağına baġlı Keskin Kazâsına yerleşmiştir. Yörükân taifesindedir (Türkay, 2001: 586).

İlde bu adla ilgili bir yerleşim yerine rastlanmamıştır.

“Cum, Cumlu cemaati, Akkuzulu Cemaati, Bab Altun Cemaati, Cumaarab Cemaati, Çanak, Çanakçı Cemaati, Elibasanlı” Cemaatlerinin bölgeye yerleştirildiği Cemal Türkay’ın eserinde bildirilmiştir. Ancak bu adlarla kurulmuş bir yer adına rastlanmamıştır.

Fâdıl Obası, Hacı Ali Obası, Karacalar, Yeşilli, Mehmetbeġobası, Keskinhacıobası adındaki diġer aşiret arşive belgelerinde geçmiş ve yerleşim birimi olarak Kengiri Sancağı’na baġlı Keskin Kazâsı ya da Kırşehir Sancağına baġlı Keskin Kazâsı’nda verilmiştir. Bu altı aşiretin adı ile kurulmuş altı yerleşim birimi bulunmaktadır.

BÖLÜM 1

YERLEŞİM BİRİMİ ADLARI

1.1. KÖKEN BAKIMINDAN YERLEŞİM BİRİMİ ADLARI

1.1.1. Tek Kelimededen Oluşan Yerleşim Birimi Adları

1.1.1.1 Türkçe Kelimelerden Oluşan Yerleşim Birimi Adları

487 yerleşim birimi adından 14 tanesi Türkçe tek kelimeliler olarak karşımıza çıkmaktadır. Kelimelerden üç tanesi ise boy adıdır. Bölgeye yerleşen boyların izi olarak yer adlarına yansımıştır.

Barak (K.)	Köprü (K.) (Taşköprü)
Barbaros (Mah.)	Oba (Mah.)
Bayram (Cad.)	Söğüt (Cad.)
Ergenekon (Cad.)	Timur (Cad)
Irmak (K.)	Tuna (Cad.)
Kırlangıç (K.)	Yeni (Mah.)
Konur (K.)	Yuva (Mah., Cad.)

1.1.1.2 Arapça Kelimelerden Oluşan Yerleşim Birimi Adları

Şehir içerisinde 28 adet Arapça kelimededen oluşan yerleşim birimi adı bulunmaktadır. Arapça kelimededen oluşan yerleşim birimi adları çoğunlukla şehir merkezinde bulunan cadde adlarında göze çarpmaktadır.

Adalet (Cad.) < 'Adâlet	Fatih (Mah., Cad., Bul.) < Fâtih
Alaaddin (Mah.)< Alâattin	Hisar (K.)< Hîşâr
Ankara (Cad.) < A'nkara	Hürriyet (Mah., Cad.)< Hurriyyet
Arap < 'Arap	İstiklal (Cad.)< İstiklâl
Bağdat (Cad.)	İhtisas (Cad.)< İhtîşâş
Belediye (Cad.)< Belediyye	İmla (Cad.)< İmlâ'
Cumhuriyet (Mah., Cad.) <	İzzettin (K.)
Cumhûriyyet	Kabil< Kâbil

Kuvvet (Cad.)	Müsellim (K.)< Musellim
Maden (Mah.)< Ma‘den	Sanayi (Mah.)< Sanâyi‘
Maşat (Gülkonak K.)< Meşhed	Seyit (Cad.)< Seyyid
Menzil (Cad.)	Tekke (K.)< Tekye
Merkez (Mah.)	Vatan (Cad.)< Vâtan
Mevlana (Cad.)< Mevlâna	Zafer (Mah., Cad.)< Zâfer
Millet (Bul., Cad.)	

1.1.1.3. Farsça Kelimelerden Oluşan Yerleşim Birimi Adları

Farsça tek kelimedenden oluşan yerleşim birimi adı olarak karşımıza 8 adet yerleşim birimi çıkmaktadır. Bu yerleşim birimlerinden 2 köy ismi ve 6 cadde ismi Farsça kökenlidir.

Barut (Cad.)< Bârūd	Karpuz (K.)< Harbüz
Bedesten (K.)< Bezistân	Menekşe (Cad.)< Benefşe
Çeşme (Cad.)	Pirinç (Cad.)< Birinc
Dergah (Cad.)< Dergâh	Sümbül (Cad.)< Sunbul

1.1.1.4. Rumca Kelimelerden Oluşan Yerleşim Birimi Adları

Bu başlığa uygun tek bir yerleşim yeri adına rastlanmıştır.

Efendi (K.)

1.1.1.5. Fransızca Kelimedenden Oluşan Yerleşim Birimi Adı

Tek kelimedenden oluşan yerleşim birimleri bölümünde sadece tek yerleşim birimi Fransızca kelimedenden oluşmaktadır.

Okul (Cad.) < Ecol

1.1.1.6. Yunanca Kelimelerden Oluşan Yerleşim Birimi Adları

Tek kelimedenden oluşan yerleşim birimleri bölümünde sadece 6 yerleşim birimi Yunanca kelimedenden oluşmaktadır.

İzmir (Cad.)< İ'zmirni

İstanbul (Cad)< Stimbóli(n)
(Kartallıoğlu, 2016: 119)

Kıbrıs (Cad.)

Menderes (Cad.)

Sakarya (Mah., Cad.)< Sangarios

Lefkoşe (Cad.)< Levkosia

1.1.1.7. Bulgarca Kelimelerden Oluşan Yerleşim Birimi Adları

Tek kelimededen oluşan yerleşim birimleri içerisinde Bulgarca kelimededen oluşan tek yerleşim birimine rastlanmıştır.

Plevne (Cad.)< Pleven, Plevna (Yükselen, 2006: 43)

1.1.1.8. Ermenice Kelimelerden Oluşan Yerleşim Birimi Adları

Ermenice kelimelerden oluşan tek kelimeli yerleşim birimleri içerisinde bir adet yerleşim birimi adına rastlanmıştır.

Pöhrenk (Yoncalı K.)

1.1.1.9 Moğolca Kelimelerden Oluşan Yerleşim Birimi Adları

Bu köye yerleşenlerin adı verilmiştir. Ancak yerleşim yerinin adı tam anlamıyla tespit edilememiştir. Çalışmalarda kökenlerinin Moğollara dayandığı bildirilmiştir. Bu sebeple de üç farklı kökeni bildirilmiştir. Biz de çalışmamıza bu kökenleri aldık ve kökeninin Moğolca olduğuna karar verdik.

Çongar (K.)< Ca'unğar (Sümer, 1969: 119)> Züüngar = Zyungar = Cungar
(Karatayev, <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/155489>)

1.1.1.10 İlrice Kelimelerden Oluşan Yerleşim Birimi Adları

İlrice kökenli tek yerleşim birimi adına rastlanmıştır.

Bosna (Cad.) (Zacimovic, 2003: 9)

1.1.1.11 Sogdca Kelimelerden Oluşan Yerleşim Birimi Adları

Kelimenin Soğdça “Buhar Kudat” birleşiminden meydana geldiği söylenmektedir.
(Keser, 2019: 282)

Buhara (Cad.)

1.1.2. İki Kelimededen Oluşan Yerleşim Birimi Adları

1.1.2.1. Türkçe+Türkçe

İki kelimededen oluşan yerleşim birimlerini incelerken 28 adet yerleşim birimi Türkçe kelimelerden oluşmuştur. Kelimeler sıfat ve isim tamlamaları şeklinde karşımıza

çıkmaktadır. İki kelimededen oluşan yerleşim birimlerinden 16'si mahalle, cadde, bulvar adı Türkçe kelimelerin birleşmesiyle oluşurken; 12 yerleşim birimi (köy) adı Türkçe kelimelerin birleşmesiyle meydana gelmiştir.

Akkuyu (K.)	İki Kuyu (Hasandede Mah.)
Aktepe (Mah.)	Karaağaç (K.)
Altınova (Mah.)	Karaağıl (K.)
Altıntaş (Mah.)	Karadeniz (Cad.)
Atatürk (Bul.)	Karşıyaka (Mah.)
Bayraktepe (Mah.)	Kimeski (Mah.)
Bıyıkaydın (K.)	Kocabaş (K.)
Bozkurt (Mah.)	Kurşunkaya (K.) (Arap)
Dede Korkut (Cad.)	Oğuzhan (Cad.)
Doğanören (K.)	Sarıyaka (K.)
Göktaş (K.)	Taşköprü (K.) (Köprü K.)
Güzeltepe (Mah.)	Üçkuyu (K.)
Güzelyurt (K.)	Yenidoğan (Mah.)
İki Kol (Hasandede Mah.)	Yeniöz (Mah.)

Türkçe+Türkçe+Türkçe ek

Bu bölümde kullanılan ekler arasında; iyelik ve çoğul eki, sıfat fiil ekleri ve yapım ekleri kullanılmıştır.

Akboğaz (K.)	Beyobası (K.)
Akkoşan (K.)	Dağevi (K.)
Alperen (Cad.)	Dağobası (K.)
Atadönmez (Mah.)	Demiryolu (Cad.)
Barakobası (K.)	Deredüzü (K.) (Kabil)
Beşbiçak (K.)	Derekışla (K.)

Eroğlu (K.)	Ocakbaşı (K.)
Geçbeyli	Ortasöken (K.)
Gündoğdu (Mah.)	Sarıkıızlı (K.)
İğdebelli (K.)	Taşyazı (K.)
Kara Yolu (Cad.)	Tepebaşı (Mah.)
Karabucak (K.) “bıç-ak”	Üçevler (K.)
Karakeçili (i.)	Yağbasan (K.)
Karaköseli (K.)	Yaşar Doğu (Cad.)
Köprübaşı (Hacıbalı K.)	Yeniyapan (K.)
Kurtoğlu (K.)	

Türkçe+Türkçe ek+Türkçe

Bu kısımdaki yer adları filimsi ekleri, eşitlik ve yapım ekleri kullanılarak oluşturulmuştur.

Allıpınar (Cad.)	Kızılırmak (Mah.)
Büyükavşar (K.)	Kızılyer (Cad.)
Çalılıöz (Mah.)	Kuzayyurt (K.) (Merkepli)
Doğanay (Mah.)	Küçükavşar (K.)
Dumlupınar (Cad.)> tımluğ	Sarımbey (K.)
(Gülensoy, 2007: 307)	Sulakyurt (i.) (Büyük Şeyh Şami)
Esenpınar (K.)	Sulubük (K.)
Gökçebel (Mah.)	Yaylayurt (K.)
Karacaoğlan (Cad.)	Yeşilöz (Cad.)
Karaman Dede (cad.)	Yeşilyurt (Mah.)
Kızıldere (K.)	

Türkçe+Türkçe ek+Türkçe+Türkçe ek

Yer adlarında çekim eklerinden eşitlik, iyelik; yapım eklerinden fiilden isim ve isimden isim yapım ekleri kullanılmıştır.

Akçakavak (K.)

Çevre Yolu (Cad.)

Büyükyağlı (K.)

Danacıobası (K.)

Çamurabatmaz (K.)

Gözükızıllı (K.)

Çevre Altı (Cad.)

Yeşilevler (Mah.)

Çevre Üstü (Cad.)

Yeşilyazı (K.) (Küçük Şeyh Şami)

Türkçe+Türkçe+Türkçe ek+Türkçe ek

Kuşkonağı (Bul.)

Kuzugüdenli (K.)

Türkçe+Türkçe+Türkçe ek+Türkçe ek+ Türkçe Ek

Dağsolaklısı (K.)

Kıyıkavurgalı (K.)

Türkçe+ Türkçe Ek+ Türkçe+ Türkçe Ek+Türkçe Ek+ Türkçe Ek

Kayalaksolaklısı (K.)

Türkçe+ ?

Eldelek (K.)

Türkçe+ Türkçe Ek+ ?+ Türkçe Ek

Büyükceceli (K.)

1.1.2.2.Türkçe+Arapça

İki kelimeli yerleşim birimi adlarında Arapça ve Türkçe birleşiminden oluşmuş 15 yer adı bulunmaktadır.

Akşemsettin (Mah.)

Aydınşeyh (K.)

Aşağışih (K.) “Aşağı Şeyh”

Barbaros Hayrettin (Cad.)

Genç Osman (Cad.)

Turgut Reis (Cad.)> re'îs

Karaali (K.) (Karalı)

Yavuz Selim (Cad.)

Karabekir (Mah.)

Yenihayat (Mah.)< Hayât

Karayakup (K.)

Yenimahalle

Nene Hatun (Cad.)< Ha:tun

Yukarışih (K.)< Şeyh

Orhangazi (Cad.)

Türkçe+Arapça+Türkçe ek

Kelimelere gelen ekler çokluk ve isimden isim yapım ekleridir

Aşağımahmutlar (Cad., Bul., Mah.)	Karafakılı (K.)
Karaahmetli (K.)	Karahacılı (K.)
	Yukarımahmutlar (K.)

Türkçe+Türkçe Ek+Arapça

Kırıkkale< Kal'a

Yeşil Vadi (Mah.)< Vâdi

Yıldırım Beyazıt (Cad.)< Bayezıt

1.1.2.3. Türkçe+Farsça

Yalın halde olan iki kelimeli yer adlarından 4'ü Türkçe ve Farsça kelimelerin birleşiminden oluşmuştur.

Bozköy (K.)< Kūy

Yahşihan (i.)< Hân

Ortaköy (K.)< Kūy

Yenişehir (Mah.)< Şehr

Türkçe+Türkçe Ek+ Farsça

Türkçe kelime köküne eklenen ekler fiilden isim yapım eki olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kırıkköy

Küçük Hurdalık (Cad.)

Umutcan (Cad.)

Yeşilköy (Mah.)

Türkçe+Farsça+Türkçe Ek

Koruköyü

1.1.2.4. Arapça+Arapça

Bu yapıda oluşmuş 17 yer adı bulunmaktadır.

Balışeyh (i.)< Bâlî+şeyh

Mimar Sinan (Mah., Cad.)<

Battalgazi (Cad.)< Baṭṭâl+ gâzî

Mi'mâr

Celal Atik (Cad.)< Celâl+ 'atîk

Osmangazi (Mah., Cad.)

Ceritkale (K.)

Osman Tiryaki (Cad.)< Usmân+
tiryâkî

Cinali (K.)< Cinn+ 'Âlî

Şair Nedim (Cad.)< Şâ'ir

Eyüp Sultan (Cad.)< Sultân

Şeyh Şamil (Cad.)< Şeyh Şâmil

Halide Edip< Edîb

Veysel Karani (Cad.)

Hıdırşeyh (K.)

Zümrüt Kale (Bul.)< zumurrud+
kal'a

İbni Sina (Cad.)

Mehmet Akif (Cad.)

Arapça+Arapça+Türkçe ek

Bu yer adlarına eklenen ekler isimden isim yapım ekleri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Alişeyhli (K.)< 'Âlî

Esatmüminli (K.)

Ceritmüminli (K.)< Mu'min

1.1.2.5 Arapça+Türkçe

2 köy adı, 4 mahalle adı, 5 cadde Arapça+ Türkçe kelime köklerinin yalın halde birleşmesiyle oluşmuştur.

Fahrettin Altay (Cad)

Haydardede (K.)

Hacıbey (Mah.)

Kaletepe (Mah.)

Halildede (K.)

Mahmut Atalay (Cad.)

Hamit Kaplan (Cad.)

Seyrantepe (Mah.)< Seyrân

Hasandede (Mah.) (İki Kol, İki Kuyu, Doğanay)

Yunus Emre (Cad.)

Ziya Gökalp (Cad.)< Ziyâ'

Arapça+Türkçe+Türkçe ek

Arapça yer adlarının basit birleşimi ile Türkçe kelime köklerinin ek aldığı bu yapıda 17 yer adı bulunmaktadır.

Ahmet Ayık (Cad.)

İsmet İnönü (Cad.)< 'İşmet

Battalobası (K.) (Cad.)< Battâl

Kadioğlu (Mah.)< Qâdî

Ceritobası (K.)

Kalekişla (K.)< Qala

Fadılobası (K.)< Fazıl

Kayseri Yolu (Cad.)< Kayserî

Fevzi Çakmak (Mah., Cad.)

Setüstü (Cad.)

Gazibeyli (K.)

Milli Egemenlik (Cad.)< Millî

Hacıbalı (K.)

Mustafa Keskin (Cad.)

Hacıobası (K.)

Tevhit Kışla (Cad.)< Tevhîd

İmamoğlu (Cad.)

Arapça+Türkçe +Türkçe ek+Türkçe ek

Arapça+ Türkçe birleşik yer adı oluşturan kelimelerden 2'si de Türkçe gövde üzerine yeniden ek getirilmesi yoluyla türetilmiştir.

Küreboğazı (K.)< Kure

Tahsin Yazıcı (Cad.)

Arapça+ Türkçe Ek+Türkçe+ Türkçe Ek

Arapça kelime üzerine +lar çokluk eki getirilmesi ve Türkçe kelime üzerine iyelik eki getirilmesiyle tek yer adı oluşturulmuştur.

Sofularçiftliği (K.)< Şüfi

Arapça+ Türkçe+ Arapça Ek

Evliya Çelebi (Cad.)< Evliyâ

1.1.2.6 Arapça+Rumca

Arapça+Rumca birleşmesi yoluyla tek yerleşim birimi adı oluşturulmuştur.

Eminefendi (K.)

1.1.2.7 Arapça+ İbranice

Arapça+İbranice birleşmesi yoluyla tek yerleşim birimi adı oluşturulmuştur.

Sultan Süleyman (Cad.)< Sultân

Arapça+İbranice+Türkçe ek

Arapça+İbranice kelime köklerine yapım eki getirilerek tek yerleşim birimi adı oluşturulmuştur.

Hacıyusuflu (K.)

1.1.2.8 Arapça+ Farsça

Arapça+Farsça birleşmesi yoluyla 2 yerleşim birimi adı oluşturulmuştur.

Hüseyinkahya (Mah.)< Ked+hudâ

Hacı Bektaş (Cad.)< Bektâş

1.1.2.9 Farsça+Türkçe

Farsça+Türkçe birleşmesi yoluyla 3 yerleşim birimi adı oluşturulmuştur.

Ambardere (K.)< Anbâr

Şahçalı (K.)< Şâh+çalı

Kafkas (Cad.)< Kuh+kas (Ayan,
2010: 21)

Farsça+Türkçe+Türkçe ek

Farsça basit kelime ve Türkçe kök üzerine yapım, çekim ve fiilimsi ekleri getirilmesiyle oluşturulmuş 10 yerleşim birimi adı bulunmaktadır.

Cankurtaran (K.) (Kazıklı)

Kösedurak (K.)

Gülkonak (K.) (Maşat)

Meşeyayla (K.)< Bîşe

Gülveren (Mah.)

Polatyurdu (K.)< Pülâd

Kilevli

Şirinevler (Cad.)< Şîrîn

Koroğlu (Cad.)

Tavaözü (K.)< Tâve

Farsça+Türkçe ek+Türkçe+Türkçe ek

Farsça ve Türkçe kelime kökleri üzerine yapım ve çekim eki getirilmesiyle oluşturulmuş 2 yerleşim birimi adı bulunmaktadır.

Bağlarbaşı (Mah.)

Bahçelievler (Mah.)

1.1.2.10. Farsça+Arapça

Farsça+Arapça birleşmesi yoluyla oluşmuş tek yerleşim birimi adı bulunmaktadır.

Piri Reis (Cad.)< pîr

1.1.2.11 Türkçe+ Soğdca

Farsça+Arapça birleşmesi yoluyla oluşmuş tek yerleşim birimi adı bulunmaktadır.

Başkent (Bul.)

Semer kand (Cad.) <semer+kand
(Alyılmaz, 306: 2002)

Türkçe+Türkçe ek+Sogdca

Türkçe kök üzerine yapım eki getirilmesiyle oluşmuş Türkçe+Sogdca tek yerleşim birimi adı bulunmaktadır.

Yerlikent (Mah.)

1.1.2.12 Arapça+Moğolca

Arapça+Moğolca eksiz birleşimiyle oluşmuş tek yerleşim birimi adı bulunmaktadır.

Kasımağa (K.)

1.1.2.13 Macarca+Türkçe

Macarca+Türkçe eksiz birleşimiyle oluşmuş tek yerleşim birimi adı bulunmaktadır.

Koçubaba (K.)

1.1.2.14 Çince+Türkçe

Çince+Türkçe eksiz birleşimiyle oluşmuş tek yerleşim birimi adı bulunmaktadır

Çayoba (K.)

Türkçe+Çince+Türkçe Ek

Türkçe basit kök ve Çince kök üzerine iyelik eki ile oluşmuş tek yerleşim birimi adı bulunmaktadır.

Kuyuçayı (Cad.)

1.1.2.15 ?+ Türkçe+ Türkçe Ek

Kökenleri bilinmeyen ve Türkçe kök üzerine iyelik eki getirilmesiyle oluşmuş 3 yerleşim birimi adı bulunmaktadır.

Cabatobası< Çabat (Naskali, Duranlı, 1999: 213)¹

Çipideresi (K.)

¹ “Çaba” kökü var. Ancak net değil. Kaynakta bir boy adı olarak geçmektedir.

İnziloğlu (K.)

1.1.3. Üç Kelimeden Oluşan Yerleşim Birimi Adları

Üç kelimeden 49 yerleşim birimi adı bulunmaktadır. Bu yerleşim birimleri Türkçe, Arapça, Farsça, İbranice ve Fransızca köklerin birleşimiyle ve bu köklerin bazılarının basit yapılı bazılarının ise yapım ve çekim eki ekleri almasıyla oluştuğu görülmektedir.

48 yerleşim birimi adı içerisinde tek yer adının kökeni tespit edilememiştir, tek yer adının ise sonuna eklenen ek Arapçadır.

1.1.3.1. Türkçe+Türkçe+Türkçe

Cengiz Topel (Cad.)

Türkçe+Türkçe Ek+Türkçe+Türkçe

Büyüksarıkaya (K.)

Küçüksarıkaya (K.)

Türkçe+Türkçe+Türkçe+Türkçe Ek

Aşağıkarakısık (K.)

Yukarıkarakısık (K.)

Erhan Göğem (Cad.)

Tekel Yolu (Cad.)

Türkçe+Türkçe Ek+Türkçe Ek+Türkçe+Türkçe+Türkçe Ek

Çatallıkarakoyunlu (K.)

1.1.3.2. Türkçe+Türkçe+Farsça+Türkçe Ek

Ağabey Pehlivanlı (Bul.)<

Alparslan Pehlivanlı (Bul.)

Pehlevân

1.1.3.3. Türkçe+Farsça+Türkçe+Türkçe Ek

Yahşihan Yolu (Cad.)

Türkçe+Farsça+Türkçe Ek+Arapça

Ulubatlı Hasan (Cad.)> ulu+âbâd

1.1.3.4. Türkçe+Arapça+Türkçe+Türkçe Ek

Eskialibudak (K.)

Konurhacıobası (K.)

Kıyihalilinceli (K.)

Yenialibudak (K.)

1.1.3.5. Türkçe+Arapça+Arapça

Yavuz Sultan Selim (Mah.)

Türkçe+Arapça+Arapça+Türkçe Ek

Aşağıhsangazili (K.)

Türkçe+Türkçe Ek+ Arapça+ Arapça

Büyük Şeyh Şami (Sulakyurt i.)< Şâm+ î (<https://sozluk.gov.tr/>)

Türkçe+Türkçe Ek+ Arapça+ Arapça+ Arapça Ek

Küçük Şeyh Şami < Şâm+ î (<https://sozluk.gov.tr/>)

1.1.3.6. Arapça+Türkçe+Türkçe

Hidayet Doğruer (Cad.)< Hidâyet

Selim Özer (Mah.)

Rauf Denктаş (Bul.)

Arapça+Türkçe+Türkçe+Türkçe Ek

Hüseyinbeyobası (K.)

Hüseyinonbaşı (Mah.)

Mehmetbeyobası (K.)

1.1.3.7. Arapça+Arapça+Türkçe

Fatih Sultan Mehmet (Mah.)

Şehit Cevdet Ocak (Cad.)

Şehit Gazi Çavuş (Cad.)< Gâzî

Gazi Osman Paşa (Cad.)

Arapça+Arapça+Türkçe+Türkçe Ek

Hacıaliobası (K.)

Şehit Eyüp Torunlu (Cad.)

Şehit Adnan Doğu (Cad.)

Şehit Halil Halıcı (Cad.)

Arapça+Arapça+Türkçe+Türkçe Ek+ Türkçe Ek+ Türkçe Ek

Hacıömersolaklısı (K.)

1.1.3.8. Arapça+ Türkçe+ Arapça

Kazım Karabekir (Cad.)

1.1.3.9. Arapça+ Türkçe+ Farsça

Şehit Uğur Şahin (Cad.)< Şâhîn

Şehit Ayhan Baran (Cad.)< Bârân

Arapça+Türkçe+Farsça+Türkçe ek

İmamoğluçeşmesi (K.) (Kösenli)

1.1.3.10. Arapça+ Farsça+ Türkçe

Hasan Polatkan (Cad.)

Şehit Ümit Çelik (Cad.)

Arapça+ Farsça+ Türkçe+ Türkçe Ek

Şehit Bülent Keskin (Cad.)

1.1.3.11. Arapça+ Farsça+ Moğolca

Şehit Bahtiyar Ceylan (Cad.)< Bahtiyâr

1.1.3.12. Arapça+Arapça+Fransızca

Şehit Abidin Aksan (Cad.)< Accent

1.1.3.13. Farsça+ Arapça+ ?+ Arapça Ek

Hoca Ahmet Yesevi (Cad.)< Hâce

1.1.3.14. Fransızca+Arapça+Arapça

Doktor Sadık Ahmet (Cad.)< docteur

1.1.3.15. Fransızca+Arapça+Türkçe

Doktor Ahmet Ay (Cad.)< docteur

Fransızca+Arapça+Türkçe+ Türkçe Ek

Mareşal Fevzi Çakmak (Mah.)< Maréchal

1.1.3.16. İbranice+ Türkçe+ Türkçe+ Türkçe Ek

Kenanbeyobası (K.)

1.1.4. Dört Kelimeden Oluşan Yerleşim Birimi Adları

Dört kelimeden oluşan 13 yerleşim birimi adı bulunmaktadır. Bu yerleşim birimleri basit ve türemiş olarak birleşmişlerdir.

1.1.4.1 Türkçe+ Türkçe+ Türkçe+ Türkçe

Alparslan Türkeş (Bul.)

1.1.4.2. Arapça+ Türkçe+ Türkçe+ Türkçe

Şehit Mehmet Şentürk (Cad.)

Arapça+Türkçe+Türkçe+Türkçe Ek+Türkçe

Şehit Dursun Doğanay (Cad.)

Arapça+ Türkçe+ Türkçe Ek+ Türkçe+ Türkçe Ek

Şehit Nurdoğan Kırık (Cad.)

1.1.4.3. Arapça+ Arapça+ Türkçe+ Türkçe

Şehit Ahmet Serttaş (Cad.)

Şehit Neşet Öcal (Cad.)

Şehit Ali Altuner (Cad.)

Şehit Osman Gökdere (Cad.)

Şehit Lokman Çelikkol (Cad.)

Arapça+ Arapça+ Türkçe+Türkçe+Türkçe Ek

Şehit İsmet Altınışik (Cad.)

1.1.4.4 Arapça+Türkçe+Türkçe+Arapça

Şehit Erdal Ayan (Cad.) < A'yân

1.1.4.5. Arapça+ Arapça+ Arapça+ Türkçe

Şehit Bekir Ferhat Kaya (Cad.)

1.1.4.6. Arapça+ Arapça+ Türkçe+ Farsça

Şehit Zülfikar Karalök (Cad.)< Lük (Devellioğlu, 2006: 554)

1.1.5. Beş Kelimedden Oluşan Yerleşim Birimi Adları

Beş kelimedden oluşan 2 yerleşim birimi adı bulunmaktadır. Bu yerleşim birimleri basit (eksiz) şekilde birleşmiştir.

1.1.5.1. Arapça+ Fransızca+ Arapça+ Türkçe+ Türkçe

Şehit Polis Müslüm Erdal (Cad.)< Şehîd+ police

1.1.5.2. Arapça+Türkçe+ Türkçe+Türkçe+Türkçe+Türkçe

Şehit Er Şenol Özata (Cad.)

1.1.6. Kök ve Eklerine Göre Yerleşim Birimi Adları

1.1.6.1. Türkçe+Türkçe Ek

Tek kelimedden oluşan ve Türkçe ek alan 48 yerleşim birimi adı bulunmaktadır. Bu adlar yapım ve çekim ekleri almıştır.

Alçılı (K.)	Çerikli > çerig
Arbişli (K.)	Çoğul (K.)
Arpalık (Cad.)	Çukurcak (Hasandede Mah.)
Bahşılı (i.)	Danacı (K.)
Ballı (Mah.)	Delice (i.)
Baraklı (K.)	Dikmen (K.)
Beşler (K.)	Doğanlık (Mah.)
Çalış (K.)	Doğu (Bul.)

Elmalı (K.)	Kılıçlar (K.)
Etiler (Mah.)	Köprüler (Cad.)
Gençlik (Cad.)	Kulaksız (K.)
Gündüz (Mah.)	Kurtuluş (Mah.)
Güneşli (Cad.)	Mehmetçik (Cad.)
Gürler (Mah.)	Ovacık (Mah.)
Güvenlik (Cad.)	Sağlık (Mah., Cad.)
Kaçak (K.)	Tilkili (K.)
Kaldırım (K.)	Tunalı (Cad.)
Karalı (K.) (Karaali)	Turhanlı (K.)
Kargın (K.)	Yayla (K.)
Kavak (K.)	Yenice (K.)
Keçili (K.)	Yenili (K.)
Kepir (Cad.)> “kepi-r” (Gülensoy, 2007: 498)	Yıldız (Mah.)
Keskin (i.)	Yoncalı (K.) (Pöhrenk)
Kevenli (K.)	Yükselen (Mah.)

Türkçe+Türkçe Ek+ Türkçe Ek

22 yerleşim birimi adı Türkçe kök üzerine iki ek almıştır. Bazıları gövde üzerine çekim eki alırken geneli iki yapım eki olarak yeni bir türetme yapmıştır.

Ağaylı (K.)	Esenler (Cad.)
Avcılar (Cad.)	Işıklar (Halifeli) (K.)
Çamlıca (K.)	Karacalı (K., Cad.)
Çatallı (K.)	Kavlak (K.)
Çevrimli (K.)	Kazıklı (K.)
Erenler (Mah., Cad.)	Kazmaca (K.)

Kepirli (K.)	Ulaş (K.)
Kumluca (Cad.)	Uzunlar (K.)
Olunlu (K.)	Yaylacık (Mah.)
Takazlı (K.) (Gülensoy, 2007: 851)	Yeniceli (K.)
Tatlıcak (K.)	Yeşilli (K.)

Türkçe+ Türkçe Ek+ Türkçe Ek+ Türkçe Ek

Türkçe kök üzerine 3 ek alan 3 yerleşim birimi bulunmaktadır bu kökler ve türetmeleri etimolojileri ile birlikte verilmiştir.

İmirli (K.)< “*İmir*> *Eymür*> *Ed+ i- +mür*” (Ercilasun, 2008 :21)

Ulaklı (K.)< *Ūl+a-k* (Gülensoy, 2007: 953)

Kavurgalı (K.)< *Kak+ ur-* (Gülensoy, 2007: 480)

1.1.6.2. Türkçe+ Arapça Ek

Türkçe kök üzerine Arapça ek alan tek yerleşim birimi adı bulunmaktadır.

Çelebi (i.)< *Çalap+ î*

1.1.6.3. Arapça+Türkçe ek

Arapça kök üzerine türkçe yapım ve çekim eki getirilmiş 17 yer adı bulunmaktadır. Bu yer adlarından 4’ü Arapça kök üzerine +lar çokluk eki getirilmesiyle oluşurken 13 yerleşim birimi adı kök üzerine yapım ekleri getirilmesiyle oluşturulmuştur.

Ahili (K., Cad.)< <i>Âhi</i>	Hacılar (ksb)< <i>ḥacc</i>
Cebrailli (K.)< <i>Cebraîl</i>	Halifeli (Işıklar K.)< <i>ḥalîfe</i>
Çullu< <i>Çûl</i> (Cad., Mah.)	Halitli (K.)
Emirler (Mah.)< <i>Emîr</i>	Hamzalı (K.)
Evliyali (K.)< <i>Evliyâ</i>	Mahmutlar (K.) (Şarklı)
Faraşlı (K.)< <i>Ferrâş</i>	Merkepli (Kuzayyurt K.)

Osmancık (Cad.)

Şarklı (Mahmutlar K.)< şark

Osmanlı (Cad.)

Şehitler (Cad.)

Selamlı (K.)< Selâm

1.1.6.4. Arapça+Arapça Ek

Arapça kök üzerine Arapça ek olan nispet i'si ile oluşmuş tek yerleşim birimi adı bulunmaktadır.

Kanuni (Cad.)< Kânūnî

1.1.6.5. Farsça+Türkçe ek

Farsça kök üzerine Türkçe yapım eki getirilerek oluşmuş 6 yerleşim birimi adı bulunmaktadır.

Armutlu< Emrūd

Hurdalık< Horde

Bahçeli (Mah.)< Bâğçe

Meşeli (Cad.)< Bîşe

Çınarlı (Cad.)< Çenâr

Pazarcık (K.)< Bâzâr

1.1.6.6. İtalyanca+Türkçe ek

İtalyanca kök üzerine çokluk eki getirilerek oluşturulmuş 2 yerleşim birimi adı bulunmaktadır.

Bankalar (Cad.)< Banca

Fabrikalar (Mah.)< Fabricca

1.1.6.7. Rumca+Türkçe ek

Rumca kök üzerine yapım eki getirilerek oluşmuş tek yerleşim birimi adı bulunmaktadır.

Herekli (K.)²

² Ör-> ör-i-k, ör-ik-li> (h)erikli (Özkan, 2000: 225)

1.1.6.8. Fransızca+ Türkçe Ek

Fransızca kök üzerine çokluk eki getirilerek oluşmuş tek yerleşim birimi adı bulunmaktadır.

Depolar (Cad.)> dépôt

1.1.6.9. ? + Türkçe Ek

Kökeni bilinmeyen kök üzerine yapım eki getirilerek oluşturulmuş 2 yerleşim birimi adı bulunmaktadır.

Ayvathlı (K.)

Seyifli (K.)

1.2 YAPI BAKIMINDAN YERLEŞİM BİRİMİ ADLARI

1.2.1 Basit Yapıda Tek Kelimeden Oluşan Yerleşim Birimi Adları

1.2.1.1. Yalın (Ek Almamış) Yerleşim Birimi Adları

Kırıkkale ili yerleşim birimlerinden 64 tanesi basit yapılu kelimelerden oluşmaktadır. Ek almamış –basit yapılu- birim adlarından 48 yer adı cadde, mahalle ve bulvar adlarından oluşmaktadır. 16 köy adının basit yapılu olduğu tespit edilmiştir. Bunlarla beraber eski yerleşim birimi adlarından dördü basit yapılu isimlerdir.

Adalet (Cad.)

Bosna (Cad.)

Alaaddin (Mah.)

Buhara (Cad.)

Ankara (Cad.)

Cumhuriyet (Mah., Cad.)

Arap (Kurşunkaya K.)

Çeşme (Cad.)

Bağdat (Cad.)

Çongar (K.)< Ca'unğar (Sümer,

Barak (K.)

1969: 119)> Züüngar = Zyungar =

Barbaros (Mah.)

Cungar

Barut (Cad.)

(Karatayev, <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/155489>)

Bayram (Cad.)

Dergah (Cad.)

Bedesten (K.)

Efendi (K.)

Belediye (Cad.)

Ergenekon (Cad.)

Fatih (Mah., Bul., Cad.)

Hisar (K.)

Hürriyet (Mah., Cad.)

Irmak (K.)

İhtisas (Cad.)

İmla (Cad.)

İstanbul (Cad.)

İstiklal (Cad.)

İzmir (Cad.)

İzzettin (K.)

Kabil (Deredüzü K.)

Kafkas (Cad.)

Karpuz (K.)

Kıbrıs (Cad.)

Kırlangıç (K.)

Konur (K.)

Köprü (K.) (Taşköprü)

Kuvvet (Cad.)

Lefkoşe (Cad.)

Maden (Mah.)

Maşat (Gülkonak K.)

Menderes (Cad.)

Menekşe (Cad.)

Menzil (Cad.)

Merkez (Mah.)

Mevlana (Cad.)

Millet (Bul., Cad.)

Müsellim (K.)

Oba (Mah.)

Okul (Cad.)

Pirinç (Cad.)

Plevne (Cad.)

Pöhrenk (Yoncalı K.)

Sakarya (Mah., Cad.)

Sanayi (Mah.)

Seyit (Cad.)

Söğüt (Cad.)

Sümbül (Cad.)

Tekke (K.)

Timur (Cad.)

Tuna (Cad.)

Vatan (Cad.)

Yeni (Mah.)

Yuva (Mah., Cad.)

Zafer (Mah., Cad.)

1.2.1.2. Çekim Eki Almış Yerleşim Birimi Adları

1.2.1.2.1 Tek Kelime Halinde Çekim Eki Almış Yerleşim Birimi Adları

1.2.1.2.1.1. Ad Çekim Ekleri

Kırıkkale ili tek kelimeli yer adlarından en çok kullanılan çekim eki, +lar (13) çokluk ekidir. Eşitlik eki, +ca ise 2 yer adında görülmüştür.

Eşitlik Hali

Eklendiği ad ile fiil veya cümlenin başka ögesi arasında karşılaştırmaya yönelik farklı özelliklerde eşitlik ilişkisi kuran ektir (Korkmaz, 2014: 113).

Deli+ce (i.)

Yeni+ce (K.)

Çokluk Eki

Kapsamı dar olan bir ektir. Ekin kapsamına sadece adların teklik biçimleri dâhil olur (Korkmaz, 2014: 275).

Banka+lar (Cad.)

Köprü+ler (Cad.)

Depo+lar (Cad.)

Şehit+ler (Cad.)

Eti+ler (Mah.)

Beş+ler (K.)

Fabrika+lar (Mah.)

Gür+ler (Cad.)

Gür+ler (Mah.)

Mahmut+lar (K.)

Hacı+lar (ksb.)

Emir+ler (Mah.)

Kılıç+lar (K.)

1.2.1.2.2. Birden Çok Kelimededen Oluşan Yerleşim Birimi Adlarında Çekim Eki Almış Olanlar

1.2.1.2.2.1. Ad Çekim Ekleri

Eşitlik Eki

Bu ek zamanla kalıplaşarak yapım eki olarak karşımıza çıkmıştır. Çoklukla yer adı türetilmiştir. Renk adlarına eklenerek kurulmuş olan sıfatlar, sıfat tamlaması şeklinde birleşik adlar oluşturmuşlardır (Korkmaz, 2014: 123).

Çalışmada bu ekin, renk adlarından üçüne eklenerek yer adı oluşturulduğu tespit edilmiştir.

Gök+çebel (Mah.)

Kara+ca+oğlan (Cad.)

Ak+çakavak (K.)

Çokluk Eki

Çokluk ekinin kullanıldığı 7 yerleşim birimi bulunmaktadır. Bu ekin çokluk bildirme özelliğinin yanında akrabalık ve soy bildirme anlamı da bulunmaktadır. Tespit edilen yerleşim birimlerinden Aşağı ve Yukarı Mahmutlar adında çokluk eki soy bağımlı anlatmak için kullanılmıştır.

Aşağımahmut+lar (Cad., Bul., Mah.)

Şirinev+ler (Cad.)

Üçev+ler (K.)

Bağ+lar+başı (Mah.)

Yeşilev+ler (Mah.)

Sofu+lar+çiftliği (K.)

Yukarımahmut+lar (K.)

1.2.1.2.3. Türemiş Yerleşim Birimi Adlarından Çekim Eki Almış Olanlar

1.2.1.2.3.1. Ad Çekim Ekleri

Kırıkkale ili tek kelimeli türemiş yapılı yer adlarından 10 yerleşim biriminde çokluk ve eşitlik eki bulunmaktadır.

Eşitlik Eki

Bu ekten türetilen sıfatların çoğu yer adıdır. Yer adlarında +CA ekinden sonra +II/+IU eki getirilerek türetilmiş olanları da bulunmaktadır (Korkmaz, 2014: 123).

Çamlı+ca (K.)

Kumlu+ca (Cad.)

Kara+calı

Yeni+celi (K.)

Kazma+ca

Çokluk Eki

Avcı+**lar** (Cad.)

Işık+ **lar** (K.)

Eren+**ler** (Mah., Cad.)

Uzun+**lar**

Esen+**ler** (Cd.)

1.2.2. Türemiş Kelimelerden Oluşan Yerleşim Birimi Adları

1.2.2.1. Tek Kelime Halinde Türemiş Yerleşim Birimi Adları

1.2.2.1.1. Addan Ad Yapan Eklerle Oluşan Yerleşim Birimi Adları

+**lı**/ +**lu**

Türkiye Türkçesinin aktif kullanılan yapım eklerinden birisidir. Eklendiği isimlerin bir yere aitlik bildirmesine, sıfat olmasına yardımcı olmak gibi görevleri vardır. Addan ad yapan bu eklin görevleri içerisinde yer adı türetmekte vardır (Korkmaz, 2014; 133).

Çalışmanın bu kısmında eklin yer bildirdiği kelimeler verilmiştir. Ekin, eşitlik ekinin önüne veya arkasına gelerek genişlemiş halinin örnekleri de verilmiştir.

İncelenen tek kelimeli yer adlarında 51 adet örneği tespit edilmiştir. Genişletilmiş örneklerinden eklin eşitlik ekinin önüne geldiği yerleşim birimi adına 1, eşitlik ekinin sonuna geldiği yerleşim birimi adına ise 2 tane örnek tespit edilmiştir.

Ağay+**lı** (K.)

Cebrail+**li** (K.)

Ahi+**li** (K., Cad., Mah)

Çam+**lıca** (K.)

Alçı+**lı** (K.)

Çatal+**lı** (K.)

Arbiş+**li** (K.)

Çerik+**li** (i.)

Armut+**lu** (K.)

Çevrim+**li** (K.)

Ayvat+**lı** (K.)

Çınar+**lı** (Cad.)

Bahçe+**li** (Mah.)

Çul+**lu** (Cad., Mah)

Bahşı+**lı** (i.)

Elma+**lı** (K.)

Bal+**lı** (Mah.)

Evliya+**lı** (K.)

Barak+**lı** (K.)

Faraş+**lı** (K.)

Güneş+**li** (Cad.)

Halife+**li** (Işıklar K.)

Halit+**li** (K.)

Hamza+**lı** (K.)

Herek+**li** (K.)

İmir+**li** (K.)

Kara+**lı** (K.)

Karaca+**lı** (K., Cad.)

Kavurga+**lı** (K.)

Kazık+**lı** (Cankurtaran K.)

Keçi+**li** (K.)

Kepir+**li** (K.)

Keven+**li** (K.)

Kum+**luca** (Cad.)

Merkep+**li** (Kuzayyurt K.)

Meşe+**li** (Cad.)

Olun+**lu** (K.)

Osman+**lı** (Cad.)

Selam+**lı** (K.)

Şark+**lı** (Mahmutlar K.)

Seyif+**li**

Takaz+**lı**

Tat+**lı+cak** (K.)

Tilki+**li** (K.)

Tuna+**lı** (Cad.)

Turhan+**lı**

Ulak+**lı** (K.)

Yenice+**li** (K.)

Yeni+**li** (K.)

Yeşil+**li** (K.)

Yonca+**lı** (K.)

+**lık**/**luk**

Bu ekin kullanım alanı da oldukça geniştir ve aktif kullanımdadır. Ek, bir şeyin toplu olarak konulduğu yer” anlamı kazandırmada kullanılır. Ek “bulunma” anlamı ile yer adı oluşturmuştur (Korkmaz, 2014: 135).

Ancak Türkiye Türkçesinde kullanımının ve +**II**/**IU** ekinin aksine çalışmanın tek kelimele addan ad yapan ekler kısmında +**lık**/**luk** ekine sayıca daha az yer verilmiştir. Ekin çalışmada kullanılan yerleşim birimi adlarına ise 6 örnek tespit edilmiştir. Yörede ekin yuvarlak ünlü örneklerine rastlanmamıştır.

Arpa+**lık** (Cad.)

Genç+**lık** (Cad.)

Güven+**lık** (Cad.)

Hurda+**lık** (Cad.)

Sağ+**lık** (Cad., Mah.)

Doğan+**lık**(Mah.)

+**CIk**/**+CUk**

Eklendiği kelimeye küçültme anlamı katmada daha aktif kullanılan bir ektir. Yer adı türetir. Yer adlarında küçüklük silinmiştir (Korkmaz, 2014: 126). Yöredeki yer adlarında ekin dar ünlülü örneklerine rastlanmıştır.

Kırıkkale ilinde 5 yer adında bu ek bulunmaktadır.

Mehmet+**çik** (Cad.)

Pazar+**cık** (K.)

Osman+**cık** (Cad.)

Yayla+**cık** (Mah.)

Ova+**cık** (Mah.)

+**CI**/ **+CU**

Ek görevinden dolayı “meslek eki” olarak adlandırılmıştır. Ek tek başına veya çokluk ekiyle genişletilerek, eklendiği ada meslek ve uğraşı anlamı katan yer adları türetir (Korkmaz: 2014, 125).

Yer adlarında bu ek ile kurulmuş iki yerleşim birimine rastlanmıştır. Yerleşim birimi adlarından bir tanesi çokluk eki ile birlikte kullanılmıştır.

Dana+**cı** (K.)

Av+**cı**+lar (Cad.)

+**sIz**/ **+sUz**

Addan ad yapan ekler arasında kullanım sıklığı oldukça fazla olan olumsuz anlamda kelimeler türeten eklerden birisidir. Çalışmada tek örneğine rastlanmıştır.

Kulak+**sız** (K.)

+**la**

Bu ek, kökle bağlantılı “yer, arazi” adı oluşturmuş ve bu işlevi devam etmiştir (Korkmaz, 2014: 131).

Ekin küçültme eki ile genişletilmiş hâli de yer bildirmek için kullanılmıştır. Çalışmada bunun tek örneği ile karşılaşılmıştır.

Yay+**la** (K.)

Yay+**la+cık** (Mah.)

+**CAk**

Küçültme, sevgi ve tahsis işleviyle kelimeler türeten bir ektir. Bu ek ile türetilen adların bir kısmı da yer adı niteliğindedir (Korkmaz, 2014: 124).

Bu ek ile kurulmuş 2 yer ad bulunmaktadır.

Çukur+**cak** (Hasandede Mah.)

Tatlı+**cak** (K.)

+**mAn**

Eklendiği kelimeye “abartma” anlamı katar. Kalıplaşma yoluyla türetilen yer adlarında bu ek vardır (Korkmaz, 2014: 137).

Çalışmada bu ekin kalıplaşmasıyla oluşturulan bir yer adına rastlanmıştır.

Dik+**men** (K.)

+**(D)I/ +(U)I**

Ölü bir ektir ad ve sıfat türetir. Bu ekin, bazı kelimelerdeki işlevi açık değildir (Korkmaz, 2014: 130).

Çok+**ul** (K.)> Çoğul

+**Ak**

İsimden isim yapan yer adı eklerindedir.

Kav+**ak** (K.) (Eren, 1999: 219)

+**dIz/ +dUz**

İşlevi tam bilinmeyen ölü bir ektir. Türkiye Türkçesinde çok az adda yaşamaktadır (Korkmaz, 2014: 129).

Yer adlarında da Türkiye Türkçesinde yaşadığı 2 kelimedede görülmektedir.

Gün+**düz**

Yıl+**dız**

1.2.2.1.2. Fiilden Ad Türeten Eklerle Oluşan Yerleşim Birimi Adları

-I/ -U

Bu ek, işlev bakımından fiilin gösterdiği işin ürünü veya sonucu olan ad ve sıfatlar türetir (Korkmaz, 2014: 153).

Doğ-**u** (Bul.)

-Ik/ -Uk, -k

Yapılmış, tamamlanmış bir işin ürünün olan adlar türetmiştir (Korkmaz, 2014: 155).

Işı-**klar** (K.)

Kaz-**ık**+lı (Cankurtaran K.)

Kavla-**k** (K.)

Ula-**k**+lı (K.)

-Ak

Eklendiği fiilleri sıfat ve ad yapan işlek bir ektir. Alışkanlığı, bir duyguyu ve fiilin bitirdiği işi yapmanı gösteren sıfatlar türetir (Korkmaz, 2014: 145).

Kaç-**ak** (K.)

-Al/-l

Canlı değildir. Eski türetmeler olarak bıraktığı örnekler vardır. Çalışmada bu ek için tek yer adı tespit edilmiştir.

Çat-**al**-lı (Gülensoy, 2007: 223)

+gA

Bu ek, işlev bakımından fiilin gösterdiği ekten etkileneni ya da bir işin sonunu gösteren kelimeler türetmiştir (Korkmaz, 2014: 150).

Kavur-**ga**+lı (K.)

-Gm/ -GUn

Bu ek eklendiği kelimenin devamlı yapanını anlatan ve sıfat türeten bir ektir.

Kar-**gm** (K.)

Kes-**kin** (i.)

-m, -(I)m/ -(U)m

Genellikle fiilin gösterdiği işi ada çeviren, işle ilgili hareket adı yapan bir ektir (Korkmaz, 2014: 157).

Çevr-**imli** (K.)

Bu ek, genellikle fiilin gösterdiği işle ilgili sonucu gösteren bir kısım somut adlar türetir (Korkmaz, 2014: 158).

Kaldır-**ım** (K.) (Gülensoy, 2007: 454)

-n, -(I)n/ -(U)n

Ek, bir işin sonucu ve ürünü niteliğinde bazı sıfatlar üretmiştir (Korkmaz, 2014: 166).

Uzu-**nlar** (K.)

Ol-**(u)n**+lu (K.)

-r, -Ar, (I)r/ (U)r

Çok işlek olmayan sayılı kelimelerde görülen bir ektir (Ergin, 2007: 183).

Çalışmada kullanılan yer adı halk arasında kullanılan bir kelime olup etimolojisi gereği bu eke örnek olduğu tespit edilmiştir.

Kepi-**r** (Cad) (Gülensoy, 2007: 498)

Kepi-**rlı** (Gülensoy, 2007: 498)

-ş, -(İ)ş /(U)ş

Fiil kök ve gövdelerinden “bir işin sonucu ve ürünü olan” kalıcı adlar türetir. (Korkmaz, 2014: 169)

Kurtul-**uş** (Mah.)

Çal-**ış** (K.)

Ula-**ş** (K.) (Gülensoy, 2007: 964)

1.2.2.1.3. Partisip Ekleriyle Oluşan Yerleşim Birimi Adları

-An

Bu ek, hareket ve zaman işlevini yitirip pek çok kelime türetmiştir. Bunlar araç, gereç, bitki vb adlarıdır. Basit ya da birleşik kalıptadır (Korkmaz, 2014:212).

Bu kalıpla oluşan 3 yerleşim birimi adı bulunmaktadır.

Er-**en**+ler (Cad., Mah.)

Yüksel-**en** (Mah.)

Es-**en**+ler (Cad.)

-mA

Bu ek kalıcı soyut ve somut adlar türetilmiştir (Korkmaz, 2014: 2014). Bu eke sahip tek yerleşim birimi ile karşılaşmıştır.

Kaz-**ma**+ca

1.2.2.2. Birden Çok Kelimededen Oluşan Yerleşim Birimi Adlarında Yapım Eki Almış Olanlar

1.2.2.2.1. Addan Ad Yapan Eklerle Oluşan Yerleşim Birimi Adları

+II/ +IU

Türkiye Türkçesinin aktif kullanılan yapım eklerinden birisidir. Eklendiği isimlerin bir yere aitlik bildirmesine, sıfat olmasına yardımcı olmak gibi görevleri vardır. Addan ad yapan bu ekin görevleri içerisinde yer adı türetmekte vardır (Korkmaz, 2014; 133).

Çalışmada 35 yerleşim biriminde 36 +lı/ +lu eki ile kurulmuş yer adına rastlanmıştır. Bir yer adında bu ek, iki kez kullanılmıştır. Yerleşim birimleri içerisinde en çok kullanılan ektir.

Çalışmanın tek kelimeli yerleşim birimlerinin yapım ekleri incelenirken +ca ekiyle genişletilmiş haline rastlanmıştır ancak iki kelimeli yerleşim birimlerinde böyle bir genişlemeye rastlanmamıştır.

Ağabey Pehlivan+lı (Bul.)	Hacıömersolak+lısı (K.)
Al+lı+pınar	Hacıyusuf+lu (K.)
Alişeyh+li (K.)	İğdebel+li (K.)
Alparslan Pehlivan+lı (Bul.)	Karaahmet+li (K.)
Aşağıhsangazi+li (K.)	Karafakı+lı
Büyükyağ+lı (K.)	Karahacı+lı (K.)
Ceritmümin+li (K.)	Karakeçi+li
Çalı+lı+öz (Mah.)	Karaköse+li (K.)
Çatal+lı+karakoyun+lu (K.)	Kayalaksolak+lısı (K.)
Dağsolak+lısı (K.)	Kıyihalilince+li (K.)
Dum+lu+pınar (Cad.)> tum+lığ (Gülensoy, 2007: 307)	Kıyıkavurga+lı (K.)
Esatmümin+li (K.)	Kilev+li (K.)
Şehit Eyüp Torun+lu (Cad.)	Kuzugüden+li (K.)
Gazibey+li (K.)	Sarıköz+lı (K.)
Geçbey+li	Su+lubük (K.)
Gözükızıl+lı (K.)	Ulubat+lı Hasan (Cad.)
	Yer+li+kent (Mah.)

+llk/+lUk

Bulunma görevi ile yer adı yapan eklerdendir. Çalışmada tek cadde adında karşımıza çıkmıştır.

Milli Egemen+lik (Cad.)

+la

Yer adı yapan eklerden olup sonunda bulunan –g kaybolmuştur. Ek bu şekli ile 5 yer adında tespit edilmiştir.

Bu ek, kökle bağlantılı yer adı oluşturmuş ve bu işlevi devam etmiştir (Korkmaz, 2014: 13).

Derekış+la (K.)

Yay+la+yurt (K.)

Meşeyay+la (K.)

Tevhit Kış+la (Cad.)

Kalekış+la (K.)

+IAk

Ek, kökteki adın bildirdiği anlamda yer, yöre ve çokça bulunma anlamı katar (Korkmaz, 2014: 131).

Kaya+lak+solaklısı (K.)

Su+lak+yurt (i.)

+Ak

Benzetme ve küçültme anlamıyla kelimeler türeten bir ektir (Korkmaz, 2014: 120).

Akçakav+ak (K.) (Eren, 1999:
219)

Karabuc+ak (Gülensoy, 2007:
175)

Dağsol+ak+lısı (K.)

Kayalaksol+ak+lısı (K.)

Hacıömersol+ak+lısı (K.)

+Ay

Yön gösteren kelimelerde görülen bir ektir (Korkmaz, 2014: 121). Türkçede çok örneği kalmamış belirli kelimelerde yaşamaktadır. Bu ekin etkisiyle türetmeler yapılmışsa da yapılan türetmeler yön gösteren kelimeler kadar kuvvetli değildir.

Kuz+ay+yurt (K.)

+CI/ +CU

Ek görevinden dolayı “meslek eki” olarak adlandırılmıştır. Ek tek başına veya çokluk ekiyle genişletilerek, eklendiği ada meslek ve uğraşı anlamı katan yer adları türetir (Korkmaz: 2014, 125).

Kırıkkale ilinde 3 yerleşim birimi bu adla oluşturulmuştur.

Dana+**cı**+obası (K.)

Tahsin Yazı+**cı** (Cad.)

Şehit Halil Halı+**cı** (Cad.)

+(I)I/ +(U)I

Ölü bir ektir, ad ve sıfat türetir. Bu ekin, bazı kelimelerdeki işlevi açık değildir (Korkmaz, 2014: 130).

Kız+**ıldere** (K.)

Kız+**ılyer** (Cad.)

Kız+**ılırmak** (Mah.)

+mAn

Eklendiği kelimeye “abartma” anlamı katar. Kalıplaşma yoluyla türetilen yer adlarında bu ek vardır (Korkmaz, 2014: 137).

Çalışmada bu ekin kalıplaşmasıyla oluşturulan tek yer adına rastlanmıştır.

Kara+**man** Dede (Cad.)

1.2.2.2.2. Fiilden Ad Türeten Eklerle Oluşan Yerleşim Birimi Adları

-Ik/ -Uk, k

Tek ve çok heceli fiillere gelerek sıfat ve adlar türeten işlek bir ektir. Bu ekle türetilmiş sıfatlarda, yapılmış bitmiş bir işi nitelik olarak üzerinde taşıma özelliği vardır (Korkmaz, 2014: 154).

Ahmet Ay-**ık** (Cad.)

Büyü-**k**+avşar (K.)

Aşağıkara+ kısı-**ık** (K.)

Büyü-**k**+ceceli (K.)

Büyü-**k**+yağlı (K.)

Küçü-**k**+sarıkaya (K.)

Eskialibuda-**k** (K.)

Şehit İsmet Altınışı-**k** (Cad.)

Kır-**ık**+kale

Şehit Nurdoğan Kır-**ık** (Cad.)

Kır-**ık**+köy

Yenialibuda-**k** (K.)

Küçü-**k**+avşar (K.)

Yukarıkara+ kıs-**ık** (K.)

Küçü-**k**+hurdalık

-Ak

Bu ek, yer adı yapar (Banguoğlu, 2004: 231). Aynı zamanda bazı araç gereç adları türetir (Korkmaz, 2014: 145). Bu şekilde türetilmiş beş yer adı bulunmaktadır. Ekin yer adı yapma görevini barındıran dört ad bulunurken bir ad ise alet adı olarak karşımıza çıkmaktadır.

Beşbiç-**ak** (K.)

Kösedur-**ak** (K.)

Gülkon-**ak** (K.)

Kuşkon-**a(k)ğ+ı** (Bul.)

Karabuc-**ak** (K.) < “bıç-ak” (Gülensoy, 2007: 175)

-A

Bu ek yapım eki olarak alınmıştır ancak zarf fiil ekinin kalıplaşması yoluyla oluşmuştur.

Çev(i)r-**e** Altı (Cad.)

Çev(i)r-**e** Yolu (Cad.)

Çev(i)r-**e** Üstü (Cad.)

-DI/ -DU

Kalıcı isimlerde karşımıza çıkan fiilden ad yapan bir ektir.

Gündoğ-**du** (Mh.)

-AI/ -I

Canlı değildir. Eski türetmeler olarak bıraktığı örnekler vardır. Çalışmada bu ek için bir yer adı tespit edilmiştir.

Çat-**all**ıkarakoyunlu (K.)

-(A)z

Ek günümüzde işlekliliğini kaybetmiştir. “Fiilin gösterdiği işi yapan” veya “fiilin gösterdiği işten etkilenen” anlamında adlar türetmiştir (Korkmaz, 2014: 171).

Akboğ-**az** (K.)

Tak-**az** +lı (Gülensoy, 2007: 851)

-GIn/ -GUn

Bu ek eklendiği kelimenin devamlı yaparını anlatan ve sıfat türeten bir ektir.

Şehit Bülent Kes-**kin** (Cad.)

-gA

Bu ek, sınırlı sayıda sıfat ve adlar türetmiştir. Fiilin gösterdiği işten etkileneni veya bir işin sonucunu gösteren kelimeler türetmiştir (Korkmaz, 2014: 150).

Kıyıkavur-**ga**+lı (K.)

-mAk

Fiildeki soyut hareketleri adlandırmaya yarayan fiilden ad yapan ektir (Korkmaz, 2014: 162). Bu ek aynı zamanda birtakım yiyecek, içecek, araç, gereç türetmeleri de yapmıştır. (Korkmaz, 2014: 162)

Fevzi Çak-**mak** (Mah., Cad.)

-I/-U

Ek, tarihi dönemlerde -(I)g/ -(U)g şeklinde kullanılırken daha sonraları “g” sesi erimiştir.

Bu ek, işlev bakımından fiilin gösterdiği işin ürünü veya sonucu olan ad ve sıfatlar türetir (Korkmaz, 2014: 153).

Taşyaz-ı (K.)

Şehit Adnan Doğ-u (Cad.)

Anadol-u (Cad.)

Yaşar Doğ-u (Cad.)

Yeşilyaz-ı (K.)

-t, (D)t/ (U)t

Eski Türkçeden beri var olan bir ektir. Tek heceli kelimelerden bazen ad, bazen de sıfat türettiği görülmüştür (Korkmaz, 2014: 170).

Um-**ut**+can (Cad.)

Addan Fiil Yapan Eklerle Oluşan Yerleşim Birimi Adları

+ur

Kıyıkav+**ur**-galı (K.)

1.2.2.2.3. Partisip Ekiyle Oluşan Yerleşim Birimi Adları

-An

Kırıkkale ilinde birleşik yapıllı yerleşim birimlerinde diğer partisip eklerine göre daha fazla bulunan ektir. 11 yerleşim biriminde karşımıza çıkmıştır.

Akkoş-**an** (K.)

Gülver-**en** (Mah.)

Cankurtar-**an** (K.)

Kuzugüd-**en**-li (K.)

Doğ-**anay**

Ortasök-**en** (K.)

Doğ-**anör-en** (K.) “ör-en”

Şehit Nurdoğ-**an** Kırık (Cad.)

(Gülensoy, 2007: 668)

Yağbas-**an** (K.)

Es-**enpınar** (K.)

Yeniyap-**an** (K.)

-mAz

Bu ekle kalıplaşmış adlar ve özel isimler türetilmiştir (Korkmaz, 2014: 213).

Çamurabat-**maz** (K.)

Atadön-**mez** (Mah.)

1.2.2.3. Birleşik Yapılı Yerleşim Birimi Adları

Tamlayanı Birleşik İsim Grubu Yapısında Olan Yerleşim Birimi Adları

Özel adlarla oluşturulan bu adlar, hiçbir gramer ilişkisi olmadan doğrudan doğruya şahıslara verilen iki veya daha fazla addan oluşur (Korkmaz, 2014: 260). Kırıkkale ilinde tamlayanı birleşik isim grubu olan yer adları yaygındır. Yörede unvan grupları da birleşik isim grubu olarak kullanılabilir.

Unvan grupları birleşik isim grubuna dönüşebilir (Karahana, 2011: 70). Bu şekilde oluşmuş 24 yerleşim birimi adı bulunmaktadır.

Ağabey+ Pehlivanlı (Bul.)

Fevzi+ Çakmak (Cad., Mah.)

Ahmet+ Ayık (Cad.)

Genç+ Osman (Cad.)

Alp+eren (Cad.)

Hacı+ Bektaş (Cad.)

Alparslan Pehlivanlı (bul.)

Halide+ Edip (Cad.)

Alparslan Türkeş (Cad.)

Hamit+ Kaplan (Cad.)

Alparslan+ Türkeş (Bul.)

Hasan Polatkan (Cad.)

Ata+dönmez (Mah.)

Hidayet Doğruer (Cad.)>

Barbaros+ Hayretin (Cad.)

Doğru+er: Sıfat tamlaması.

Celal+ Atik (Cad.)

İbni+ Sina (Cad.)

Cengiz+ Topel (Cad.)> Top+el:

İsmet+ İnönü (Cad.)> İn+ön+ü:

Sıfat tamlaması

Belirtisiz isim tamlaması.

Dede Korkut (Cad.)

Karaca+oğlan (Cad.)

Erhan+Göğem (Cad.)

Kazım+ Karabekir (Cad.)>

Evliya+ Çelebi

Kara+Bekir: Sıfat tamlaması
şeklinde oluşmuş birleşik isim.

Fahrettin+ Altay (Cad.)

Mahmut +Atalay (Cad.)

Fatih+ Sultan Mehmet (Mah.)

Mahmut+Atalay (Cad.)

Mehmet+Akif (Cad.)

Tahsin+Yazıcı (Cad.)

Mimar+ Sinan (Mah., Cad.)

Ulubatlı+Hasan (Cad.)

Orhan+gazi (Cad.)

Umut+can (Cad.)

Osman+gazi (Cad.)

Veysel+Karani (Cad.)

Osman+Tiryaki (Cad.)

Yaşar+Doğu (Cad.)

Rauf+Denktaş (Cad.)

Yavuz Selim (Cad.)

Selim+ Özer (Mah.)

Yavuz+ Sultan +Selim (Mah.)

Sultan+Süleyman (Cad.)

Yıldırım+ Beyazıt (Cad)

Şair+Nedim (Cad.)

Yunus+Emre (Cad.)

Şeyh+Şamil (Cad.)

Ziya +Gökalp (Cad.)

1.2.2.3.1. Belirtisiz İsim Tamlaması Yapısında Kurulmuş Olan Yerleşim Birimi Adları

Tamlayıcı Sıfat Tamlaması Yapısında Olan Yerleşim Birimi Adları

Kimi belirtisiz isim tamlaması kalıbında oluşan yerleşim birimlerinde iyelik ekinin zamanla yok olduğu görülmüştür.

Ambar+dere (K.)

Esat+müminli (K.)

Bayrak+tepe (Mah.)

Gök+taş (K.)

Cerit+kale (K.)

Kale+kışla (K.)

Cerit+müminli (K.)

Kale+tepe (Mah.)

Çay+oba (K.)

Meşe+yayla (K.)

Dere+kışla (K.)

Yerli+kent (Mah.)

Tamlayıcı Unvan Grubu Yapısında Olan Yerleşim Birimi Adları

Unvan grupları da birleşik isim grubuna dönüşebilir.

Ad+unvan birleşiminde oluşmuş unvan grupları da yer adlarında karşımıza çıkmıştır.

Ali+şeyhli (K.)	İmamoğlu+çeşme+si (K.)
Aydın+şeyh (K.)	Kara+ali (K.) (Karalı)
Battal+gazi (Cad.)	Kara+bekir (Mah.)
Emin+efendi (K.)	Kara+yakup (K.)
Eyüp +Sultan	Karaman+ Dede (cad.)
Gazi+beyli (K.)	Kasım+ağa (K.)
Hacı+bey (Mah.)	Kenanbey+oba+sı (K.)
Halil+dede (K.)	Koçu+baba (K.)
Hasan+dede (K.)	Konurhacı+oba+sı (K.)
Haydar+dede (K.)	Mehmetbey+oba+sı (K.)
Hıdır+şeyh (K.)	Nene+ Hatun (Cad.)
Hüseyin+kahya (Mah.)	Oğuz+Han (Cad.)
Hüseyin+onbaş+ı (Mah.)	Piri+ Reis (Cad.)
Hüseyinbey+oba+sı (K.)	Turgut+Reis (Cad.)

Tamlayanı Belirtisiz İsim Tamlaması Yapısında Olan Yerleşim Birimi Adları

Birinci ögesinde ilgi eki bulunmayan tamlamalardır (Karahan, 2011: 44). Bu yerleşim birimi adlarının hepsinde III. tekil şahıs iyelik eki bulunmaktadır.

33 yerleşim birimi belirtisiz isim tamlaması şeklinde kurulmuştur.

Bağlar+baş+ı (Mah.)	Çevre+yol+u (Cad.)
Barak+oba+sı	Dağ+ev+i (K.)
Battal+oba+sı (K.)	Dağ+oba+sı (K.)
Beyobası (K.)	Dağ+solaklı+sı (K.)
Cerit+oba+sı (K.)	Danacı+oba+sı (K.)
Çevre+alt+ı (Cad.)	Demir+yol+u (Cad.)
Çevre+üst+ü (Cad.)	Dere+düz+ü (K.)

Er+oğ(u)l+u (K.)	Kuş+konağ+ı (Bul.)
Fadıl+oba+sı (K.)	Kuyu+çay+ı (Cad.)
Hacı+oba+sı (K.)	Ocak+baş+ı (K.)
İmam+oğl+u (Cad.)	Polat+yurd+u (K.)
Kara Yol+u (Cad.)	Sofular+çiftliğ+i (K.)
Kayseri Yol+u (Cad.)	Tava+öz+ü (K.)
Koru+köy+ü	Tekel yol+u
Köprü+baş+ı (Hacıbalı K.)	Tepe+baş+ı (Mah.)
Kör+oğ(u)l+u	Yahşiha+yol+u (Cad.)
Kurt+oğl+u (K.)	

Tamlayanı Sıfat-Fiil Yapısında Olan Yerleşim Birimi Adları

Bu şekilde kurulmuş yer adları sıfat fiil grubu oluşturmuşlardır.

Ata+dön+mez (Mah.)	Orta+sök+en (K.)
Can+kurtar+an (K.)	Yağ+bas+an (K.)
Gül+ver+en (Mah.)	Yeni+doğ+an (Mah.)
Kuzu+güden+li (K.)	Yeni+yap+an (K.)

Tamlayanı Kısaltma Grubu Yapısında Olanlar Yerleşim Birimi Adları

Gözü+kızıl+lı (K.)

1.2.2.3.3. Sıfat Tamlaması Kuruluşundaki Birleşik İsimler

Bir sıfat ögesi ve bir isim ögesinden oluşmuş kalıplardır. Bu kalıpta olanlar çoklukla renk, sayı, özellik bildiren sıfatların birleşmesi ile oluşur. (Korkmaz, 2014: 192) Sıfat tamlaması kalıbında yer adları, tarihî adlar ve lakaplar da vardır. Yer adlarının kuruluşunda kullanılan yön kelimeleri ile niteleyici bazı sıfatların oluşturduğu sıfat tamlaması kalıbındadır. (Korkmaz, 2014, 193)

Kırıkkale ilinde; yön, lakap ve nitelik vs. belirterek kurulan sıfat tamlaması şeklinde kurulmuş birleşik isimli 75 yer adı bulunmaktadır.

Sıfat+Ad

Ak+kuyu (K.)	Kızıl+dere (K.)
Ak+tepe (Mah.)	Kızıl+ırmak (Mah.)
Altın+ova (Mah.)	Kızıl+yer (Cad.)
Altın+taş (Mah.)	Koca+baş (K.)
Aşağ+ışık (K.)	Kurşun+kaya (K.)
Aşağ+mahmutlar (Cad., Bul.)	Küçük+avşar (K.)
Ata+türk (Bul.)	Orta+köy (K.)
Baş+kent (Bul.)	Sarı+yaka (K.)
Bıyık+aydın (K.)	Seyran+tepe (Mah.)
Boz+köy (K.)	Şah+çalı (K.)
Boz+kurt (Mah.)	Şen+tepe
Cin+ali (K.)	Şeyh +Şamil (Cad.)
Güzel+tepe (Mah.)	Şirin+evler (Cad.)
Güzel+yurt (K.)	Taş+köprü (K.)
İki Kol (Hasandede Mah.)	Üç+evler (K.)
İki Kuyu (Hasandede Mah.)	Üç+kuyu (K.)
Kara+ağaç (K.)	Yeni+hayat (Mah.)
Kara+ağıl (K.)	Yeni+mahalle
Kara+ali K. (Karalı)	Yeni+öz (Mah.)
Kara+bekir (Mah.)	Yeni+şehir (Mah.)
Kara+deniz (Cad.)	Yeşil+evler (Mah.)
Kara+yakup (K.)	Yeşil+köy (Mah.)
Karşı+yaka (Mah.)	Yeşil+öz (Cad.)

Yeşil+yurt (Mah.)

Zümrüt+ Kale (Bul.)

Yukarı+mahmutlar (K.)

Yukarı+şih (K.)

Tamlayanı sıfat tamlaması yapısında olan birleşik yerleşim birimi adları, çekim eki alabildiği gibi yapım eki de alabilmektedir. İsim unsuru yapım eki olan sıfat tamlaması yapısındaki yer adları örnekleri şunlardır;

Ak+boğaz (K.)

Kara+bucak (K.)

Ak+koşan (K.)

Kara+fakılı (K.)

Akça+kavak (K.)

Kara+hacılı (K.)

Bahçeli+evler (Mah.)

Kara+keçili (i.)

Beş+bıçak (K.)

Kara+köseli (K.)

Büyük+ ceceli (K.)

Karaca+oğlan

Büyük+avşar (K.)

Kırık+kale

Büyük+yağlı (K.)

Kırık+köy (Mah.)

Doğan+ay (Mah.)

Köse+durak (K.)

Doğan+ören (K.)

Kuzay+yurt (K.) (Merkepli)

Dumlu+pınar (Cad.)

Küçük+Hurdalık (Cad.)

Gökçe+bel (Mah.)

Sulu+bük (K.)

Hacı+yusuflu (K.)

Yeni+doğan (Mah.)

İğde+belli (K.)

Yeşil+yazı (K.)

1.2.2.3.4. Tamlayanı Ad+Çekimli Fiil Kuruluşunda Olan Yerleşim Birimi Adları

Bu şekilde kurulmuş yer adları bir ad ve fiile gelen –du/-du ekinin kalıplaşması neticesinde oluşmuştur. Bu şekilde oluşmuş bir yerleşim birimi bulunmaktadır.

Gün+doğdu (Mah.)

1.2.2.3.5. Tamlayanı Sıfat+ Birleşik İsim Grubu Yapısında Olan Yerleşim Birimi Adları

Sıfat+ Ad+ Ad

Aşağıhsangazili Köyü	Şehit Cevdet Ocak (Cad.)
Büyük Şeyh Şami (Sulakyurt i)	Şehit Dursun Doğanay (Cad.)
Doktor Ahmet Ay (Cad.)	Şehit Er Şenol Özata (Cad.)
Doktor Sadık Ahmet (Cad.)	Şehit Erdal Ayan (Cad.)
Eskialibudak (K.)	Şehit Eyüp Torunlu (Cad.)
Gazi Osman Paşa (Cad.)	Şehit Gazi Çavuş (Cad.)
Hoca Ahmet Yesevi (Cad.)	Şehit Halil Halıcı (Cad.)
Küçük Şeyh Şami	Şehit Halil Halıcı (Cad.)
Mareşal Fevzi Çakmak (Mah.)	Şehit İsmet Altınışik (Cad.)
Şehit Abidin Aksan (Cad.)	Şehit Lokman Çelikkol (Cad.)
Şehit Adnan Doğu (Cad.)	Şehit Mehmet Şentürk (Cad.)
Şehit Ahmet Serttaş (Cad.)	Şehit Neşet Öcal (Cad.)
Şehit Ali Altuner (Cad.)	Şehit Nurdoğan Kırık (Cad.)
Şehit Ayhan Baran (Cad.)	Şehit Uğur Şahin (Cad.)
Şehit Bahtiyar Ceylan (Cad.)	Şehit Ümit Çelik (Cad.)
Şehit Bekir Ferhat Kaya (Cad.)	Yenialibudak (K.)
Şehit Bülent Keskin (Cad.)	

1.2.2.3.6. Tamlayanı Sıfat Tamlaması Şeklinde Oluşmuş Birleşik İsimler

Sıfat Tamlaması+Ad+Ad

Şehit Polis Müslüm Erdal (Cad.)

Tamlayanı Unvan Grubu+ İsim+ İyelik Yapısında Olan Yerleşim Birimi Adları

Tamlayanı sıfat tamlaması şeklinde oluşmuş belirtisiz isim tamlaması şeklinde kurulmuş birleşik isimler.

Hacı+ömer+solaklı+sı (K.)

1.2.3. Tekrarlanan (Yakın Taşınmış) Toponimlerin Farklılaştırma Şekilleri

1.2.3.1. Taşınmış Yerleşim Birimi Adları

“Bazen aynı coğrafi ada çeşitli arazilerde ve alanlarda rastlanır. Bu da Türk halklarının tarihte büyük arazilerde yerleşmesinin doğal sonucudur. Bazen bir arazide aynı coğrafi adlarla karşılaşılabilir. Böyle adlara ortak veya paralel adlar da denilebilir. Kaynaklarda bu gibi adlara akraba paraleller denir.” (Mehmedoğlu, Mirzeyev, 1997:12 akt. Şenel, 2008)

“O yerde yaşayan insanlar eski yerleşim yerlerine yakın bir yerde yeni bir yerleşim yerine taşınırlar ve buranın adına da ayrıldıkları yerleşim yerinin adını verirler. İki yerleşim yerinin arasında aşağı-yukarı, büyük-küçük, eski-yeni vb. bir bağlantı mutlaka kurulur.” (Dösimov,1985:110-115. Akt. Şenel, 2008)

Şenel, çalışmasında farklılaştırılmış yerleşim birimi adlarından eksik varsa onu kayıp yer adı olarak adlandırabileceğimizi bildirmiştir.

Adları farklılaştırılan köyler birbirlerinin akrabası veya birer parçasıdır.

Kırıkkale ilinin akraba paralel yer adı, yedi tane aşağı-yukarı farklılaşmasını işlerken, dört yerleşim birimi büyük-küçük farklılaşmasını, 11 yerleşim birimi ise eski-yeni farklılaşmasını işlemiştir.

15 yerleşim biriminin karşılığının olmadığı, kayıp olduğu görülmektedir.

1.2.3.2. Aşağı-Yukarı, Orta-Baş, Alt-Üst, Arka-Ön Kelimeleriyle Farklılaştırılan Yerleşim Birimi Adları

Aşağıhsangazili (K.)	Aşağışih (K.)
Aşağıkarakısık (K.)	Ortaköy (K.)
Aşağımahmutlar (Cad., Bul., Mah.)	Ortasöken (K.)
	Yukarıkarakısık (K.)

Yukarımahmutlar (K.)

Yukarışih (K.)

1.2.3.3. Büyük-Küçük, Yakın-Uzak İle Farklılaştırılan Yerleşim Birimi Adları

Büyükavşar (K.)

Küçük Şeyh Şami (Yeşilyazı K.)

Büyükceceli (K.)

Küçük Hurdalık (Cad.)

Büyükyağlı (K.)

Büyük Şeyh Şami (Sulakyurt i.)

Küçükavşar (K.)

1.2.3.4. Eski-Yeni ile Farklılaştırılan Yerleşim Birimi Adları

Eskialibudak (K.)

Yenili (K.)

Yeni (Mah., Mah.)

Yenihayat (Mah.)

Yenialibudak (K.)

Yenimahalle (3)

Yenice (K.)

Yeniöz (Mah.)

Yeniceli (K.)

Yenişehir (Mah.)

Yenidoğan (Mah.)

Yeniyapan (K.)

1.3. ANLAMLARI BAKIMINDAN YERLEŞİM BİRİMİ ADLARI

1.3.1. Tabiat Olaylarından Oluşmuş Yerleşim Birimi Adları

Doğada yaşanan olayların yer adlarına yansıdığı görülmüştür. Bu şekilde oluşmuş iki yerleşim birimi adı bulunmaktadır.

Esenler (Cad.)

Gürler (Mah.)

1.3.2. Dağ, Tepe, Kaya, Ova, Yazı vb. Oluşmuş Yerleşim Birimi Adları

Yer adlarında kullanılan dağ, tepe, kaya gibi oluşum adları bölgenin engebeli yapısını bildirecek şekilde kurulmuştur. Bununla birlikte bölgenin göçebe yaşantı için kullanıldığını bildiren yayla, yazı gibi adlarda birleşerek bir yer adına dönmüşlerdir.

Bu şekilde oluşmuş 22 yer adı bulunmaktadır.

Aktepe (Mah.)	Kayalaksolaklısı (K.)
Altınova (Mah.)	Kumluca (Cad.)
Altıntaş (Mah.)	Kurşunkaya (K.)
Bayraktepe (Mah.)	Küçüksarıkaya (K.)
Büyüksarıkaya (K.)	Meşeyayla (K.)
Dağevi (K.)	Ovacık (Mah.)
Dağobası (K.)	Seyrantepe (Mah.)
Dağsolaklısı (K.)	Taşyazı (K.)
Dikmen (K.)	Tepebaşı (Mah.)
Güzeltepe (Mah.)	Yaylacık (Mah.)
Kaletepe (Mah.)	Yeşil Vadi (Mah.)

1.3.3. Su ve Suyla İlgili Kavramların Yer Aldığı Yerleşim Birimi Adları

Su ve su ile ilgili kavramlardan oluşmuş 22 yer adına rastlanmıştır. Bu yer adlarından bazıları suyun özelliğini bildirmek için renk adları, sayılar ve birtakım sıfatlarla birleşmiştir.

Akkuyu (K.)	Esenpınar (K.)
Allıpınar (Cad.)	Irmak (K.)
Ambardere (K.)	İmamoğluçeşmesi (K.)
Çalılıöz (Mah.)	Karadeniz (Cad.)
Çayoba (K.)	Kızıldere (K.)
Çeşme (Cad.)	Kızılırmak (Mah.)
Çipideresi	Kuyuçayı (Cad.)
Deredüzü (K.)	Sulubük (K.)
Derekışla (K.)	Tavaözü (K.)
Dumlupınar (Cad.)	Üçkuyu (K.)

Yeniöz (Mah.)

Yeşilöz (Cad.)

1.3.4. Bitkisel Kavramların Yer Aldığı Yerleşim Birimi Adları

Bitkiler insan yaşamında hem beslenme hem yakacak hem de oluşturulacak aletler için oldukça önemlidir. Bu sebeple yer adlarında bölgede bulunan ağaçlar, otlar veya toplumda kendileri tarafından yetiştirilen bitki adlarını yerleştikleri bölgelere vermişlerdir. Bu şekilde oluşmuş 16 yerleşim birimi adı bulunmaktadır.

Akçakavak (K.)

Kavak (K.)

Armutlu (K.)

Kevenli (K.)

Çamlıca (K.)

Menekşe (Cad.)

Çınarlı (Cad.)

Meşeli (Cad.)

Elmalı (K.)

Pirinç (Cad.)

Gülveren (Mah.)

Söğüt (Cad.)

Karaağaç (K.)

Sümbül (Cad.)

Karpuz (K.)

Yoncalı (K.)

1.3.5. Hayvan Adlarından Oluşan Yerleşim Birimi Adları

Bölgede hayvan adlarından oluşmuş 9 yer adı bulunmaktadır.

Bozkurt (Mah.)

Kurtoğlu (K.)

Doğanlık (Mah.)

Kuzugüdenli (K.)

Karakeçili(i.)

Merkepli (Kuzayyurt K.)

Keçili (K.)

Tilkili (K.)

Kırlangıç (K.)

1.3.6. Gök Cisimlerinin Adlarından Oluşan Yerleşim Birimi Adları

Doğanay (Mah.)

Göktaş (K.)

Gündoğdu (Mah.)

Yıldız (Mah.)

Güneşli (Cad)

1.3.7. Renk Bildiren Yerleşim Birimi Adları

Türklerde renk oldukça önemlidir. Renkler ile buldukları durumları anlatmalarının yanında renklere yeni anlamlar da katmışlardır. Türkler renkler için; verimlilik, verimsizlik veya yön bildirme halleri gibi çeşitli anlamlar yüklemişlerdir.

Çalışmanın bu bölümünde de renkler ile kurulan yer adları tespit edilmiştir. Renkler yer adlarına birer tamamlayıcı niteliğindedir. En çok kullanılan renkler; ak, kara ve yeşil olmakla beraber; sarı, boz, gök ve kırmızı renkleri de kullanılmıştır. İncelenen yer adlarında, 41 adlandırmada kullanılan renklerin Türkçe biçimlerinin kullanıldığı görülmektedir. Yer adlarında siyah, beyaz gibi adlandırılmaları hiç rastlanmamış geleneksel renk adları kullanılmıştır.

“Ak” ile Kurulan Yerleşim Birimi Adları

Renkler Türk kültüründe çeşitli anlamlarda kullanılmıştır. Kimi zaman yön tayin etmek, kimi zaman ululuk ifadesi kimi zaman ise iyiliği, doğruluğu sembolize etmiştir.

Yer adları açısından bakıldığında yerleştiği arazinin; verimlilik durumunu, temizliğini ve yönünü tayin ettiği görülmektedir.

Çalışma kapsamında ak renginin kullanıldığı beş yer adı tespit edilmiştir. Bu renk yer adlarında, tamlayan öge durumunda sıfat olarak kullanılmıştır.

Akboğaz (K.)

Akkuyu (K.)

Akçakavak (K.)

Aktepe (Mah.)

Akkoşan (K.)

“Kara” ile Kurulan Yerleşim Birimi Adları

Kara rengi, ak’a karşı kara biçiminde kullanılmıştır. Türk kültüründe yön renklerinden biri olmakla beraber; kötülüğü, uğursuzluğu sembolize ettiği de görülmüştür.

Yer adlarında “kara” rengine baktığımızda ise kişi adlarının yanına yerleştirilmesi ile ve aynı zamanda boy adı oluşmasıyla karşımıza çıkmaktadır.

Sıfat niteliğinde yine tamlayan öge durumunda kullanılmıştır ya da tek kelimeli yerleşim birimi adında aitlik veren ek ile kullanımına rastlanmıştır.

Kullanım durumuna bakıldığında kullanılan rengin lakap olup olmama durumlarının yanında renk olma durumları da incelenmiştir.

14 yer adı “kara” rengiyle oluşmuştur.

Ç. Karakoyunlu	Karadeniz (Cad.)
Karaahmetli (K.)	Karafakılı (K.)
Karaağaç (K.)	Karahacılı (K.)
Karaağıl (K.)	Karakeçili (i.)
Karaali K. (Karalı)	Karaköseli (K.)
Karabekir (Mah.)	Karalı (K.) (Karaali)
Karabucak (K.)	Karayakup (K.)

“Boz” ile Kurulan Yerleşim Birimi Adları

Bozköy (K.)	Bozkurt (Mah.)
-------------	----------------

“Al” ile Kurulan Yerleşim Birimi Adları

Allıpınar (Cad.)

“Sarı” ile Kurulan Yerleşim Birimi Adları

Büyüksarıkaya (K.)	Sarımbey (K.)
Küçüksarıkaya (K.)	Sarıyaka (K.)
Sarıkızlı (K.)	

“Kızıl” ile Kurulan Yerleşim Birimi Adları

Gözükızıllı (K.)

Kızılırmak (Mah)

Kızıldere (K.)

Kızılyer (Cad.)

“Yeşil” ile Kurulan Yerleşim Birimi Adları

Verimliliği, canlılığı ifade ettiği görülen yeşil rengi bölgede iki köy adında, dört mahalle adında ve bir cadde adında olmak üzere yedi yer adında yaşamaktadır.

Yeşil Vadi (Mah.)

Yeşilöz (Cad.)

Yeşilevler (Mah.)

Yeşilyazı (K.)

Yeşilköy (Mah.)

Yeşilyurt (Mah.)

Yeşilli (K.)

“Gök” ile Kurulan Yerleşim Birimi Adları

Gökçebel (Mah.)

“Konur” ile Kurulan Yerleşim Birimi Adları

Konur(K)

Konurhacıobası (K.)

1.3.8. Yerleştiği Yerin Arazi Özelliklerini Belirten Yer Adları

Toprağın verimliliği, verimsizliğini, sulak olup olmamasını, arazi yapısını veya ormanlık alanları yer adlarında görebiliriz. Kırıkkale ilinde bulunduğu yerin fizikî yapısını yansıtan yer adları şunlardır;

Ceritkale (K.)

Kepir (Cad.)

Çalılıöz (Mah.)

Kepirli (K.)

Çamlıca (K.)

Meşeyayla (K.)

Deredüzü (K.)

Sulakyurt (i.)

Dumlupınar (Cad.)

Sulubük (K.)

Güzelyurt (K.)

Taşyazı (K.)

Yayla (K.)

Yeşil Vadi (Mah.)

Yaylacık (Mah.)

Yeşilyazı (K.)

Yaylayurt (K.)

Yeşilyazı (K.)

1.3.9. Şekil, Sayı ve Ölçü Bildiren Kelimelerden Oluşmuş Yerleşim Birimi Adları

Beşbiçak (K.)

Kocabaş (K.)

Beşler (K.)

Küçük Hurdalık (Cad.)

Büyükavşar (K.)

Küçükavşar (K.)

Büyükceceli (K.)

Küçüksarıkaya (K.)

Büyüksarıkaya (K.)

Küreboğazı (K.)

Büyükyağlı (K.)

Üçevler (K.)

Kırıkköy

Üçkuyu (K.)

1.3.10. Yön ve Yer Bildiren Kelimelerden Oluşmuş Yerleşim Birimi Adları

Buldukları bölgelerin coğrafi konumlarını bildirmek için kullanılan ve adlarının önüne, sonuna yön bildiren ifadeler vererek oluşturdukları 22 yer adı bulunmaktadır.

Aşağıhsangazili (K.)

Doğu (Bul.)

Aşağıkarakısık (K.)

Karşıyaka (Mah.)

Aşağımahmutlar (Cad., Bul., Mah.)

Kayalaksolaklısı (K.)

Aşağıışıl (K.)

Kıyihalilinceli (K.)

Bağlarbaşı (Mah.)

Kıyıkavurgalı (K.)

Hacıömersolaklısı (K.)

Kuzayyurt (K.) (Merkepli)

Çevre Altı (Cad.)

Köprübaşı (Hacıbalı K.)

Çevre Üstü (Cad.)

Sarıyaka (K.)

Dağsolaklısı (K.)

Setüstü (Cad.)

Tepebaşı (Mah.)

Yukarıkarakısık (K.)

Yukarışih (K.)

Yukarımahmutlar (K.)

1.3.11. Topluluklardan Meydana Gelen Yerleşim Birimi Adları

1.3.11.1. İçinde Köy-Kent-Şehir-Oba Kelimeleri Geçen Yerleşim Birimi Adları

Kırıkkale ili yerleşim alanlarında -çoklukla köy adlarında- cemaat, aşiret ve boy adlarıyla oba adını verdikleri bölgeler birleşmiştir. Yerleşilen yerin yurt bilinmesi, bölgenin sahiplenilmesinden dolayı “oba” larının önüne kendi adlarını vermişlerdir.

15 oba bir adla birleşmiş ve bölgeye adlarını vermişlerdir. Tek başına oba adıyla kurulmuş bir mahalle vardır. Bunlarla birlikte “yurt, köy, kent, şehir, mahalle” birleşimi ile oluşmuş 16 yerleşim birimi adı bulunmaktadır.

Barakobası

Kırıkköy

Başkent (Bul.)

Konurhacıobası (K.)

Battalobası (K.)

Koruköyü

Beyobası (K.)

Kuzayyurt (K.) (Merkepli)

Bozköy (K.)

Mehmetbeyobası (K.)

Cabatobası (K.)

Oba (Mah.)

Ceritobası (K.)

Ortaköy (K.)

Çayoba (K.)

Polatyurdu (K.)

Dağobası (K.)

Sulakyurt (i.)

Danacıobası (K.)

Vatan (Cad.)

Fadılobası (K.)

Yaylayurt (K.)

Güzelyurt (K.)

Yenimahalle

Hacıaliobası (K.)

Yenişehir (Mah.)

Hacıobası (K.)

Yerlikent (Mah.)

Hüseyinbeyobası (K.)

Yeşilköy (Mah.)

Kenanbeyobası (K.)

Yeşilyurt (Mah.)

1.3.11.2. Şehir ve Ülke Adlarından Oluşan Yerleşim Birimi Adları

Başkent Ankara olmak üzere ülkemizin tarihinde önemli yer tutan büyük şehirlerin adları ildeki caddelere verilmiştir. Bu şekilde oluşmuş dokuz cadde ismi bulunmaktadır. Sakarya ilinin ismi ise hem caddeye hem de mahalleye verilmiştir.

Ankara (Cad.)

İstanbul (Cad.)

Bağdat (Cad.)

Kıbrıs (Cad.)

Bosna (Cad.)

Plevne (Cad.)

Buhara (Cad.)

Sakarya (Mah., Cad.)

İzmir (Cad.)

Semer kand (Cad.)

1.3.12. Kişi Adlarından Oluşmuş Yerleşim Birimi Adları

Kişi adlarından oluşan yerleşim birimlerini kendi aralarında, halk arasında tanınmış kişilerin adlarından oluşanlar, tarihi kişilerin adlarından oluşanlar, şehit olmuş kişilerin adlarından oluşanlar, devlet adamı ve siyasi kimliğe sahip kişilerin adlarından oluşanlar, sanat ve sporlar uğraşan kişilerin adlarından oluşanlar, tarikat mensubu kişilerden oluşan ve genel isimlerden oluşan yerleşim birimi adları olarak yedi bölümde inceledik.

1.3.12.1. Halk Arasında Tanınmış Kişilerin Adlarından Oluşan Yerleşim Birimi Adları

Kırıkkale iline hizmet etmiş, gönülden bağlanmış ve halk tarafından sevilen kişilerin adlarından oluşan 4 yerleşim birimi adı bulunmaktadır.

Erhan Göğem (Cad.)

Doktor Ahmet Ay (Cad.)

Atadönmez (Mah.)

Hidayet Doğruer (Cad.)

1.3.12.2. Devlet Adamlığı Yapmış ve Siyasî Kimlik Sahibi Olan Kişilerin Adlarından Oluşan Yerleşim Birimi Adları

Başta Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk ve silah arkadaşları olmak üzere Türk milleti için çalışmış pek çok önemli şahsiyetin ismi ilde kullanılmıştır. Aynı zamanda Kırıkkale iline hizmet etmiş önemli eski başkanların adları da ilde yerlerini almışlardır.

İl içerisinde bu şekilde kullanılan 16 yerleşim birimi adı bulunmaktadır. “Fevzi Çakmak” adı hem cadde adı hem de rütbesi ile mahalle ve cadde adı olarak kullanılmıştır. Ancak bu kullanımlardan sadece bir tanesi kabul edilmiş ve sayılmıştır.

Ağabey Pehlivanlı (Bul.)	Hasan Polatkan (Cad.)
Alparslan Pehlivanlı (Bul.)	İsmet İnönü (Cad.)
Alparslan Türkeş (Bul.)	Kazım Karabekir (Cad.)
Atatürk (Bul.)	Mareşal Fevzi Çakmak (Mah.)
Cengiz Topel (Cad.)	Menderes (Cad.)
Doktor Sadık Ahmet (Cad.)	Rauf Denktaş (Bul.)
Fahrettin Altay (Cad.)	Selim Özer (Mah.)
Fevzi Çakmak (Cad., Mah.)	Tahsin Yazıcı (Cad.)

1.3.12.3. Şehit Olmuş Kişilerin Adlarından Oluşan Yerleşim Birimi Adları

Şehitler diyarı olarak bilinen Kırıkkale ilinde ülkesi için mücadele ederken şehit olmuş Kırıkkale nüfusuna kayıtlı asker ve polis adları unutulmamış bir borç bilinip ilin caddelerine verilmiştir. Çalışmanın sınırlılığı dolayısıyla köprü, park, sokak adlarında bulunan şehit adları çalışmaya alınmamıştır.

Kırıkkale ilinde şehit adlarında oluşmuş 25 yerleşim birimi bulunmaktadır. Bu yerleşim birimleri çoğunluk merkezde bulunmakta ve caddelere verilmiştir.

Şehit Abidin Aksan (Cad.)	Şehit Bekir Ferhat Kaya (Cad.)
Şehit Adnan Doğu (Cad.)	Şehit Bülent Keskin (Cad.)
Şehit Ahmet Settaş (Cad.)	Şehit Cevdet Ocak (Cad.)
Şehit Ali Altuner (Cad.)	Şehit Dursun Doğanay (Cad.)
Şehit Ayhan Baran (Cad.)	Şehit Er Şenol Özata (Cd.)
Şehit Bahtiyar Ceylan (Cad.)	Şehit Erdal Ayan (Cad.)

Şehit Eyüp Torunlu (Cad.)

Şehit Nurdoğan Kırık (Cad.)

Şehit Gazi Çavuş (Cad.)

Şehit Osman Gökdere (Cad.)

Şehit Halil Halıcı (Cad.)

Şehit Polis Müslüm Erdal (Cad.)

Şehit İsmet Altınışik (Cad.)

Şehit Uğur Şahin (Cad.)

Şehit Lokman Çelikkol (Cad.)

Şehit Ümit Çelik (Cad.)

Şehit Mehmet Şentürk (Cad.)

Şehit Zülfikar Karalök (Cad.)

Şehit Neşet Öcal (Cad.)

1.3.12.4. Sanatçı ve Sporcu Şahsiyetlerin Adlarından Oluşan Yerleşim Birimi Adları

Ata sporumuz olan güreş müsabakalarında ülkemizi temsil eden kıymetli sporcuların isimleri ilde kullanılmıştır. 3 millî sporcumuzun adı caddelere verilmiştir.

Sporcuların yanın da güzel sanatların çeşitli kolları ile ilgilenen şahsiyetlerin adları da ilde kullanılmıştır.

Ahmet Ayık (Cad.)

Köroğlu (Cad.)

Celal Atık (Cad.)

Mahmut Atalay (Cad.)

Evliya Çelebi (Cad.)

Mehmet Akif (Cad.)

Halide Edip (Cad.)

Mimar Sinan (Mah., Cad.)

Hamit Kaplan (Cad.)

Yaşar Doğu (Cad.)

Hoca Ahmet Yesevi (Mah.)

Yunus Emre (Cad.)

Karacaoğlan (Cad.)

Ziya Gökalp (Cad.)

1.3.12.5. Tarihi Şahsiyetlerin Adlarından Oluşan Yerleşim Birimi Adları

Anadolu coğrafyasında önemli izler bırakan Osmanlı hükümdarları, denizcileri ve bu coğrafya adına mücadele eden önemli şahsiyetlerin adı ilde 22 alanda kullanılmıştır.

Akşemsettin (Mah.)

Barbaros Hayrettin (Cad.)

Barbaros (Mah.)

Fahrettin Altay (Cad.)

Fatih (Bul., Mah., Cad.)	Piri Reis (Cad.)
Fatih Sultan Mehmet (Mah.)	Sultan Süleyman (Cad.)
Gazi Osman Paşa (Cad.)	Şeyh Şamil (Cad.)
Genç Osman (Cad.)	Timur (Cad.)
İbni Sina (Cad.)	Turgut Reis (Cad.)
Kanuni (Cad.)	Ulubatlı Hasan (Cad.)
Nene Hatun (Cad.)	Yavuz Selim (Cad.)
Oğuzhan (Cad.)	Yavuz Sultan Selim (Mah.)
Orhan Gazi (Cad.)	Yıldırım Beyazıt (Cad.)
Osmangazi (Mah., Cad.)	

1.3.12.6. Tarikat Mensuplarının Adlarından Oluşan Yerleşim Birimi Adları

Anadolu'nun müslümanlaşmasında etkili olmuş veya çeşitli mezheplerin önderlerinden Kırıkkale ilinde ikamet ettiği bilinen şahsiyetlerin adları da ilde kullanılmıştır. Bu şahsiyetlerin adlarından oluşan yedi yerleşim birimi bulunmaktadır.

Büyük Şeyh Şami (Sulakyurt i.)	Haydardede (K.)
Eyüp Sultan (Cad.)	Karaman Dede (Cad.)
Hacı Bektaş (Cad.)	Koçubaba (K.)
Halildede (K.)	Küçük Şeyh Şami (Yeşilyazı K.)
Hasandede	Veysel Karani (Cad.)

1.3.12.7. Genel Adlarından Oluşan Yerleşim Birimi Adları

Kırıkkale ilinde herkesin kullandığı genel adlardan oluşan yerleşim birimi adlarından oluşan 17 yerleşim birimi bulunmaktadır.

Bu yer adlarından bazılarının bölgeye yerleşmiş boylarla ilgili olduğu beylerinin adı olduğu tahmin edilmektedir. Bazen de sülaleden devam eden nesilleri belirtmek için “oğlu” sözcüğü kullanılarak o sülaleyi aktarmak için kullanılan yer adları mevcuttur. Ancak böyle olanlar belirlenmiş diğerlerinin verilmiş nedeni tespit edilememiştir.

Alaaddin (Mah.)

Alperen (Cad.)

Emirler (Mah.)

Esatmüminli (K.)

Eskialibudak (K.)

Hacıömersolaklısı

Halitli (K.)

Hamzalı (K.)

İzzettin (K.)

Kişi adı, lakap ve oğlu birleşiminden oluşan 7 yerleşim birimi adı bulunmaktadır.

Eroğlu (K.)

İmamoğlu (Cad.)

İmamoğluçeşmesi (K.)

İnziloğlu (K.)

Kıyihalilinceli (K.)

Mahmutlar (K.)

Mustafa Keskin (Cd.)

Osman Tiryaki (Cad.)

Tevhit Kışla (Cad.)

Tuna (Cad.)

Tunalı (Cad.)

Umutcan (Cad.)

Yenialibudak (K.)

Kadioğlu (Mah.)

Köroğlu (Cad.)

Kurtoğlu (K.)

1.3.13 Yiyecek-İçecek İlgili Kavramları İçeren Yerleşim Birimi Adları

Günlük yaşantıda yenilen yiyecek ve tat alma duyusunun sonucu olan adların kullanıldığı beş yerleşim birimi adına rastlanmıştır.

Ballı (Mah.)

Büyükyağlı (K.)

Kavurgalı (K.)

Kıyıkavurgalı (K.)

Tatlıcak (K.)

1.3.14 Günlük Kullanılan Eşyalarla ve Bu Eşyalarla İlgili Kavramların Yer Aldığı Yerleşim Birimi Adları

Kişilerin günlük kullanımda işlerine yarayan eşya adlarının yer adlarına verildiği görülmektedir. Bu şekilde oluşmuş 10 yerleşim birimi adı bulunmaktadır.

Alçılı (K.)

Bayraktepe (Mah.)

Beşbıçak (K.)

Kazıklı (Cankurtaran K.)

Çatallı (K.)

Kazmaca (K.)

Çullu (Cad., Mah.)

Ocakbaşı (K.)

Faraşlı (K.)

Tavaözü (K.)

1.3.15. Askerlikle İlgili Kavramların Yer Aldığı Yerleşim Birimi Adları

Askerlerin savaşta kullandığı malzeme ve kavramların yer adı olarak kullanıldığı görülmektedir. Bu malzeme ve kavramlardan oluşan üç yerleşim birimi adı tespit edilmiştir.

Barut (Cad.)

Zafer (Mah., Cad.)

Kılıçlar (K.)

1.3.16. Yapı Adlarından ve Bölümlerini İçeren Yerleşim Birimi Adları

Tarihi süreç içerisinde kullanılmış ve günümüz şartlarında kullanılmayan veya kalıntısı kalmış yapı adlarının yer adlarında kullanıldığı görülmüştür. Bu şekilde oluşmuş 14 yerleşim birimi adına rastlanmıştır.

Bunların yanında günümüz şartlarında kullanılan yapı adlarından oluşmuş topluluk bildirecek şekilde kurulmuş yerleşim birimi adları da bulunmaktadır.

Bedesten (K.)

Kırıkkale

Ceritkale (K.)

Köprüler (Cad.)

Derekışla (K.)

Kuşkonağı (Bul.)

Doğanören (K.)

Şirinevler (Cad.)

Gülkonak (K.)

Üçevler (K.)

Hisar (K.)

Yahşihan (i.)

Kalekişka (K.)

Yeşilevler (Mah.)

Yaşanılan yapılar haricinde evlerin, tarlaların bahçelerinde bulunan birtakım bölümler de yapılmıştır. Yapılan bu bölümler veya evin yapıldığı malzemenin adından oluşmuş yer adları bulunmaktadır. Bu şekilde oluşmuş yedi yer adı vardır.

Arpalık (Cad.)

Kılevli (K.)

Ambardere

Taşköprü (K.) (Köprü K.)

Karaağıl (K.)

Yuva (Mah., Cad.)

Bahçelievler (Mah.)

1.3.17. Madenlerle İlgili Kavramların Yer Aldığı Yerleşim Birimi Adları

Değerli madenlerin adlarını sıfat şeklinde kullanmış yerleşim yeri adları bulunmaktadır. Aynı zamanda bölgede madenlerin işlendiği fabrika ve alanların adlarının da buldukları bölgelere verildiği görülmüştür. Daha çok ilçe mahallelerinde sıfat niteliğinde kullanıldığı görülmüştür. İl merkezinde ise iş yerlerinin adları caddelere verilmiştir.

Altınova (Mah.)

Küçük Hurdalık (Cad.)

Altıntaş (Mah.)

Maden (Mah.)

Hurdalık (Cad.)

Zümrüt Kale (Bul.)

Kurşunkaya (K.)

1.3.18. Ticaret Yerleri İle İlgili Yerleşim Birimi Adları

Alış-verişin ve üretimin sağlandığı yerleştiği bölgede çokça bulunan yapılardan oluşan üç yerleşim birimi adına rastlanmıştır.

Bankalar (Cad.)

Pazarcık (K.)

Fabrikalar (Mah.)

Sanayi (Mah.)

1.3.19. Yönetim ve İdari Birimlerle İlgili Kavramlardan Oluşan Yerleşim Birimi Adları

Ülkemizin yönetim şekli ve bu yönetim şekline bağlı kavramlardan oluşan beş yerleşim birimi adı bulunmaktadır.

Belediye (Cad.)

İstiklal (Cad.)

Cumhuriyet (Cad., 2- Mah.)

Merkez (Mah.)

Hürriyet (Mah., Cad.)

1.3.20. Hak-Hukuk İle İlgili Kavramlardan Oluşan Yerleşim Birimi Adları

Adalet (Cad.)

1.3.21. Ulaşım İle İlgili Kavramlarından Oluşan Yerleşim Birimi Adları

Ulaşım alanlarının adlarından oluşmuş yer adları bulunmaktadır. Bununla birlikte ulaşımı sağlamak için kullanılacak durak, menzil gibi terimlerden oluşmuş yer adları da vardır. Kırıkkale ilinde üç köyde ulaşım ile ilgili kavramlar kullanılırken diğerleri 1 yedi cadde ismine verilmiştir.

Çevre Yolu (Cad.)

Köprü (K.) (Taşköprü)

Demiryolu (Cad.)

Kösedurak (K.)

Kaldırım (K.)

Menzil (Cad.)

Kara Yolu (Cad.)

Tekel Yolu (Cad)

Kayseri Yolu (Cad.)

Yahşihan Yolu (Cad.)

1.3.22. İnsanların Fiziksel Yapılarıyla İlgili Sıfatlardan Oluşan Yerleşim Birimi Adları

İnsanlara ait özellikleri konu alan yerleşim birimi adı bulunmaktadır. Bunlara bunlardan insanların fiziksel durumlarıyla ilgili beş yer adı bulunmaktadır. İnsanların duygusal yapılarını konu alan üç yer adı bulunmaktadır. Bir yer adı ise hem fiziksel hem de bedensel durumu ifade eden yer adıdır.

Delice (i.)

Gözükızıllı (K.)

Gençlik (Cad.)

Güvenlik (Cad.)

Karaköseli (K.)

Sağlık (Mah., Cad.)

Kösedurak (K.)

Uzunlar (K.)

Kuvvet (Cad.)

1.3.23. İnsan Uzuvarları İle İlgili Kavramları İçeren Yerleşim Birimi Adları

İnsanların yer adlarında organları kullanması onların buldukları mekanla yakınlaşma, onu kendisinin bir parçası olarak görmeleri ile açıklanabilir. (Kurgun ve Levent 2000: 25) Türkiye sınırlarında organ adlarıyla kurulmuş yer adı örnekleri mevcuttur. Bunlara ilave olarak Kırıkkale ilinde de insan bedenine ait çeşitli organ adıyla oluşturulmuş yedi yerleşim bulunmaktadır.

Akboğaz (K.)

İğdebelli (K.)

Kulaksız (K.)

Kocabaş (K.)

Bıyıkaydın (K.)

Küreboğazı (K.)

Gökçebel (Mah.)

1.3.24. Rütbe, Unvan, Lakap ve Meslekî Kavramlarla İlgili Yerleşim Birimi Adları

Şehirde unvanlarla ilgili yerleşim yeri adı verilirken daha çok “bey” unvanına dikkat edilmiştir. Bunların bir oymağın, cemaatin lideri olma ihtimali de göz önünde bulundurulmalıdır. Sekiz yerleşim yerinde “bey” unvanı verilmiştir. Geri kalan 16 yerleşim biriminde meslek, ağa, efendi, rütbe adları kullanılmıştır.

Avcılar (Cad.)

Doktor Sadık Ahmet (Cad.)

Beyobası (K.)

Efendi (K.)

Bıyıkaydın (K.)

Eminefendi (K.)

Cankurtaran (K.)

Gazibeyli (K.)

Danacı (K.)

Geçbeyli (K.)

Danacıobası (K.)

Hacıbey (Mah.)

Doktor Ahmet Ay (Cad.)

Hoca Ahmet Yesevi (Cad.)

Hüseyinonbaşı (Mah.)	Mehmetbeyobası
Kadioğlu (Mah.)	Mimar Sinan (Mah., Cad.)
Karafakılı (K.)	Müsellim (K.)
Kasımağa (K.)	Sarımbey (K.)
Kenanbeyobası (K.)	Şair Nedim (Cad.)
Mareşal Fevzi Çakmak (Mah.)	

1.3.25. Dinî Kavramların Yer Aldığı Yerleşim Birimi Adları

1.3.25.1. İslam Dini ve Tarikatlarla İlgili Kavramlardan Oluşan Yerleşim Birimi Adları

İslamî ve tarikatlarla ilgili kavramlara rastlanmıştır. Horasan erenlerinin Anadolu'ya dağılmaları ile birlikte bölgeyi hem tarikatları hem de unvanları ile küçük bir İslam alanı haline gelmiştir. Çeşitli tarikat mensuplarına ait adlar da eklenmiştir. Kırıkkale ilinde 35 yerleşim biriminde hem unvanlarla oluşmuş yerleşim birimi hem de birkaç kavramla ilgili yer adlarına rastlanmıştır.

Alişeyhli (K.)	Hacıaliobası (K.)
Aşağıışık (K.)	Hacıbalı (K.)
Aydınşeyh (K.)	Hacıbey (Mah.)
Balışeyh	Hacılar (ksb.)
Cebrailli (K.)	Hacıobası (K.)
Ceritmüminli (K.)	Hacıömersolaklısı (K.)
Cinali (K.)	Hacıyusuflu (K.)
Çelebi (i.)	Halildedede (K.)
Dergah (Cad.)	Hasandedede (Mah.)
Erenler (Mah., Cad.)	Haydardede (K.)
Esatmüminli (K.)	Hıdırşeyh (K.)
Evliyalı (K.)	İmamoğlu (Cad.)

İmamoğluçeşmesi (K.)	Seyit (Cad.)
Karahacılı (K.)	Sofularçiftliği (K.)
Karaman Dede (Cad.)	Şehitler (Cad.)
Koçubaba (K.)	Tekke (K.)
Konurhacıobası (K.)	Yukarışih (K.)
Selamlı (K.)	

1.3.25.2. Diğer Dinlerle İlgili Yerleşim Birimi Adları

İslamiyet dışındaki dinlerle ilgili tek yerleşim birimine rastlanmıştır.

Maşat (Gülkonak K.)

1.3.25.3. Tarihî ve Dinî Önemli Olayları Yansıtan Yerleşim Birimi Adları

Ergenekon (Cad.)

Kaçak (K.)

Bayram (Cad.)

Kurtuluş (Mah.)

1.3.26 Etnik Kavramları İçeren Yerleşim Birimi Adları

Kişilerin etnik kökenini bildiren veya etnik kökenle ilgili üç yerleşim birimi adına rastlanmıştır.

Arap (Kurşunkaya K.)

Kafkas (Cad.)

Etiler (Mah.)

Millet (Bul., Cad.)

1.3.27. Zaman ile İlgili Yerleşim Birimi Adları

Gün içerisinde yaşanan vakitle ilgili tek yer adına rastlanmıştır.

Gündüz (Mah.)

1.3.28. Boy, Oymak, Soy Aşiret Adlarından Oluşan Yerleşim Birimi Adları

Kırıkkale ili boy, oymak, soy, aşiretler bakımından oldukça zengin bir bölgedir bu sebeple yer adlarında çokça kullanılmıştır.

31 yerleşim biriminde aşiret boy, oymak, soyadına rastlanmıştır.

Ahili (Cad, K.)	Karacalı (K., Cad.)
Aşağımahmutlar (Cad., Bul., Mah.)	Karacalı (K., Cad.)
Barak (K.)	Karakeçili (i.)
Barakobası (K.)	Kargın (K.)
Büyükavşar (K.)	Kavurgalı (K.)
Büyükceceli (K.)	Kırıkkale
Ceritkale (K.)	Küçükavşar (K.)
Ceritmüminli (K.)	Mehmetbeyobası (K.)
Ceritobası (K.)	Osmanlı (Cad.)
Fadılobası (K.)	Osmancık (Cad.)
Hacıaliobası (K.)	Ulaklı (K.)
Hacıobası (K.)	Yağbasan (K.)
Herekli (K.)	Yahşihan (i.)
İmirli (K.)	Yeşilli (K.)
İmirli (K.)	Yukarımahmutlar (K.)

1.3.29. Hikâyesi Olan Yerleşim Birimi Adları

Bazı yer adları verilme sebepleri dışında halk arasında hikâyesi anlatılarak o hikâye neticesinde verildiğine inanılmıştır. Şehirde bu şekilde dört yer adı bilinmektedir.

Kazmaca (K.)	Maşat
Kırıkkale	Yahşihan (i.)

1.3.30. Efsanevi Kahraman Adlarından Oluşan Yerleşim Birimi Adları

Destanlarda geçen Türk kültüründe önemli izler bırakmış kahramanların adlarından oluşan yer adları mevcuttur. Bu şekilde oluşmuş iki yer adı mevcuttur.

Battalgazi (Cad.)

Dede Korkut (Cad.)

1.3.31 Eğitim İle İlgili Yerleşim Birimi Adları

İl içerisinde iki yerleşim biriminden biri eğitim verilen kuruma verilen ad olarak karşımıza çıkarken diğeri ise yazım anlamına gelmektedir.

Okul (Cad.)

İmla (Cad.)

1.4. VERİLME SEBEBİ VE KÖKENLERİ TESPİT EDİLEMEYEN YERLEŞİM BİRİMİ ADLARI

Hacıbalı, Cabatobası, İnziloğlu, Selamlı, Kaçak köylerinin adlarının verilme sebebi anlaşılamamıştır. Hacıbalı köyünün bir anlamı bulunmamaktadır ve eski adı Köprübaşı iken sonradan değiştirilmiştir. İnziloğlu adının yerel kaynaklarda aşiret adı olduğu belirtilmiştir ancak yapılan tüm arşiv taramalarında böyle bir adla da karşılaşmamıştır. Yine “Cabatobası” köyü ile ilgili de tüm kaynaklar araştırılmış ancak sadece Altayca-Türkçe Sözlük içerisinde bir boy adı şeklinde verilmiştir ve kökeni ile ilgili hiçbir bilgi verilmemiştir. Yapılan yerel araştırmalar hepsinin boy adı olduğunu iddia etmiş ancak bulunan kaynaklarda geçen boy, soy, oymak, aşiret adlarının arasında tespiti sağlanamamıştır. Kökeni belli olduğu için “oğlu, obası, hacı” kelimelerine istinaden çalışmada yer verilmiştir. Yine çalışma içerisinde “Hoca Ahmet Yesevi” caddesinde “Yesevi” nin “Yesi” şehrine ait olduğunu gösteren ek yazılmış ancak “Yesi” şehrinin köken bakımından tespiti sağlanamamıştır.

BÖLÜM DEĞERLENDİRME

Çalışmanın ilk bölümünün değerlendirmesi yapıldığında 440 yer adı tespit edilmiştir. Çalışmada Kırıkkale ili içerisindeki merkeze bağlı köy, mahalle, cadde, bulvar adları ile ilçelere bağlı mahalle, köy ve köylerin mahalle adlarından yola çıkılarak yerleşim adlarının anlam, kök ve gramatik açıdan kullanımı belirlenmeye çalışılmıştır.

Birinci bölümde yer adlarının kökeni incelenmiştir. Buna göre yapılan inceleme sonucunda yer adlarında Türkçe kökenlerin baskın olduğu görülmüştür. Diğer dillere ait yer adlarından Farsça ve Arapça kökenli yer adı sayısı azımsanmayacak ölçüde karşımıza çıkmıştır. Bu yer adları arasında Ermenice, Fransızca, Sogdca, İbranice, İlrce, Rumca, Yunanca kökenli kelimelerin bulunduğu da göz ardı edilmemelidir.

Çalışmada kökenleri bakımından incelenen 440 yer adından 170'i tek kelimedeyden meydana gelmektedir. Tek kelimeli yer adlarının 87'si Türkçe kökten meydana gelmiştir. 46 yer adı Arapça, 15 yer adı Farsça köklerden meydana gelmiştir. Bunların yanında 2 yer adı Fransızca, 2 yer adı Rumca'dan, 6'sı Yunanca'dan meydana gelirken; 6 yer adı da Bulgarca, Ermenice, İlrce, İtalyanca, Moğolca ve Sogdca kökenlidir. 2 kelimedenden oluşan 209 yer adından Türkçe+Türkçe oluşumunda olan 98 yer adı, Türkçe+Arapça oluşumunda 24, Türkçe+ Farsça oluşumunda 7, Farsça+Türkçe oluşumunda 15, Arapça+Arapça oluşumunda 19, Arapça+Türkçe oluşumunda 33 yer adı bulunmaktadır. Farsça+Arapça oluşumunda bir yer adı bulunmaktadır. Bunlarla birlikte Türkçe+Soğdca 3, Arapça+İbranice 2 olmak üzere diğer birleşimlerden oluşan 7 yer adı bulunmaktadır. 3 ve 3'ten fazla kelimenin birleşimden oluşan 48 yer adında 3 kelimeli yer adlarından Türkçe+Türkçe+Türkçe oluşumundan dokuz Türkçe+Türkçe+Farsça 2, Türkçe+Arapça+Türkçe 4, Arapça+Türkçe+Türkçe 4, Arapça+Arapça+Türkçe 9 ve diğer birleşimlerden oluşan 20 yer adı bulunmaktadır. Diğer birleşimler Türkçe, Arapça, Farsça birleşimlerinin değişimleri ile oluşurken 1 yer adı İbranice+Türkçe+Türkçe birleşiminden üç yer adı da Fransızca kelime birleşiminden meydana gelmiştir. Dört kelimeli yer adlarında 1 yer adı tamamiyle Türkçe kelimelerden meydana gelirken 11 yer adı Arapça+Türkçe+Türkçe+Türkçe ve Arapça+Arapça+Arapça+Türkçe gibi birleşmelerden meydana gelmiştir. Dört kelimedenden 13 yer adı oluşmuştur. Bu yer adlarından bir tanesi Türkçe+Türkçe+Türkçe+Türkçe oluşumundan meydana gelirken, 3 yer adı Arapça+Türkçe+Türkçe+Türkçe, 6 yer adı Arapça+Arapça+Türkçe+Türkçe şeklinde oluşmuştur. 3 yer adı ise yine Arapça+Türkçe değişimlerinden oluşmuştur. Beş kelimeli bir yer adı, altı kelimeli de 1 yer adı meydana gelmiştir.

Çalışmanın ikinci bölümünde ise Kırıkkale ili ve yöresi yer adlarının yapı bakımından incelemesi yapılmıştır. Yer adlarında 66 yer adı basit yapılıdır. Yer adlarında çekim eki olarak 25 yer adında çokluk eki kullanılırken 10 yer adında eşitlik eki kullanılmıştır. Yer adlarının çoğu ad kökenlidir. Bu sebeple en çok kullanılan ek addan ad türeten eklerdir. 132 yer adının 86'sında +lı/+li yapım ekidir. 46 yer adında, +lık, +la, +lak, +ak, +man, +sız, +cı, +cık, +cak, +ay, +ul ekleri kullanılmıştır. Fiilden ad yapan ekler 50 yer adında görülmüştür. Bu eklerden en çok kullanılanı –k/ -uk ekidir. Diğerleri, -a, -u, -ak, -al -az, -dı, -ga, -gin, -ım, -r, -n, -mak, -t, -ış ekleridir. Partisip eklerinin kullanıldığı 19 yer adı tespit edilmiştir. Bunlardan 16 yer adında –an eki kullanılırken iki yer adında –maz, bir yer adında ma eki kullanılmıştır. Kullanılan yer adlarından bazılarında arkaik kelimeler kullanılmış ve Türk dilinin yer adlarında eski türetme yollarını kullandığı görülmüştür. Arapça ekle kurulmuş yer adı olduça azdır. Birleşik yapıli kelimeler incelendiğinde en fazla kullanılan yöntem sıfat tamlaması şeklinde kurulmuş birleşik isimlerdir. 75 yer adı bu şekilde kurulmuştur. Ad+Ad+İyelik kuruluşunda 33 yer adı bulunmaktadır.

Yer adları anlamları bakımından incelendiğinde ise tepe adları, su adları, hayvan adları, renk adları, içinde köy, kent, şehir, oba kelimeleri geçen, şehir ve ülke adlarından oluşan, yiyecek-içecek adlarından oluşan, kişi adlarından oluşan, rütbe, unvan ve meslek adlarından oluşanlar şeklinde pek çok başlıkta incelenmiştir. Kırıkkale ilinde “oba” kelimesinin geçtiğı 15 yer adı vardır. “Oba” genellikle Türkmen aşiretlerinin kullandığı bir terimdir. “Oba” kelimesi yörede Türkmen boylarının yaygın olduğunun göstergesidir. Hayvancılığın yaygın olduğu yörede “oba” adının çokça kullanıldığı görülmektedir.

Kırıkkale ili yer adlarında şehir ve ilçe merkezlerinde çoklukla kişi adları tercih edilmiştir. Özellikle Türk milletinin ve ülkemizin bekâsı için canını vermiş şehitlerimize duyarsız kalmayarak 25 şehidimizin adı caddelere verilmiştir. Bunun yanında millî sporcularımızın ve ülkemiz geçmişinde büyük rol oynayan tarihî şahsiyetlerimizin adları, siyasi kimliğe sahip şahsiyetlerin adları ve halk tarafınfan tanınan kişilerin adları da yer adlarında kullanılmıştır.

Yer adlarında en önemli husulardan birisi de yer adlarının değiştirilmesidir. İl içersinde cadde adları şehit olmuş kişilerin adları ile değiştirilmektedir. Bunun yanında köy adları sebebi bilinmedik bir şekilde değiştirilmiştir. İl içersinde Arap, Halifeli, Büyük Şeyh Şami, Kazıklı, Küçük Şeyh Şami, Köprübaşı, Maşat, Merkepli, Pöhrenk, Şarklı, Taşköprü, olmak üzere Hasandede'nin adı İki Kol, İki Kuyu, Çukurcak şeklinde 3 kez

değiştirilmiştir. Çalışmamızda değiştirilen yer adlarında yer verilmiş ayırım yapmadan sınıflandırmaya tabi tutulmuştur.

BÖLÜM 2

TEPE ADLARI

2.1. KÖKEN BAKIMINDAN TEPE ADLARI

2.1.1. Tek kelimededen Oluşan Tepe Adları

2.1.1.1. Türkçe Kelimelerden Oluşan Tepe Adları

Tek kelimeli tepe adlarından 79'i Türkçe kelimelerden oluşmaktadır.

Acı (Tp.)	Çıtak (Tp.)
Ada (Tp.)	Çiğdem (Tp.)
Ağıl (Tp.)	Çukur (Tp.)
Ala (Tp.)	Dam (Tp.)
Alan (Tp.)	Dede (Tp.)
Tuz (Tp.)	Değirmen (Tp.)
Altın (Tp.)	Deli (Tp.)
Anız (Tp.)	Doğan (Tp.)
Arık (Tp.)	Domuz (Tp.)
Aşı (Tp.)	Düven (Tp.)
Bal (Tp.)	Erkeç (Tp.)
Bel (Tp.)	Gedik (Tp.)
Beşik (Tp.)	Geyik (Tp.)
Boran (Tp.)	Göbek (Tp.)
Boz (Tp.)	Gök (Tp.)
Burun (Tp.)	Göz (Tp.)
Buzağı (Tp.)	Hüyük (Tp.)
Büvelek (Tp.)	Kabak (Tp.)
Çal (Tp.)	Kabuk (Tp.)
Çayır (Tp.)	Kak (Tp.)

Kara (Tp.)	Sancak (Tp.)
Karşı (Tp.)	Sarı (Tp.)
Kartal (Tp.)	Sarp (Tp.)
Kavuk (Tp.)	Sıra (Tp.)
Kavur (Tp.)	Sivri (Tp.)
Kaya (Tp.)	Soku (Tp.)
Keçi (Tp.)	Tavşan (Tp.)
Kepez (Tp.)	Tek (Tp.)
Kıran (Tp.)	Tepsi (Tp.)
Kırgı (Tp.)	Tırmık (Tp.)
Koca (Tp.)	Tilki (Tp.)
Koç (Tp.)	Tomruk (Tp.)
Koru (Tp.)	Top (Tp.)
Körük (Tp.)	Uyuz (Tp.)
Kum (Tp.)	Yel (Tp.)
Kurt (Tp.)	Yiğit (Tp.)
Kuru (Tp.)	Yumurta (Tp.)
Kuş (Tp.)	Yurt (Tp.)
Pekmez (Tp.)	Yüksek (Tp.)
Pur (Tp.)	

2.1.1.2. Arapça Kelimelerden Oluşan Tepe Adları

38 tek kelimeli tepe adı Arapça kökenlidir.

Acar (Tp.)< ‘Acar	Arap (Tp.)<‘Arap
Alim (Tp.)< ‘Alîm	Arif (Tp.)< ‘Arif
Aptal (Tp.)< Abdâl	Bekir (Tp.)

Burhan (Tp.)< Burhân

Camız (Tp.)< Câmūs

Cemal (Tp.)< Cemâl

Cenik (Tp.)

Cumhuriyet (Tp.)

Davul(Tp.)< Ṭabl

Emin(Tp.)< Emîn

Fatma (Tp.)

Fındık (Tp.)< Funduk

Gülsüm (Tp.)

Hacet (Tp.)< Hâcet

Hacı (Tp.)< Hâcc

Hacı (Tp.)< hâcir

Hasan (Tp.)

Haydar (Tp.)

Kale (Tp.)< Kâl'a

Kamber(Tp.)< Kānber

Kamil (Tp.)< Kâmil

Kandil(Tp.)< Kīndīl

Kevser (Tp.)

Mal (Tp.)< Mâl

Maşat (Tp.)< Meşhed

Meydan (Tp.)< Meydân

Musluk (Tp.)< Maslūk

Sahan (Tp.)< Şahn

Sarıç (Tp.)< Sīhrīc

Seyran(Tp.)< Seyrân

Tekke(Tp.)< Tekye

Zaim (Tp.)

Zeynel (Tp.)

Ziraat (Tp.)< zirâ'at T.

Ziyaret (Tp.)< ziyâret

2.1.1.3. Farsça Kelimelerden Oluşan Tepe Adları

Tepe adlarından 19'u farsça kökenli tek kelimden oluşmuştur.

Armut (Tp.)< Emrūd

Bağ (Tp.)< Bâğ

Bülbül (Tp.)< Bulbul

Çardak (Tp.)< Çâr-tak

Çoban (Tp.)< Şübân

Dümbelek (Tp.)< Dunbek

Firdevs (Tp.)

Gerdek (Tp.)< Girdek

Gül (Tp.)< Gul

Harman (Tp.)< Hīrmen

Keh (Tp.)< Kâh

Kel (Tp.)

Kersen (Tp.)

Köy (Tp.)< Kūy

Meşe (Tp.)< Bîşe

Tenbel (Tp.)< Tenbel

Pamuk (Tp.)< Panbuğ

Tül (Tp.)< Tulle

Temaşa (Tp.)< Temâşâ

2.1.1.4. İbranice Kelimelerden Oluşan Tepe Adları

Tek kelimeli tepe adlarından, 1 tepe adı İbranice kökenlidir.

Kenan (Tp.)

2.1.1.5. Fransızca Kelimelerden Oluşan Tepe Adları

Tek kelimeli tepe adlarından, 2 tepe adı Fransızca kökenlidir.

Sekel (Tp.)< séquelle

Termik (Tp.)< thermique

2.1.1.6. Rumca kelimelerden Oluşan Tepe Adları

Rumca kökenli 3 tepe adı bulunmaktadır.

Kangal (Tp.)

Palamut (Tp.)

Kilise (Tp.)

2.1.1.7. Kökenleri Tespit Edilemeyen Kelimelerden Oluşan Tepe Adları

2 tepe adının kökenleri tespit edilememiştir.

Cüv (Tp.)

Hınış (Tp.)

2.1.2. İki Kelimeden Oluşan Tepe Adları

2.1.2.1. Türkçe+Türkçe

İki kelimesi de Türkçe kökenli ve basit (eksiz) birleşmesiyle oluşmuş 96 tepe adı bulunmaktadır.

Acıdere (Tp.)

Ayrada (Tp.)

Acıöz (Tp.)

Acısu (Tp.)

Ağadede (Tp.)

Ağıldere (Tp.)

Ağtepe (Tp.)

Akbaba (Tp.)

Akbaş (Tp.)

Akburun (Tp.)

Akgün (Tp.)

Akkaya (Tp.)

Akkoyak (Tp.)

Akseki (Tp.)

Aksirt (Tp.)

Aktaş (Tp.)

Aktepe (Tp.)

Akyar (Tp.)

Akyol (Tp.)

Alayaprak (Tp.)

Aşağıöz (Tp.)

Atalan (Tp.)

Ayibel (Tp.)

Aykırı Yol (Tp.)

Balkaya (Tp.)

Beltarla (Tp.)

Beşagaç (Tp.)

Bozada (Tp.)

Bozbel (Tp.)

Bozburun (Tp.)

Bozkaya (Tp.)

Bozkuş (Tp.)

Boztepe (Tp.)

Boztoprak (Tp.)

Bozyokuş (Tp.)

Çinkaya (Tp.)

Dedebayır (Tp.)

Delibük (Tp.)

Denktaş (Tp.)

Deretarla (Tp.)

Doğanburun (Tp.)

Dört Yol (Tp.)

Göğbayır (Tp.)

Göğkaya (Tp.)

Gökbayır (Tp.)

Gökkaya (Tp.)

İğnekuyu (Tp.)

İncebel (Tp.)

İncekarış (Tp.)

İnkaya (Tp.)

İyideli (Tp.)

Karaağaç (Tp.)

Karaardıç (Tp.)

Karabayır (Tp.)

Karabey (Tp.)

Karaçam (Tp.)

Karadede (Tp.)	Kurugöl (Tp.)
Karaerik (Tp.)	Kuşalan (Tp.)
Karagedik (Tp.)	Kuşdemir (Tp.)
Karagün (Tp.)	Kuşkaya (Tp.)
Karakaş (Tp.)	Mehmetdede (Tp.)
Karakaya (Tp.)	Sarıdere (Tp.)
Karakozak (Tp.)	Sarıkaya (Tp.)
Karakuş (Tp.)	Sarıtaş (Tp.)
Karakütük (Tp.)	Sırakaya (Tp.)
Karasay (Tp.)	Sivriburun (Tp.)
Karataş (Tp.)	Sivrikaya (Tp.)
Karatoprak (Tp.)	Taşkavak (Tp.)
Karayüce (Tp.)	Tatartepe (Tp.)
Kartalkaya (Tp.)	Tekçağıl (Tp.)
Kartalpınar (Tp.)	Tilkikuyu (Tp.)
Kaşyol (Tp.)	Topaldede (Tp.)
Keçededede (Tp.)	Topaltaş (Tp.)
Kocagedik (Tp.)	Yavrukurt (Tp.)
Kötüoluk (Tp.)	Yeldeğirmi (Tp.)
Kötüsü (Tp.)	Yücekaya (Tp.)

Türkçe+Türkçe+Türkçe Ek

İlk kelimesi eksiz, ikinci kelimesi ekli birleşimle olmuş Türkçe kökenli 66 tepe adı bulunmaktadır. Türkçe kök üzerine yapım ekleri, çekim ekleri ve fiilimsiler gelerek tepe adları kurulmuştur.

Acıdikmen (Tp.)

Adabelli (Tp.)

Ağçolak (Tp.)< (Gülensoy, 2007: 249)	“çol-(a)k”	Gözağacı (Tp.)
Akboğaz (Tp.)< (Gülensoy, 2007: 156)	boğ-(u)z	Gündoğdu (Tp.)
Akdoğmuş (Tp.)		Gündoğmuş (Tp.)
Aydıncılı (Tp.)		Hanımoğlu (Tp.)
Bengibaşı (Tp.)		İnbaşı (Tp.)
Boransivrisi (Tp.)		Kabakyarısı (Tp.)
Böcekarkaç (Tp.)		Kalınarkaç (Tp.)
Burunbaşı (Tp.)		Kanarkaç (Tp.)
Büyükalan (Tp.)		Karadikmen (Tp.)
Cintutan (Tp.)		Karagüney (Tp.)
Çalucu (Tp.)		Karaüstü (Tp.)
Çebişbeli (Tp.)		Karayarma (Tp.)
Çırıkyeri (Tp.)		Kartalsivrisi (Tp.)
Çukurkuzay (Tp.)		Kartalyurdu (Tp.)
Dedebaşı (Tp.)		Kartalyuvası (Tp.)
Deveboynu (Tp.)		Keçiarkaç (Tp.)
Dölyurdu (Tp.)		Kırbıyığın (Tp.)
Evkayası (Tp.)		Kırkarkaç (Tp.)
Gedikarkaç (Tp.)		Kömbeşi (Tp.)
Geyikçamı (Tp.)		Kurtaşmaz (Tp.)
Gökarkaç (Tp.)		Kurtini (Tp.)
Gökveren (Tp.)		Kurtinmez (Tp.)
Gölardı (Tp.)		Kurttutan (Tp.)
Gölyeri (Tp.)		Kuşyücesi (Tp.)
Gözaçan (Tp.)		Kuzbaşı (Tp.)
		Küpkıran (Tp.)

Pekmeztoprağı (Tp.)

Tavşankayası (Tp.)

Sarıarkaç (Tp.)

Tepearkaç (Tp.)

Sarıgüney (Tp.)

Tepsidelik (Tp.)

Sinekkonmaz (Tp.)

Tuzsuyu (Tp.)

Sinekli (Tp.)

Yaylaseki (Tp.)

Sivriarkaç (Tp.)

Yelgirmez (Tp.)

Söğütyayla (Tp.)

Türkçe+Türkçe Ek+Türkçe

Türkçe kök üzerine yapım, çekim ve filimsi ekleri getirilerek oluşmuş 54 tepe adı bulunmaktadır.

Akçaağıl (Tp.)

Eriğınbel (Tp.)

Ardıçlıburun (Tp.)

Eriklibel (Tp.)

Artaseki (Tp.)

Gevenlikır (Tp.)

Ayrıpur (Tp.)

Höyüklüçat (Tp.)

Bozgelep (Tp.)

Kaçınbaş (Tp.)

Bozunbaş (Tp.)

Kanlıağıl (Tp.)

Büyükçal (Tp.)

Kavlakada (Tp.)

Büyükdede (Tp.)

Kavlıada (Tp.)

Büyükkır (Tp.)

Kırpıkçalı (Tp.)

Cavalakkoru (Tp.)

Kışlıçağ (Tp.)

Çalılıburun (Tp.)

Kızılağıl (Tp.)

Çamlıbel (Tp.)

Kızılbayır (Tp.)

Çorakyurt (Tp.)

Kızıldağ (Tp.)

Çulakkuyu (Tp.)

Kızılibik (Tp.)

Dikmendede (Tp.)

Kızılkaş (Tp.)

Kızıloğlan (Tp.)

Kızılsivri (Tp.)

Kızıltarla (Tp.)

Kızıлтаş (Tp.)

Kızılteker (Tp.)

Kızılyar (Tp.)

Kızılyokuş (Tp.)

Kokarkaya (Tp.)

Kozaklıbel (Tp.)

Küçükburun (Tp.)

Küçükçal (Tp.)

Küçükdede (Tp.)

Küçüktavşan (Tp.)

Örenyer (Tp.)

Sazlıkuyu (Tp.)

Sıramaçkaya (Tp.)

Taşlıbayır (Tp.)

Taşlıgedik (Tp.)

Tavşanlıseki (Tp.)

Tilkininediği (Tp.)

Topaktaş (Tp.)

Yelliburun (Tp.)

Yeşilkaya (Tp.)

Yığılıtaş (Tp.)

Türkçe+Türkçe+Türkçe Ek+Türkçe Ek

İlk kelimesi Türkçe basit (eksiz) yapılı, ikinci kelimesi Türkçe kök üzerine iki kez ek getirerek oluşturulmuş 9 tepe adı bulunmaktadır.

Beluçuran (Tp.)

Buğuruçuran (Tp.)

Domuzyalığı (Tp.)

Kağnıdurağı (Tp.)

Kızırlinin (Tp.)

Kuşoturağı (Tp.)

Kuşoturan (Tp.)

Sığıryatağı (Tp.)

Tilkideliği (Tp.)

Türkçe+Türkçe Ek+Türkçe+Türkçe Ek

Türkçe kökler üzerine yapım ve çekim ekleri getirilerek oluşturulmuş 26 tepe adı bulunmaktadır.

Akçadikmen (Tp.)

Bölcekkuzey (Tp.)

Burnuağıllı (Tp.)

İzibüyük (Tp.)

Büyükkepir (Tp.)

Kepirarkaç (Tp.)

Büyükkızıl (Tp.)

Kışlayamacı (Tp.)

Çamlıkgüney (Tp.)

Kızılgüney (Tp.)

Çorakkuyusu (Tp.)

Kızıluçuk (Tp.)

Damırcınoğlu (Tp.)

Körünarkaç (Tp.)

Ekinyurdu (Tp.)

Kuzeyarkaç (Tp.)

Evcibeli (Tp.)

Küçükkepir (Tp.)

Gölünbaşı (Tp.)

Taşlıarkaç (Tp.)

Güneyinbaşı (Tp.)

Taşlıkbaşı (Tp.)

Gürlükbaşı (Tp.)

Tavşancıgüney (Tp.)

Güzelcealan (Tp.)

Yılginözü (Tp.)

Türkçe+Türkçe Ek+Türkçe Ek+Türkçe

İlk Türkçe kök üzerine iki yapım veya çekim eki getirilerek oluşturulmuş 5 tepe adı bulunmaktadır.

Aşçıninkuyu (Tp.)

Karlıcakaya (Tp.)

Deliklitaş (Tp.)

Kızılcakoyak (Tp.)

Dikilitaş (Tp.)

Türkçe+Türkçe Ek+Türkçe Ek+Türkçe+Türkçe Ek

Türkçe kök üzerine iki yapım eki ve ikinci kök üzerine yapım veya çekim eki getirilerek oluşturulmuş 3 tepe adı bulunmaktadır.

Burukluçatal (Tp.)

Solaklıözü (Tp.)

Çorağınbaşı (Tp.)

2.1.2.2 Türkçe+Arapça

Türkçe+Arapça ad birleşimi ile oluşmuş 14 tepe adı bulunmaktadır.

Akkale (Tp.)< Kal'a	Karabab (Tp.)< Bâb
Bozkale (Tp.) < Kal'a	Karamusa (Tp.)
Çakırömer (Tp.)	Karamustafa (Tp.)
Çelikkale (Tp.)	Keçikale (Tp.)
Delimustafa (Tp.)	Kocakafa (Tp.)
Dikmera (Tp.)< Mer'â	Mısırağıl (Tp.)
Eskimezar (Tp.)< Mezâr	Ortakale (Tp.)

Türkçe+Arapça+Türkçe Ek

Arapça kök üzerine Türkçe yapım ve çekim eki getirilerek oluşmuş 2 tepe adı bulunmaktadır.

Dedeahlı (Tp.)< ahî	Karimezari (Tp.)< Mezâr
---------------------	-------------------------

Türkçe+Türkçe Ek+Arapça

Türkçe kök üzerine yapım eki getirilerek oluşturulmuş 3 tepe adı bulunmaktadır.

Büklükale (Tp.)	Gediklimezar (Tp.)
Büyükkale (Tp.)	

2.1.2.3. Türkçe+Farsça

Türkçe ve Farsça kelimelerin birleşmesiyle oluşmuş 6 tepe adı bulunmaktadır.

Akçeşme (Tp.)	Karakement (Tp.)< Kemend
Alameşe (Tp.)< Bîşe	Karameşe (Tp.)< Bîşe
Algül (Tp.)	Körçeşme (Tp.)

Türkçe+Türkçe Ek+Farsça

Türkçe ad kökü üzerine yapım eki getirilerek oluşmuş 4 tepe adı bulunmaktadır.

Büyükçangal (Tp.)< Çengâl

Yellican (Tp.)< Cân

Kışlabağ (Tp.)

Dibekliçeşme (Tp.)

Türkçe+Türkçe Ek+Farsça+Türkçe Ek

Büyükeğerli (Tp.)

2.1.2.4. Türkçe+Fransızca+Türkçe Ek+Türkçe Ek

İlk kelimesi basit (eksiz), ikinci Fransızca kök üzerine yapım ve çekim eki getirilmek üzere oluşmuş tek tepe adı bulunmaktadır.

Kırtüllüce (Tp.)

Türkçe+ Ermenice

Türkçe ve Ermenice kelimelerin birleşmesiyle oluşmuş 4 tepe adı bulunmaktadır.

Acıpur (Tp.)

Bozpur (Tp.)

Ağapur (Tp.)

Kocapur (Tp.)

Türkçe+ Türkçe ek+ Ermenice

Türkçe fiil kökü üzerine yapım eki getirilerek Ermenice kelimeyle birleşmesi yoluyla oluşmuş tek tepe adı bulunmaktadır.

Yıkıkpur (Tp.)

2.1.2.5. Türkçe+?

Türkçe ve kökeni bilinmeyen kelimelerin birleşmesiyle 2 tepe adı bulunmaktadır.

Karaçö (Tp.)

Karaçöğ (Tp.)

Türkçe+Türkçe Ek+?

Bokluçö (Tp.)

Büyükhodul (Tp.)

2.1.2.6. ?+Türkçe

Cıbrıgöl (Tp.)

2.1.2.6. Arapça+Türkçe

Türkçe ve Arapça kelime köklerinin birleşmesi ile oluşmuş 14 tepe adı bulunmaktadır.

Ahmetbey (Tp.)

Halılağa (Tp.)

Alitarla (Tp.)

Hasanağa (Tp.)

Çulhalı (Tp.)< Cül

Kasımağa (Tp.)

Feyyazbey (Tp.)< Feyyâz

Körbekir (Tp.)

Garipdede (Tp.)< Ğarîb

Mahmutalan (Tp.)

Hacıağıl (Tp.)

Sandıktaş (Tp.)< Şanduk

Hacıbey (Tp.)

Şabandede (Tp.)

Arapça+Türkçe+Türkçe Ek

Arapça kelime basit (eksiz) kök ile Türkçe kelime kökü üzerine iyelik, yapım eki ve fiilimsi ekinin geldiği 9 tepe adı bulunmaktadır.

Azapbayırı (Tp.)< 'Azâb

Mısıraltı (Tp.)

Kadıkayası (Tp.)< Kâdî

Muslukaçan (Tp.)

Madengediği (Tp.)< Ma'den

Muslukarkaç (Tp.)

Madenyolu (Tp.)

Selimoğlu (Tp.)< Selîm

Malhöyüğü (Tp.)

Arapça+Türkçe Ek+Türkçe+Türkçe Ek

Arapça ve Türkçe kelime kökleri üzerlerine 1 yapım ve 3 çekime kinin gelmesiyle oluşmuş 2 tepe adı bulunmaktadır.

Emirleryurdu (Tp.)< Emr

Kafanınarkaç (Tp.)< Kafâ

Arapça+Türkçe Ek+Türkçe+Türkçe Ek+Türkçe Ek

Osmanıntarlasının (Tp.)

Arapça+Türkçe Ek+ Arapça

Gariplermezar (Tp.)

Arapça+Türkçe Ek+Farsça

Burhanınkeh (Tp.)

Osmanınbahçe (Tp.)

Musanınateş (Tp.)

Salihiñadır (Tp.)

2.1.2.7. Farsça+Türkçe

Farsça+Türkçe kelimelerin basit (eksiz) olarak birleştiği 9 tepe adı bulunmaktadır.

Bağgedik (Tp.)

Güldere (Tp.)

Bostanhöyük (Tp.)< Būstân

Kelmehmet (Tp.)

Çengelkuyu (Tp.)< Çengâl

Pamuktarla (Tp.)< Panbuğ

Çiftetarla (Tp.)< Cufte

Şahinkaya (Tp.)< Şâhin

Deliçoban (Tp.)

Farsça+Türkçe+Türkçe Ek

Farsça+Türkçe şeklinde olup Türkçe kök üzerine yapım çekim ve fiimsi eklerinin getirildiği 8 tepe adı bulunmaktadır.

Bağbaşı (Tp.)

Gavurkıran (Tp.)< Gebr

Hanyeri (Tp.)

Köygösteren (Tp.)

Harmanyeri (Tp.)< Hirmen

Polatyurdu (Tp.)< Pülâd

Kelarkaç (Tp.)

Şekeroğlu (Tp.)< Şeker

Farsça+Türkçe Ek+Türkçe+Türkçe Ek

Farsça ve Türkçe kökler üzerine Türkçe yapım ve çekim eki getirilerek oluşturulan 5 tepe adı bulunmaktadır.

Alıcinkıran (Tp.)< Aluçâ

Canavaryurdunun (Tp.)< Cânâver

Armutlubaşı (Tp.)< Emrûd

Selvınınyurdu (Tp.)

Bağlarbaşı (Tp.)

Farsça+Arapça

Gâvurkale (Tp.)< Gebr

Farsça+Arapça+Türkçe Ek

Kelekmaşatı (Tp.)

2.1.2.8. Arapça+Farsça

İmamharman (Tp.)< İmâm

2.1.2.9. Farsça+Farsça

Selvinaz (Tp.)

2.1.2.10. Türkçe+Rumca+Türkçe Ek

Eşekyalısı (Tp.)

2.1.3. Üç Kelimeden Oluşan Tepe Adları

3 Türkçe kelimenin birleşmesi ile üzerlerine yapım ve çekim eki getirilerek oluşmuş 6 tepe adı bulunmaktadır.

2.1.3.1. Türkçe+Türkçe+Türkçe+Türkçe Ek+Türkçe Ek

Tontonbatağı (Tp.)

Türkçe+Türkçe+Türkçe Ek+Türkçe

Aktaşınbel (Tp.)

Bozdağınbel (Tp.)

Türkçe+Türkçe Ek+Türkçe Ek+Türkçe+Türkçe+Türkçe Ek

Yığılıtaşbeli (Tp.)

Türkçe+Türkçe Ek+Türkçe+Türkçe Ek+Türkçe

İnlidereninbel (Tp.)

Türkçe+Türkçe Ek+Türkçe +Türkçe Ek+Türkçe+Türkçe Ek

Solakyerinbaşı (Tp.)

2.1.3.2. Türkçe+Türkçe+Arapça

2 Türkçe ve 1 Arapça kelimenin birleşmesi ile oluşmuş tek tepe adı bulunmaktadır.

Ortaakkale (Tp.)

2.1.3.3. Farsça+Farsça+Türkçe

2 Farsça kelime ile tek Türkçe kelimenin birleşmesiyle 1 tepe adı bulunmaktadır.

Gülcihanbey (Tp.)< Cihân

2.1.3.4. Türkçe+Çince+Türkçe Ek+Türkçe+Türkçe ek

Kağnıçayıbaşı (Tp.)

2.1.4. Kök ve Eklerine Göre Tepe Adları

2.1.4.1. Türkçe+Türkçe Ek

Adaca (Tp.)	Çalıklı (Tp.)
Ağıllı (Tp.)	Çamlık (Tp.)
Akça (Tp.)	Çanaklı (Tp.)
Alalık (Tp.)	Çatal (Tp.)
Alça (Tp.)	Çekik (Tp.)
Anızlı (Tp.)	Çorak (Tp.)
Aparca (Tp.)	Dolamaç (Tp.)
Aralık (Tp.)	Ekmek (Tp.)
Ardıçlı (Tp.)	Erikli (Tp.)
Arılık (Tp.)	Esen (Tp.)
Arkaç (Tp.)	Gevenli (Tp.)
Arpalık (Tp.)	Göbekli (Tp.)
Aşılık (Tp.)	Göbelek (Tp.)
Ayazlı (Tp.)	Gölcük (Tp.)
Ayrı (Tp.)	Gölek (Tp.)
Azgın (Tp.)	Gölgeli (Tp.)
Baltalık (Tp.)	Güney (Tp.)
Batak (Tp.)	Höyükli (Tp.)
Bekçi (Tp.)	Ilıman (Tp.)
Benize (Tp.)	Isıtma (Tp.)
Beşler (Tp.)	İğdecik (Tp.)
Boruklu (Tp.)	İğdeli (Tp.)
Börekli (Tp.)	Kaçak (Tp.)
Bunalık (Tp.)	Kağsak (Tp.)
Buzalık (Tp.)	Kaklık (Tp.) (Eren, 1999: 201)
Büyük (Tp.)	Kakma (Tp.)

Kaldırım (Tp.)	Kütürlük (Tp.)
Kalkancık (Tp.)	Odunlu (Tp.)
Kamışçık (Tp.)	Ortalık (Tp.)
Kapaklı (Tp.)	Otluk (Tp.)
Karalık (Tp.)	Oyuk (Tp.)
Kavak (Tp.)	Öküzcü (Tp.)
Kavuşak (Tp.)	Ören (Tp.)
Kayalı (Tp.)	Pislik (Tp.)
Kayıncak (Tp.)	Sakızlı (Tp.)
Kemikli (Tp.)	Sakızlık (Tp.)
Kepir (Tp.)	Samanlık (Tp.)
Kesik (Tp.)	Sıracı (Tp.)
Kevenli (Tp.)	Sırıklı (Tp.)
Kırklar (Tp.)	Sorgun (Tp.)
Kızılca (Tp.)	Söğütçük (Tp.)
Korkudun (Tp.)	Taşlı (Tp.)
Kömlü (Tp.)	Taşlık (Tp.)
Kömürlük (Tp.)	Tatlı (Tp.)
Körlük (Tp.)	Tavşancı (Tp.)
Kulaksız (Tp.)	Tilkili (Tp.)
Kumlu (Tp.)	Yağmur (Tp.)
Kumluk (Tp.)	Yayla (Tp.)
Kuşaklı (Tp.)	Yediler (Tp.)
Kuyucak (Tp.)	Yelce (Tp.)
Küçük (Tp.)	Yeşil (Tp.)
Kürklü (Tp.)	Yılanlı (Tp.)

Yoncalı (Tp.)

Türkçe+Türkçe Ek+Türkçe Ek

Buğurcanın (Tp.)

Haşılama (Tp.)

Çamlıca (Tp.)

İkizce (Tp.)

Çoraklık (Tp.)

Kazancının (Tp.)

Eğrek (Tp.)

Yaylacık (Tp.)

2.1.4.2. Arapça+Türkçe Ek

Afyonlu (Tp.)< Āfyūn

Meranın (Tp.)< Mer'â

Arapçı (Tp.)

Mustafanın (Tp.)

Cevizli (Tp.)< Cevz

Nalçacı (Tp.)< Na'lçe

Cinli (Tp.)< Cinn

Seydin (Tp.)< Seyyid

Fındıcak (Tp.)

Sıddıklı (Tp.)

Fındıklı (Tp.)

Sitilli (Tp.)< Saṭl

Hafızın (Tp.)

Tekkali (Tp.) Tekye

Mecitli (Tp.)

Arapça+Türkçe Ek+Türkçe Ek

Arlığın (Tp.)

2.1.4.3. Arapça+?

Selamlıki (Tp.)

2.1.4.4. Farsça+Türkçe Ek

Bağlık (Tp.)

Barutçu (Tp.)

Çehrelik (Tp.)< Çihre

Killik (Tp.)< Gil

Çobanlı (Tp.)

Kireçlik (Tp.)< Gireç

İncirli (Tp.)< Encîr

Tahtalık (Tp.)< Tahte

Kahlık (Tp.)< Gâh

Zincirli (Tp.)< Zencîr

Karpuzlar (Tp.)< H̄arbūz

2.1.4.5. İbranice+Türkçe+Türkçe Ek

İsmailsivrisi (Tp.)

2.1.4.6. Ermenice+Türkçe Ek

Tırtıllı (Tp.)

2.2. YAPI BAKIMINDAN TEPE ADLARI

2.2.1. Basit Yapıda Tek Kelimeden Oluşan Tepe Adları

2.2.1.1. Yalın (ek almamış) Tepe Adları

Kırıkkale ili tepe adlarından 159 tanesi basit yapılı kelimelerden oluşmaktadır. Ek almamış –basit yapılı- birim adlarından tamamı tepe adıdır.

Acar (Tp.)

Aptal (Tp.)

Acı (Tp.)

Arap (Tp.)

Ada (Tp.)

Arık (Tp.)

Ağıl (Tp.)

Arif (Tp.)

Ala (Tp.)

Armut (Tp.)

Alan (Tp.)

Aşı (Tp.)

Alim (Tp.)

Bağ (Tp.)

Altın (Tp.)

Bal (Tp.)

Anız (Tp.)

Bekir (Tp.)

Bel (Tp.)	Düven (Tp.)
Beşik (Tp.)	Emin (Tp.)
Boran (Tp.)	Erkeç (Tp.)
Boz (Tp.)	Fatma (Tp.)
Burhan (Tp.)	Fındık (Tp.)
Burun (Tp.)	Firdevs (Tp.)
Buzağı (Tp.)	Gedik (Tp.)
Bülbül (Tp.)	Gerdek (Tp.)
Camız (Tp.)	Geyik (Tp.)
Canik (Tp.)	Göbek (Tp.)
Cemal (Tp.)	Gök (Tp.)
Culuk (Tp.)	Göz (Tp.)
Cüv (Tp.)	Gül (Tp.)
Çal (Tp.)	Gülsüm (Tp.)
Çardak (Tp.)	Hacet (Tp.)
Çayır (Tp.)	Hacı (Tp.)
Çıtak (Tp.)	Hacır (Tp.)
Çiğdem (Tp.)	Halip (Tp.)
Çoban (Tp.)	Harman (Tp.)
Çukur (Tp.)	Hasan (Tp.)
Davul (Tp.)	Haşılama (Tp.)
Dede (Tp.)	Haydar (Tp.)
Değirmen (Tp.)	Hınış (Tp.)
Deli (Tp.)	Höyük (Tp.)
Domuz (Tp.)	Hüyük (Tp.)
Dümbelek (Tp.)	Kabak (Tp.)

Kabuk (Tp.)	Körük (Tp.)
Kak (Tp.)	Köy (Tp.)
Kale (Tp.)	Kum (Tp.)
Kamber (Tp.)	Kurt (Tp.)
Kamil (Tp.)	Kuru (Tp.)
Kandil (Tp.)	Kuş (Tp.)
Kangal (Tp.)	Mal (Tp.)
Kara (Tp.)	Maşat (Tp.)
Karşı (Tp.)	Meşe (Tp.)
Kartal (Tp.)	Meydan (Tp.)
Kavuk (Tp.)	Musluk (Tp.)
Kavur (Tp.)	Ocak (Tp.)
Kaya (Tp.)	Palamut (Tp.)
Keçi (Tp.)	Pamuk (Tp.)
Keh (Tp.)	Pekmez (Tp.)
Kel (Tp.)	Pur (Tp.)
Kenan (Tp.)	Sahan (Tp.)
Kepez (Tp.)	Sancak (Tp.)
Kersen (Tp.)	Sarı (Tp.)
Kevser (Tp.)	Sarnıç (Tp.)
Kıran (Tp.)	Sarp (Tp.)
Kızıl (Tp.)	Sekel (Tp.)
Kilise (Tp.)	Seyran (Tp.)
Koca (Tp.)	Sıra (Tp.)
Koç (Tp.)	Sivri (Tp.)
Koru (Tp.)	Soku (Tp.)

Tavşan (Tp.)	Tül (Tp.)
Tek (Tp.)	Uyuz (Tp.)
Tekke (Tp.)	Viran (Tp.)
Temaşa (Tp.)	Yaban (Tp.)
Tenbel (Tp.)	Yel (Tp.)
Tepsi (Tp.)	Yiğit (Tp.)
Termik (Tp.)	Yumurta (Tp.)
Tırmık (Tp.)	Yurt (Tp.)
Tırtıl (Tp.)	Yüksek (Tp.)
Tilki (Tp.)	Zaim (Tp.)
Tomruk (Tp.)	Zeynel (Tp.)
Top (Tp.)	Ziraat (Tp.)
Tuz (Tp.)	Ziyaret (Tp.)

2.2.1.2. Çekim Eki Almış Tepe Adları

2.2.1.2.1. Tek Kelime Halinde Çekim Eki Almış Tepe Adları

2.2.1.2.1.2. Ad Çekim Ekleri

Kırıkkale ili tek kelimeli tepe adlarından en çok kullanılan çekim ekleri eşitlik eki ve ilgi ekidir. Çokluk eki, +lAr 5, eşitlik eki ise 9 adda karşımıza çıkmıştır. Bu eklerden eşitik eki, çekim eki özelliğini yitirerek kalıcı yer adları türetmişti.

Çokluk Eki

Beş+ler (Tp.)

Üç+ler (Tp.)

Kırk+lar (Tp.)

Yedi+ler (Tp.)

Karpuz+lar (Tp.)

Eşitlik Eki

Eklendiği ad ile fiil veya cümlenin başka ögesi arasında karşılaştırmaya yönelik farklı özelliklerde eşitlik ilişkisi kuran ektir (Korkmaz, 2014: 113).

Ada+ca (Tp.)

Çamlı+ca (Tp.)

Ak+ça (Tp.)

İkiz+ce (Tp.)

Al+ça (Tp.)

Kızıl+ca (Tp.)

Apar+ca (Tp.)

Yel+ce (Tp.)

Baya+ca (Tp.)

İlgi Eki

Arlığın (Tp.)

Korkudun (Tp.)

Hafızın (Tp.)

Meranın (Tp.)

Atlağın (Tp.)

Mustafanın (Tp.)

Kazancının (Tp.)

Seydin (Tp.)

Eşitlik+ İlgi Eki

Buğurcanın (Tp.)

2.2.1.2.2. Birden Çok Kelimededen Oluşan Tepe Adlarında Çekim Eki Almış Olanlar

2.2.1.2.2.1. Ad Çekim Ekleri

Çokluk eki

Çokluk ekinin kullanıldığı dört tepe adı bulunmaktadır. Bu ekin çokluk bildirme özelliğinin yanında akrabalık ve soy bildirme anlamı da bulunmaktadır. Tespit edilen yerleşim birimlerinden Emirler ve Garipler tepelerindeki çokluk eki soy bağıny anlatmak için kullanılmıştır.

Acerbağ+ları (Sr.)

Emir+leryurdu (Tp.)

Bağ+larbaşı (Tp.)

Garip+lernermezar (Tp.)

Eşitlik Eki

Bu ek zamanla kalıplaşarak yapım eki olarak karşımıza çıkmıştır. Çoklukla yer adı türetilmiştir. Renk adlarına eklenerek kurulmuş olan sıfatlar, sıfat tamlaması şeklinde birleşik adlar oluşturmuşlardır (Korkmaz, 2014: 123).

Ak+**ça**+ağıl (Tp.)

Karlı+**ca**+kaya (Tp.)

Ak+**ça**+dikmen (Tp.)

Kırtülü+**ce** (Tp.)

Güzel+**ce**+alan (Tp.)

Kızıl+**ca**+koyak (Tp.)

İlgi Eki

Aşçı+**nın**kuyu (Tp.)

Salih+**in**çadır (Tp.)

Kaç+**ın**baş (Tp.)

Tilki+**ning**ediği (Tp.)

Boz+**un**baş (Tp.)

Aktaş+**ın**bel (Tp.)

Kızıkirli+**nin** (Tp.)

Bozdağ+**ın**bel (Tp.)

Osman+**ın**bahçe (Tp.)

Alıc+**ın**kıran (Tp.)

2.2.3. Türemiş Kelimelerden Oluşan Tepe Adları

2.2.3.1. Tek Kelime Halinde Türemiş Yapılı Tepe Adları

2.2.3.1.1. Addan Ad Yapan Eklerle Oluşan Tepe Adları

+II/+IU

Türkiye Türkçesinin aktif kullanılan yapım eklerinden birisidir. Eklendiği isimlerin bir yere aitlik bildirmesine, sıfat olmasına yardımcı olmak gibi görevleri vardır. Addan ad yapan bu ekin görevleri içerisinde yer adı türetmekte vardır (Korkmaz, 2014; 133).

Çalışmanın bu kısmında ekin yer bildirdiği kelimeler verilmiştir. Ekin, eşitlik ekinin sonuna gelerek genişlemiş halinin örnekleri de verilmiştir.

İncelenen tek kelimeli tepe 44 adet örneği tespit edilmiştir. Genişletilmiş örneklerinden ise eşitlik ekinin sonuna geldiği tepe adına ise bir tane örnek tespit edilmiştir.

Afyon+**lu** (Tp.)

Ağıl+**lı** (Tp.)

Anız+**lı** (Tp.)

Ardıç+**lı** (Tp.)

Ayaz+**lı** (Tp.)

Boruk+**lu** (Tp.)

Börek+**li** (Tp.)

Ceviz+**li** (Tp.)

Cin+**li** (Tp.)

Çalık+**lı** (Tp.)

Çam+**lıca** (Tp.)

Çanak+**lı** (Tp.)

Çoban+**lı** (Tp.)

Erik+**li** (Tp.)

Fındık+**lı** (Tp.)

Geven+**li** (Tp.)

Göbek+**li** (Tp.)

Gölge+**li** (Tp.)

Höyük+**lü** (Tp.)

İğde+**li** (Tp.)

İncir+**li** (Tp.)

Kapak+**lı** (Tp.)

Kaya+**lı** (Tp.)

Kemik+**li** (Tp.)

Keven+**li** (Tp.)

Köm+**lü** (Tp.)

Kum+**lu** (Tp.)

Kuşak+**lı** (Tp.)

Kürk+**lü** (Tp.)

Mecit+**li** (Tp.)

Odun+**lu** (Tp.)

Sakız+**lı** (Tp.)

Sıddık+**lı** (Tp.)

Sırık+**lı** (Tp.)

Sinek+**li** (Tp.)

Sitil+**li** (Tp.)

Taş+**lı** (Tp.)

Tat+**lı** (Tp.)

Tekke+**li** (Tp.)

Tırtıl+**lı** (Tp.)

Tilki+**li** (Tp.)

Yılan+**lı** (Tp.)

Yonca+**lı** (Tp.)

Zincir+**li** (Tp.)

+IIk/ +IUk

Bu ekin kullanım alanı da oldukça geniştir ve aktif kullanımdadır. Ek, “bir şeyin toplu olarak konulduğu yer” anlamı kazandırmada kullanılır. Ek “bulunma” anlamı ile yer adı oluşturmuştur (Korkmaz, 2014: 135).

Ekin çalışmada kullanılan tepe adlarında 28 örneğine rastlanmıştır.

Ala+ lık (Tp.)	Kara+ lık (Tp.)
Ar+ lığın (Tp.)	Kil+ lık (Tp.)
Ara+ lık (Tp.)	Kireç+ lık (Tp.)
Arı+ lık (Tp.)	Kömür+ lük (Tp.)
Arpa+ lık (Tp.)	Kör+ lük (Tp.)
Aşı+ lık (Tp.)	Kum+ luk (Tp.)
Bağ+ lık (Tp.)	Kütür+ lük (Tp.)
Balta+ lık (Tp.)	Orta+ lık (Tp.)
Buza+ lık (Tp.)	Ot+ luk (Tp.)
Çam+ lık (Tp.)	Pis+ lık (Tp.)
Çehre+ lık (Tp.)	Sakız+ lık (Tp.)
Çorak+ lık (Tp.)	Saman+ lık (Tp.)
Kah+ lık (Tp.)	Tahta+ lık (Tp.)
Kak+ lık (Tp.)	Taş+ lık (Tp.)

+**IAk**

At+ la(k)ğın (Tp.)	Göbe+ lek (Tp.)
---------------------------	------------------------

+**CAk**

Küçültme, sevgi ve tahsis işleviyle kelimeler türeten bir ektir. Bu ek ile türetilen adların bir kısmı da yer adı niteliğindedir (Korkmaz, 2014: 124).

Bu ek ile ilgili üç dağ adı bulunmaktadır.

Fındı+ cak (Tp.)	Kuyu+ cak (Tp.)
Kayın+ cak (Tp.)	

+CI/ +CU

Ek görevinden dolayı “meslek eki” olarak adlandırılmıştır. Ek tek başına veya çokluk ekiyle genişletilerek, eklendiği ada meslek ve uğraşı anlamı katan yer adları türetir (Korkmaz: 2014, 125).

Tepe adlarında bu ek ile kurulmuş 8 ada rastlanmıştır.

Arap+**çı** (Tp.)

Öküz+**cü** (Tp.)

Bek+**çi** (Tp.)

Barut+**çu** (Tp.)

Tavşan+**cı** (Tp.)

Kazan+**cının** (Tp.)

Sıra+**cı** (Tp.)

Nalça+**cı** (Tp.)

+ç

Bu ölü bir ektir. Eklendiği kökte yer bildirmiştir.

Arka+**ç** (Tp.)

+(D)I/ +(U)I

Ölü bir ektir, ad ve sıfat türetir. Bu ekin, bazı kelimelerdeki işlevi açık değildir (Korkmaz, 2014: 130).

Kız+**ıl** (Tp.)

+Ir/ +Ur

Yansıma köklerine gelen bir ektir. Bu şekilde türemiş bir tepe adı bulunmaktadır.

Küt+**ürlük** (Tp.)

+gı

Kırgı (Tp.)

+mAn

Dik+**men** (Tp.)

İli(k)+**man** (Tp.)

+la

Bu ek, kökle bağlantılı “yer, arazi” adı oluşturmuş ve bu işlevi devam etmiştir (Korkmaz, 2014: 131).

Yay+**la** (Tp.)

+Ak

İsimden isim yapan yer adı eklerindedir.

Kav+**ak** (Tp.)

Göl+**ek** (Tp.)

Çor+**ak** (Tp.)

Oyuk (Tp.) > ôy+ (u)k (Gülensoy,

Döl+**ek** (Tp.)

643)

+Ay

Yön gösteren kelimelerde görülen bir ektir (Korkmaz, 2014: 121). Türkçede çok örneği kalmamış iki kelimeye yaşamaktadır. Bu ekin etkisiyle türetmeler yapılmışsa da yapılan türetmeler yön gösteren kelimeler kadar kuvvetli değildir.

Gün+**ey** (Tp.)

+sIz

Bu ek, eklendiği köke olumsuzluk ve yokluk anlamı katar.

Kulak+**sız** (Tp.)

+Cİk/ +CÜk

Eklendiği kelimeye küçültme anlamı katmada daha aktif kullanılan bir ektir. Yer adı türetir. Yer adlarında küçüklük silinmiştir (Korkmaz,2014: 126).

Bu şekilde türetilmiş 6 tepe adı bulunmaktadır.

Göl+**cük** (Tp.)

İğde+**cik** (Tp.)

Yayla+**cık** (Tp.)

Kalkan+**cık** (Tp.)

Söğüt+**çük** (Tp.)

Kamış+**çık** (Tp.)

+(I)z/ +(U)z

Çokluk bildiren bir ektir. Eklendiği sayılarda birliktelik bildirir.

İki+**zce** (Tp.)

2.2.3.1.2. Fiilden Ad Türeten Eklerle Oluşan Tepe Adları

-I/ -U

Bu ek, kökün gösterdiği yapının sonucunda meydana geleni veya işini belirten kelimeler türetir. Türettiği kelime sıfat olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu şekilde türetilmiş tek dağ adı bulunmaktadır.

Ay(1)r-**ı** (Tp.)

-Ik/ -Uk, k

Yapılmış, tamamlanmış bir işin ürünün olan adlar türetmiştir (Korkmaz, 2014: 155). Çalışmada beş dağ adı bu ekle türetilmiştir.

Bunalık (Tp.)

Kağşa-**k** (Tp.) (Gülensoy, 2007:

Çek-**ik** (Tp.)

452)

Eğre-**k** (Tp.)

Kes+**ik** (Tp.)

-Al/ -l

Canlı değildir. Eski türetmeler olarak bıraktığı örnekler vardır. Çalışmada bu ek için bir tepe adı tespit edilmiştir.

Çat-**al** (Tp.)

Kır-**ıl** (Tp.)

-Ak

Eklendiği fiilleri sıfat ve ad yapan işlek bir ektir. Alışkanlığı, bir duyguyu ve fiilin bitirdiği işi yapanı gösteren sıfatlar türetir (Korkmaz, 2014: 145).

Bu şekilde türetilmiş 2 tepe adı bulunmaktadır.

Bat-**ak** (Tp.)

Kaç-**ak** (Tp.)

-GIn/ -GUn

Bu ek eklendiği kelimenin devamlı yapısını anlatan ve sıfat türeten bir ektir.

Az-**gın** (Tp.)

Sor-**gun** (Tp.)

-mAç

Fiilden ad türeten bu ek; eklendiği fiilin durumunu bildirmektedir.

Dola-**maç** (Tp.)

-mUr

Yağ-**mur** (Tp.)

-m, -(I)m/ -(U)m

Bu ek, genellikle fiilin gösterdiği işle ilgili sonucu gösteren bir kısım somut adlar türetir (Korkmaz, 2014: 158).

Kaldır-**ım** (Tp.)

2.2.3.1.3. Partisip Ekleriyle Oluşan Tepe Adları

-An

Es-**en** (Tp.)

Doğ-**an** (Tp.)

-ma

Haşıla-**ma** (Tp.)

Isıt -**ma** (Tp.)

Kak-**ma** (Tp.) (Gülensoy, 2007:
453)

-**mEk**

Ek-**mek** (Tp.)

2.2.2.2. Birden Çok Kelimeden Oluşan Tepe Adlarında Türemiş Kelimeler

2.2.2.2.1. Addan Ad Yapan Eklerle Oluşan Tepe Adları

+**II**/**IU**

Türkiye Türkçesinin aktif kullanılan yapım eklerinden birisidir. Eklendiği isimlerin bir yere aitlik bildirmesine, sıfat olmasına yardımcı olmak gibi görevleri vardır. Addan ad yapan bu ekin görevleri içerisinde yer adı türetmekte vardır (Korkmaz, 2014; 133).

Çalışmada 37 tepe adı +**II**/ +**IU** eki ile kurulmuştur. Tepe adlarında en çok kullanılan ektir.

Birden çok kelimeli yerleşim birimlerinin yapım ekleri incelenirken +**ca** ekiyle genişletilmiş iki tepe adına rastlanmıştır.

Adabel+**li** (Tp.)

Çalılık+**lı**+burun (Tp.)

Ardıç+**lı**+burun (Tp.)

Çam+**lı**+bel (Tp.)

Armut+**lu**+başı (Tp.)

Dedeahı+**lı** (Tp.)

Aydıncı+**lı** (Tp.)

Delik+**lı**taş (Tp.)

Bok+**lu**+çö (Tp.)

Dibek+**li**+çeşme (Tp.)

Burnuağıl+**lı** (Tp.)

Erik+**li**+bel (Tp.)

Buruk+**lu**+çatal (Tp.)

Gedik+**li**+mezar (Tp.)

Bük+**lü**+kale (Tp.)

Geven+**li**+kır (Tp.)

Büyükeğer+**li** (Tp.)

Hüyük+**lü**+çat (Tp.)

Çalı+**lı**+burun (Tp.)

İn+**li**+dereninbel (Tp.)

Kan+**lı**+ağıl (Tp.)

Kapu+**lu**+oyak (Tp.)

Kar+**lı**cakaya (Tp.)

Kav+**lı**+ada (Tp.)

Kırtül+**lü**ce (Tp.)

Kıs+**lı**+çağ (Tp.)

Kızkir+**linin** (T.)

Kozak+**lı**+bel (T.)

Saz+**lı**+kuyu (T.)

Selamlıki (Tp.)

Solak+**lı**+özü (Tp.)

Taş+**lı**+arkaç (Tp.)

Taş+**lı**+bayır (Tp.)

Taş+**lı**+gedik (Tp.)

Tavşan+**lı**+seki (Tp.)

Yel+**li**+burun (Tp.)

Yel+**li**+can (Tp.)

+la

Yer adı yapan eklerden olup sonunda bulunan –g kaybolmuştur. Ek bu şekli ile altı dağ adında tespit edilmiştir.

Bu ek, kökle bağlantılı yer adı oluşturmuş ve bu işlevi devam etmiştir (Korkmaz, 2014: 13).

Halaçkış+**la** (Tp.)

Kış+**la**+bağ (Tp.)

Kış+**la**+yamacı (Tp.)

Söğütyay+**la** (Tp.)

Söğütyay+**la** (Tp.)

Yay+**la**+seki (Tp.)

+(T)l / +(U)l

Ölü bir ektir, ad ve sıfat türetir. Bu ekin, bazı kelimelerdeki işlevi açık değildir (Korkmaz, 2014: 130).

Kız+**ıl**ağıl (Tp.)

Kız+**ıl**ağıl (Tp.)

Kız+**ıl**bayır (Tp.)

Kız+**ıl**dağ (Tp.)

Kız+**ıl**libik (Tp.)

Kız+**ıl**kaş (Tp.)

Kız+**ıl**oğlan (Tp.)

Kız+**ıl**tarla (Tp.)

Kız+**ıl**taş (Tp.)

Kız+**ıl**teker (Tp.)

Kız+ıluçuk (Tp.)

Kız+ılyokuş (Tp.)

Kız+ılyar (Tp.)

+Ay

Yön gösteren kelimelerde görülen bir ektir (Korkmaz, 2014: 121). Türkçede çok örneği kalmamış iki kelimedede yaşamaktadır. Bu ekin etkisiyle türetmeler yapılmışsa da yapılan türetmeler yön gösteren kelimeler kadar kuvvetli değildir.

Bölcekkuz+ey (Tp.)

Kızılgün+ey (Tp.)

Çamlıkgün+ey (Tp.)

Kuz+ey+arkaç (Tp.)

Çukurkuz+ay (Tp.)

Sarıgün+ey (Tp.)

Gün+eyin+başı (Tp.)

Tavşancıgün+ey (Tp.)

Karagün+ey (Tp.)

Sarıgün+ey (Tp.)

+CI/ +CU

Ek görevinden dolayı “meslek eki” olarak adlandırılmıştır. Ek tek başına veya çokluk ekiyle genişletilerek, eklendiği ada meslek ve uğraşı anlamı katan yer adları türetir (Korkmaz: 2014, 125).

Aş+çınınöz (Tp.)

Ev+cibeli (Tp.)

Damır+cıoğlu (Tp.)

Tavşan+cıgüney (Tp.)

+IIk/ +IUk

Bulunma görevi ile yer adı yapan eklerdendir. Çalışmada 4 tepe adında karşımıza çıkmıştır.

Çalı+lık+lıburun (Sr.)

Gür+lük+başı (Tp.)

Çam+lık+güney (Tp.)

Taş+lık+başı (Tp.)

+mAn

Eklendiği kelimeye “abartma” anlamı katar. Kalıplaşma yoluyla türetilen yer adlarında bu ek vardır (Korkmaz, 2014: 137).

Çalışmada bu ekin kalıplaşmasıyla oluşturulan üç tepe adına rastlanmıştır.

Akçadik+**men** (Tp.)

Karadik+**men** (Tp.)

Dik+**mendede** (Tp.)

+ç

Ek, eklendiği kelimeyle yer bildirmiştir. Çalışma içerisinde sadece “arkaç” kelimesinde kullanıldığı görölmüştür.

Böcekarka+ç (Tp.)

Kelarka+ç (Tp.)

Çatalarka+ç (Tp.)

Kırkarka+ç (Tp.)

Gedikarka+ç (Tp.)

Körünarka+ç (Tp.)

Gökarka+ç (Tp.)

Muslukarka+ç (Tp.)

Kafanınarka+ç (Tp.)

Sarıarka+ç (Tp.)

Kalınarka+ç (Tp.)

Sivriarka+ç (Tp.)

Kanarka+ç (Tp.)

Taşlıarka+ç (Tp.)

Keçiarka+ç (Tp.)

Tepearka+ç (Tp.)

+Ak

Domuzyal+ağ+ı (Tp.)

Top+**ak**+taş (Tp.) (Gülensoy,
2001: 911)

+mAç

Fiilden isim yapma eki olan bu ek, kuralına aykırı olarak isim kökü üzerine gelmiştir.

Sıra+**maç**+kaya (Tp.)

2.2.2.2.2. Fiilden Ad Türeten Eklerle Oluşan Tepe Adları

-A

Bu ek yapım eki olarak alınmıştır ancak zarf fiil ekinin kalıplaşması yoluyla oluşmuştur.

Art-aseki (Tp.)

-DI/ -DU

Kalıcı isimlerde karşımıza çıkan fiilden ad yapan bir ektir.

Gündoğ-**du** (Tp.)

-I/ -U

Bu ek, kökün gösterdiği yapının sonucunda meydana geleni veya işini belirten kelimeler türetir. Kelimeler sıfat olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu şekilde türetilmiş üç tepe adı bulunmaktadır.

Ay(ı)r-**ıpur** (Tp.)

Yığıl-**ıtaş** (Tp.)

Dikil-**ıtaş** (Tp.)

-Al/-I

Canlı değildir. Eski türetmeler olarak bıraktığı örnekler vardır. Çalışmada bu ek için 6 tepe adı tespit edilmiştir. Tespit edilen tepe adları da eski türetmelerden günümüze ulaşan kelimelerdir.

Burukluçat-**al** (Tp.)

Çat-**alçöğ** (Tp.)

Çat-**alarkaç** (Tp.)

Çat-**aldere** (Tp.)

Çat-**alçö** (Tp.)

Çat-**alkaya** (Tp.)

-GIn/ -GUn

Tek heceli köklerden sıfat türeten ektir (Korkmaz, 2014: 152).

Yıl-**g**nözü (Tp.)

-Ik/ -Uk, k

Tek ve çok heceli fiillere gelerek sıfat ve adlar türeten işlek bir ektir. Bu ekle türetilmiş sıfatlarda, yapılmış bitmiş bir işi nitelik olarak üzerinde taşıma özelliği vardır (Korkmaz, 2014: 154).

Büyü-**k**çağeli (Tp.)

Kavla-**k**ada (Tp.)

Büyü-**k**çal (Tp.)

Kırp-**ık**çalı (Tp.)

Büyü-**k**çangal (Tp.)

Kızılıuç-**uk** (Tp.)

Büyü-**k**dede (Tp.)

Küçü-**k**burun (Tp.)

Büyü-**k**hodul (Tp.)

Küçü-**k**çal (Tp.)

Büyü-**k**kale (Tp.)

Küçü-**k**dede (Tp.)

Büyü-**k**kepir (Tp.)

Küçü-**k**kepir (Tp.)

Büyü-**k**kır (Tp.)

Küçü-**k**tavşan (Tp.)

Büyü-**k**kızıl (Tp.)

Tepsidel-**ik** (Tp.)

Cavla-**k**koru (Tp.)

Tilkideliği (Tp.)

Del-**ik**litaş (Tp.)

Yık-**ık**pur (Tp.)

İzibüyü-**k** (Tp.)

-Ak

Eklendiği fiillerde araç-gereç ve yer gösteren adların yanında bir fizikî özellik belirten sıfatlar türetmiştir.

Ağçol-**ak** (Tp.)< (Eren, 1999: 97)

Kağnıdur-**ağ**ı (Tp.)

Cinyata-**ğ**ı (Tp.)

Kuşotur-**ağ**ı (Tp.)

Çul-**ak**kuyu (Tp.)

Sığıryat-**ağ**ı (Tp.)

Kavuş-**ak** (Tp.)< kawuş- +(a)k

Tontonbat-**ağ**ı (Tp.)

(Gülensoy, 2007: 479)

-(A)z

Ek günümüzde işlekliliğini kaybetmiştir. “Fiilin gösterdiği işi yapan” veya “fiilin gösterdiği işten etkilenen” anlamında adlar türetmiştir. (Korkmaz, 2014: 171)

Akboğ-**az** (Tp.)

-mA

Bu ek kalıplaşma yoluyla kendinden oluşmuş sıfatları ada dönüştürmüştür. Bu şekilde oluşmuş tek tepe adı bulunmaktadır.

Karayar-**ma** (Tp.)

-r/ -Ar/ -(I)r/ -(U)r

Çok işlek olmayan sayılı kelimelerde görülen bir ektir (Ergin, 2007: 183).

Çalışmada kullanılan tepe adı halk arasında kullanılan bir kelime olup etimolojisi gereği dört tepe adının bu eke örnek olduğu tespit edilmiştir.

Büyükkepi-**r** (Tp.)

Kok-**ar**-kaya (Tp.)

Kepi-**rarkaç** (Tp.)

Küçükkepi-**r** (Tp.)

-n, (I)n/ -(U)n

Ek, bir işin sonucu ve ürünü niteliğinde bazı sıfatlar üretmiştir (Korkmaz, 2014: 166).

Ek-**inyurdu** (Tp.)

2.2.2.2.3. Fiilden Fiil Türeten Eklerle Oluşan Tepe Adları

-Ar-

Geçişsiz, belirsiz bazı fiillerden geçişli fiiller türeten bir ektir (Korkmaz, 2014:126).

Belu-ur-an (Tp.)

Buğuru-ur-an (Tp.)

-(I)I-/ -(U)I-

Ek, bir Şeyin yapılmış ve olmuş durumlarını bildirir. Geniş kullanımlı bir ektir. Ancak tepe adlarında tek örneğine rastlanmıştır.

Dik-ilitaŐ (Tp.)

2.2.2.2.4. Partisip Ekleriyle Oluşan Tepe Adları

Toponimcil eklerden olan partisip ekleriyle oluşmuş 25 tepe adına rastlanmıştır. KalıplaŐan bu ek, çoklukla hareket bildirmiştir.

-An

Bu ek, hareket ve zaman işlevini yitirip pek çok kelime türetmiştir. Bunlar araç, gereç, bitki vb adlarıdır. Basit ya da birleşik kalıptadır (Korkmaz, 2014:212).

Bu Şekilde türemiş 18 tepe adı bulunmaktadır.

Alıcnkır-an (Tp.)

Kyğster-en (Tp.)

Atal-an (Tp.)

Kurttut-an (Tp.)

Beluur-an (Tp.)

KuŐal-an (Tp.)

Buğuruur-an (Tp.)

Kuşotur+an (Tp.)

Cintut-an (Tp.)

Kuyrukkoparan (Tp.)

Gavurkır-an (Tp.)

Kpkır-an (Tp.)

Gğebak-an (Tp.)

Musluka-an (Tp.)

Gkver-en (Tp.)

Yelal-an (Tp.)

Gza-an (Tp.)

Yeniık-an (Tp.)

-mAz

Sıfat- fiil ekinin olumsuzudur. Kalıplaşarak 4 tepe adı tretmiŐtir.

KurtaŐ-maz (Tp.)

Kurtin-mez (Tp.)

Sinekkon-**maz** (Tp.)

Yelgir-**mez** (Tp.)

-mUş

Kalıplaşarak sınırlı sayıda tepe adı türetmiş sıfat-fiil ekidir.

Akdoğ-**muş** (Tp.)

Gündoğ-**muş** (Tp.)

2.2.3. Birleşik Yapılı Tepe Adları

Ad+Ad

Ağıl+dere (Tp.)

Kartal+pınar (Tp.)

Kışla+bağ (Tp.)

Kaş+yol (Tp.)

Ali+tarla (Tp.)

Keçi+kale (Tp.)

At+alan (Tp.)

Köm+baş+ı (Tp.)

Bağ+gedik (Tp.)

Kuş+alan (Tp.)

Bel+tarla (Tp.)

Kuş+kaya (Tp.)

Çengel+kuyu (Tp.)

Mahmut+alan (Tp.)

Çukur+kuzay (Tp.)

Mehmet+dede (T.)

Dere+tarla (Tp.)

Mısır+ağıl (Tp.)

Doğan+burun (Tp.)

Mısır+altı (Tp.)

Garib+dede (Tp.)

Musluk+arkaç (Tp.)

Garipler+mezar (Tp.)

Ören+yer (Tp.)

Gavur+kale (Tp.)

Pamuk+tarla (Tp.)

Geyik+çam+ı (Tp.)

Sandık+taş (Tp.)

İğne+kuyu (Tp.)

Selvi+naz (Tp.)

İmam+harman (Tp.)

Şaban+dede (Tp.)

İN+kaya (Tp.)

Şahin+kaya (Tp.)

Kartal+kaya (Tp.)

Tatar+tepe (Tp.)

Tilki+kuyu (Tp.)

Tamlayanı Belirtisiz İsim Tamlaması Yapısında Olan Yerleşim Birimi Adları

Belirtisiz isim tamlaması şeklinde kurulmuş birleşik isimler

Armutlu+başı (Tp.)

Göl+yer+i (Tp.)

Azap+bayır+ı (Tp.)

Göz+ağac+ı (Tp.)

Bağ+baş+ı (Tp.)

Han+yer+i (Tp.)

Bağlar+baş+ı (Tp.)

Hanım+oğ(u)l+u (Tp.)

Bengi+baş+ı (Tp.)

Harman+yer+i (Tp.)

Boran+sivri+si (Tp.)

İN+baş+ı (Tp.)

Burun+baş+ı (Tp.)

Kabak+yarı+sı (Tp.)

Çal+uc+u (Tp.)

Kadı+kaya+sı (Tp.)

Çırık+yeri (Tp.)

Kara+üst+ü (Tp.)

Çorak+kuyu+su (Tp.)

Karı+mezar+ı (Tp.)

Dammırcı+oğ(u)l+u (Tp.)

Kartal+sivri+si (Tp.)

Dede+baş+ı (Tp.)

Kartal+yurd+u (Tp.)

Deve+boy(u)n+u (Tp.)

Kartal+yuva+sı (Tp.)

Domuz+yalağ+ı (Tp.)

Kelek+maşat+ı (Tp.)

Döl+yurd+u (Tp.)

Kurt+in+i (Tp.)

Ekin+yurd+u (Tp.)

Kuş+oturağ+ı (Tp.)

Emirler+yurd+u (Tp.)

Kuz+baş+ı (Tp.)

Eşek+yalı+sı (Tp.)

Maden+gediğ+i (Tp.)

Ev+kaya+sı (Tp.)

Maden+yol+u (Tp.)

Sığıryatağı (Tp.)

Mal+höyüğ+ü (Tp.)

Tilki+deliğ+i (Tp.)

Pekmez+toprağ+ı (Tp.)

Evcı+bel+i (Tp.)

Polat+yurd+u (Tp.)

Selim+oğ(u)l+u (Tp.)

Taşlık+baş+1 (Tp.)

Solaklı+öz+ü (Tp.)

Tavşan+kaya+sı (Tp.)

Şeker+oğ(u)l+u (Tp.)

Tuz+su+yu (Tp.)

Ada+belli (Tp.)

Aydın+acılı (Tp.)

Ad+Ad+Tamlayan Eki

Kırbıyığın (Tp.)

Ad+Addan Türemiş Ad+Tamlayan Eki

Kızkirlinin (Tp.)

Ad+Addan Türemiş Ad+Ad+Tamlayan Eki+Ad

İnlidereninbel (Tp.)

Ad+Ad+İyelik+Ad+İyelik

Kağnıçayıbaşı (Tp.)

Tamlayanı Belirtili İsim Tamlaması Yapısında Olan Su Adları

Çorağ+ın+baş+1 (Tp.)

Güney+in+baş+1 (Tp.)

Göl+ün+baş+1 (Tp.)

Selvinin+yurd+u (Tp.)

2.2.3.1 Tamlayanı İlgi Grubu Yapısında Olan Tepe Adları

Aşçının+kuyu (Tp.)

Kaçın+baş (Tp.)

Bozun+baş (Tp.)

Salihin+çadır (Tp.)

Eriğin+bel (Tp.)

Körün+arkaç (Tp.)

Musanın+ateş (Tp.)

Kafanın+arkaç (Tp.)

2.2.3.2. Tamlayıcı Sıfat Tamlaması Yapısında Olan Tepe Adları

Acı+dere (Tp.)

Ak+tepe (Tp.)

Acı+dikmen (Tp.)

Ak+yar (Tp.)

Acı+öz (Tp.)

Ak+yol (Tp.)

Acı+pur (Tp.)

Akça+ağıl (Tp.)

Acı+su (Tp.)

Akça+dikmen (Tp.)

Aga+pur (Tp.)

Al+göl (Tp.)

Ağ+çolak (Tp.)

Ala+çorak (Tp.)

Ağ+tepe (Tp.)

Ala+meşe (Tp.)

Ağa+dede (Tp.)

Ala+yaprak (Tp.)

Ak+baba (Tp.)

Ardıçlı+burun (Tp.)

Ak+baş (Tp.)

Aşağı+öz (Tp.)

Ak+baş (Tp.)

Ayı+bel (Tp.)

Ak+boğaz (Tp.)

Aykırı+Yol (Tp.)

Ak+burun (Tp.)

Ayr+ada (Tp.)

Ak+çeşme (Tp.)

Bal+kaya (Tp.)

Ak+gün (Tp.)

Beş+ağaç (Tp.)

Ak+kale (Tp.)

Boz+ada (Tp.)

Ak+kaya (Tp.)

Boz+bel (Tp.)

Ak+koyak (Tp.)

Boz+burun (Tp.)

Ak+seki (Tp.)

Boz+kale (Tp.)

Ak+sirt (Tp.)

Boz+kaya (Tp.)

Ak+taş (Tp.)

Boz+kelep (Tp.)

Boz+kuş (Tp.)	Gevenli+kır (Tp.)
Boz+pur (Tp.)	Göğ+bayır (Tp.)
Boz+tepe (Tp.)	Göğ+kaya (Tp.)
Boz+toprak (Tp.)	Gök+arkaç (Tp.)
Boz+yokuş (Tp.)	Gök+doyla (Tp.)
Buruklu+çatal (Tp.)	Gök+kaya (Tp.)
Büyük+çangal (Tp.)	Gül+dere (Tp.)
Büyükçağeli (Tp.)	Hacı+bey (Tp.)
Cıbrır+göl (Tp.)	İnce+bel (Tp.)
Çamlı+bel (Tp.)	İnce+karış (Tp.)
Çelik+kale (Tp.)	İyi+deli (Tp.)
Çifte+tarla (Tp.)	Kalın+arkaç (Tp.)
Çorak+yurt (Tp.)	Kan+arkaç (Tp.)
Çul+halı (Tp.)	Kanlı+ağıl (Tp.)
Çulak+kuyu (Tp.)	Kara+ağaç (Tp.)
Deli+bük (Tp.)	Kara+ardıç (Tp.)
Deli+çoban (Tp.)	Kara+bab (Tp.)
Deli+mustafa (Tp.)	Kara+bayır (Tp.)
Delikli+taş (Tp.)	Kara+burun (Tp.)
Dibekli+çeşme (Tp.)	Kara+bük (Tp.)
Dik+mera (Tp.)	Kara+çam (Tp.)
Dikili+taş (Tp.)	Kara+çö (Tp.)
Dört+yol (Tp.)	Kara+çöğ (Tp.)
Erikli+bel (Tp.)	Kara+çöğ (Tp.)
Eski+mezar (Tp.)	Kara+dede (Tp.)
Gedikli+mezar (Tp.)	Kara+erik (Tp.)

Kara+gedik (Tp.)	Kızıl+ibik (Tp.)
Kara+gün (Tp.)	Kızıl+kaş (Tp.)
Kara+kaş (Tp.)	Kızıl+oğlan (Tp.)
Kara+kaya (Tp.)	Kızıl+sivri (Tp.)
Kara+kement (Tp.)	Kızıl+tarla (Tp.)
Kara+kozak (Tp.)	Kızıl+taş (Tp.)
Kara+kuş (Tp.)	Kızıl+teker (Tp.)
Kara+kütük (Tp.)	Kızıl+uçuk (Tp.)
Kara+meşe (Tp.)	Kızıl+yar (Tp.)
Kara+musa (Tp.)	Kızıl+yokuş (Tp.)
Kara+mustafa (Tp.)	Kızıldağ (Tp.)
Kara+say (Tp.)	Koca+gedik (Tp.)
Kara+taş (Tp.)	Koca+kafa (Tp.)
Kara+toprak (Tp.)	Koca+kafa (Tp.)
Kara+yar (Tp.)	Koca+pur (Tp.)
Kara+yüce (Tp.)	Kokar+kaya (Tp.)
Karlıca+kaya (Tp.)	Kozaklı+bel (Tp.)
Keçe+dede (Tp.)	Kör+bekir (Tp.)
Kel+arkaç (Tp.)	Kör+çeşme (Tp.)
Kel+mehmet (Tp.)	Kötü+oluk (Tp.)
Kepir+arkaç (Tp.)	Kötü+su (Tp.)
Kırk+arkaç (Tp.)	Kuru+göl (Tp.)
Kırpık+çalı (Tp.)	Kuzey+arkaç (Tp.)
Kıslı+çağ (Tp.)	Küçük+ada (Tp.)
Kızıl+ağıl (Tp.)	Küçük+burun (Tp.)
Kızıl+bayır (Tp.)	Küçük+çal (Tp.)

Küçük+dede (Tp.)

Küçük+hodül (Tp.)

Küçük+kepir (Tp.)

Küçük+tavşan (Tp.)

Orta+kale (Tp.)

Ortaak+kale (Tp.)

Sarı+arkaç (Tp.)

Sarı+dere (Tp.)

Sarı+güney (Tp.)

Sarı+kaya (Tp.)

Sarı+pir (Tp.)

Sarı+taş (Tp.)

Savalak+koru (Tp.)

Sazlı+kuyu (Tp.)

Sıra+kaya (Tp.)

Sıramaç+kaya (Tp.)

Sivri+arkaç (Tp.)

Sivri+burun (Tp.)

Sivri+kaya (Tp.)

Taş+kavak (Tp.)

Taşlı+bayır (Tp.)

Taşlı+gedik (Tp.)

Taşlıarkaç (Tp.)

Tavşancı+güney (Tp.)

Tavşanlı+seki (Tp.)

Tek+çağıl (Tp.)

Tepearkaç (Tp.)

Topak+taş (Tp.)

Topal+dede (Tp.)

Topal+taş (Tp.)

Yavru+kurt (Tp.)

Yel+alan (Tp.)

Yel+değirmi (Tp.)

Yelli+burun (Tp.)

Yelli+can (Tp.)

Yeşil+kaya (Tp.)

Yığılı+taş (Tp.)

Yığılıtaşbeli (Tp.)

Yıkık+pur (Tp.)

Yüce+kaya (Tp.)

Ad+Fiilden Türemiş Ad

Kurt+aşmaz (Tp.)

Sinek+konmaz (Tp.)

Kurt+tutan (Tp.)

İkileme+Ad+İyelik

Ton+ton+batağ+1 (Tp.)

2.2.3.5. Tamlayıcı Unvan Grubu Yapısında Olan Tepe Adları

Ahmetbey (Tp.)

Hasanağa (Tp.)

Feyyazbey (Tp.)

Karabey (Tp.)

Gülcihanbey (Tp.)

Kasımağa (Tp.)

Halılağa (Tp.)

2.2.4. Tekrarlanan Yakın Taşınmış Tepe Adlarının Farklılaştırma Şekilleri

2.2.4.1. Büyük-Küçük Farklılaştırması Şeklinde Oluşmuş Tepe Adları

Büyük (Tp.)

Büyükkızıl (Tp.)

Büyükalın (Tp.)

Küçük (Tp.)

Büyükçağeli (Tp.)

Küçükada (Tp.)

Büyükçal (Tp.)

Küçükburun (Tp.)

Büyükçangal (Tp.)

Küçükçal (Tp.)

Büyükdede (Tp.)

Küçükdede (Tp.)

Büyükeğerli (Tp.)

Küçükhodul (Tp.)

Büyükhodul (Tp.)

Küçükkepir (Tp.)

Büyükkale (Tp.)

Küçükkepir (Tp.)

Büyükkepir (Tp.)

Küçüktavşan (Tp.)

Büyükkır (Tp.)

2.2.4.2 Eski-Yeni Farklılaştırması Şeklinde Oluşmuş Tepe Adları

Eskimezar (Tp.)

Yeniçikan (Tp.)

2.3. ANLAMLARI BAKIMINDAN TEPE ADLARI

2.3.1. Dağ, Tepe, Kaya, Ova, Yazı vb. Oluşmuş Tepe Adları

Acıdikmen (Tp.)

Acıpur (Tp.)

Agapur (Tp.)

Akçadikmen (Tp.)

Akkaya (Tp.)

Akkoyak (Tp.)

Aktepe (Tp.)

Ayırıpür (Tp.)

Balkaya (Tp.)

Bozkaya (Tp.)

Bozpur (Tp.)

Boztepe (Tp.)

Boztoprak (Tp.)

Çalucu (Tp.)

Çinkaya (Tp.)

Dağtarla (Tp.)

Deliklitaş (Tp.)

Dikilitaş (Tp.)

Evkayası (Tp.)

Göğbayır (Tp.)

Göğkaya (Tp.)

Gökkaya (Tp.)

İnkaya (Tp.)

Karadikmen (Tp.)

Karakaya (Tp.)

Karasay (Tp.)

Karataş (Tp.)

Karatoprak (Tp.)

Karlıcakaya (Tp.)

Kaya (Tp.)

Kayalı (Tp.)

Kepez (Tp.)

Kıran (Tp.)

Kırgı (Tp.)

Kırtüllüce (Tp.)

Kızılyar (Tp.)

Kocapur (Tp.)

Pur (Tp.)

Sandıktaş (Tp.)

Sırakaya (Tp.)

Sivrikaya (Tp.)

Topaktaş (Tp.)

Topaltaş (Tp.)

2.3.2. Su ve Suyla İlgili Kavramların Yer Aldığı Tepe Adları

Acidere (Tp.)

Acıöz (Tp.)

Acısu (Tp.)

Akçeşme (Tp.)

Aşçıninkuyu (Tp.)

Delibük (Tp.)

Dibekliçeşme (Tp.)

Gölcük (Tp.)

Gölek (Tp.)

Gölünbaşı (Tp.)

Gölyeri (Tp.)

Güldere (Tp.)

İnlidereninbel (Tp.)

Kak (Tp.)

Kaklık (Tp.)

Körçeşme (Tp.)

Kötüoluk (Tp.)

Kötüsü (Tp.)

Kurugöl (T.)

Kuyucak (Tp.)

Macarınsu (Tp.)

2.3.3. Bitkisel Kavramların Yer Aldığı Tepe Adları

Afyonlu (Tp.)

Alameşe (Tp.)

Alça (Tp.)

Algül (Tp.)

Alıcınkıran (Tp.)

Ardıçlı (Tp.)

Armut (Tp.)

Boruklu (Tp.)

Büyükçangal (Tp.)

Çiğdem (Tp.)

Eriğınbel (Tp.)

Erikli (Tp.)

Eriklibel (Tp.)

Fındıcak (Tp.)

Fındık (Tp.)

Fındıklı (Tp.)

Gevenli (Tp.)

Gevenlikır (Tp.)

Göbelek (Tp.)

Gözağacı (Tp.)

Gül (Tp.)

İğdecik (Tp.)

İğdeli (Tp.)

İncirli (Tp.)

Kabak (Tp.)

Kabakyarısı (Tp.)

Kamışçık (Tp.)

Karaardıç (Tp.)

Karaçam (Tp.)

Karaerik (Tp.)

Karameşe (Tp.)

Palamut (Tp.)

Karayarma (Tp.)

Pamuk (Tp.)

Kavak (Tp.)

Selvininyurdu (Tp.)

Kayıncak (Tp.)

Sorgun (Tp.)

Kevenli (Tp.)

Söğütçük (Tp.)

Kırpıkçalı (Tp.)

Söğütyayla (Tp.)

Küçükçal (Tp.)

Taşkavak (Tp.)

Meşe (Tp.)

Yoncalı (Tp.)

2.3.4. Doğal Oluşumlardan Meydana Gelen Tepe Adları

Ada (Tp.)

Gedik (Tp.)

Adabelli (Tp.)

Kavlakada (Tp.)

Adaca (Tp.)

Kavlıada (Tp.)

Bozada (Tp.)

2.3.5. Hava Olaylarını İçeren Tepe Adları

Ayazlı (Tp.)

Ilıman (Tp.)

Boran (Tp.)

Yel (Tp.)

Boransivrisi (Tp.)

2.3.6. Hayvan Adlarından Oluşan Tepe Adları

Akbaba (Tp.)

Buğurcanın (Tp.)

Akbaş (Tp.)

Buzağı (Tp.)

Atalan (Tp.)

Buzalık (Tp.)

Ayibel (Tp.)

Bülbül (Tp.)

Bozkuş (Tp.)

Büvelek (Tp.)

Cırıkyeri (Tp.)	Kartalyuvası (Tp.)
Deveboynu (Tp.)	Keçi (Tp.)
Doğan (Tp.)	Koç (Tp.)
Doğanburun (Tp.)	Kurt (Tp.)
Domuz (Tp.)	Kuş (Tp.)
Erkeç (Tp.)	Kuşdemir (Tp.)
Eşekyalısı (Tp.)	Kuşkaya (Tp.)
Geyik (Tp.)	Küçüktavşan (Tp.)
Geyikçamı (Tp.)	Sinekkonmaz (Tp.)
Kağnıçayıbaşı (Tp.)	Sinekli (Tp.)
Karakement (Tp.)	Şahinkaya (Tp.)
Karakuş (Tp.)	Tavşan (Tp.)
Kartal (Tp.)	Tırtıllı (Tp.)
Kartalkaya (Tp.)	Tilki (Tp.)
Kartalpınar (Tp.)	Tilkikuyu (Tp.)
Kartalsivrisi (Tp.)	Yavrukurt (Tp.)
Kartalyurdu (Tp.)	Yılanlı (Tp.)

2.3.7. Askerlikle İlgili Kavramların Yer Aldığı Tepe Adları

Kalkancık (Tp.)

2.3.8. Hastalık Adlarından Oluşan Tepe Adları

Isıtma (Tp.)

Uyuz (Tp.)

Sekel (Tp.)

2.3.9. Renk Bildiren Tepe Adları

“Ak” ile Kurulan Tepe Adları

Ağtepe (Tp.)	Aktaş (Tp.)
Akça (Tp.)	Aktepe (Tp.)
Akdoğmuş (Tp.)	Akyar (Tp.)
Akgün (Tp.)	Akyol (Tp.)
Akkale (Tp.)	Ortaakkale (Tp.)
Akseki (Tp.)	

“Kara” ile Kurulan Tepe Adları

Kara (Tp.)	Karakaya (Tp.)
Karaağaç (Tp.)	Karalık (Tp.)
Karabab (Tp.)	Karameşe (Tp.)
Karabayır (Tp.)	Karasay (Tp.)
Karaburun (Tp.)	Karayar (Tp.)
Karaçö (Tp.)	Karataş (Tp.)
Karaçöğ (Tp.)	Karatoprak (Tp.)
Karadikmen (Tp.)	Karaüstü (Tp.)
Karaerik (Tp.)	Karayar (Tp.)
Karagedik (Tp.)	Karayarma (Tp.)
Karakaş (Tp.)	

“Ala” ile Kurulan Tepe Adları

Ala (Tp.)	Alalık (Tp.)
Alaçorak (Tp.)	Alayaprak (Tp.)

“Boz” ile Kurulan Tepe Adları

Boz (Tp.)

Bozkale (Tp.)

“Kızıl” ile Kurulan Tepe Adları

Kızıl (Tp.)

Kızıloğlan (Tp.)

Kızılağıl (Tp.)

Kızıltarla (Tp.)

Kızılbayır (Tp.)

Kızıлтаş (Tp.)

Kızılca (Tp.)

Kızılteker (Tp.)

Kızıldağ (Tp.)

Kızıluçuk (Tp.)

Kızılıbik (Tp.)

Kızılyokuş (Tp.)

Kızılkaş (Tp.)

“Sarı” ile Kurulan Tepe Adları

Sarı (Tp.)

Sarıgüney (Tp.)

Sarıarkaç (Tp.)

Sarıpir (Tp.)

Sarıdere (Tp.)

Sarıtaş (Tp.)

Sarıkaya (Tp.)

“Yeşil” ile Kurulan Tepe Adları

Yeşil (Tp.)

Yeşilkaya (Tp.)

2.3.10. Yiyecek-İçeceklerle İlgili Kavramları İçeren Tepe Adları

Bal (Tp.)

Sakızlık (Tp.)

Tatlı (Tp.)

Börekli (Tp.)

Yumurta (Tp.)

Ekmek (Tp.)

Sakızlı (Tp.)

Eriğinbel (Tp.)

Tuzsuyu (Tp.)

Pekmez (Tp.)

Tuz (Tp.)

2.3.11. Tarım-Hayvan-Sulama ile İlgili Yer ve Aletlerin Adlarından Oluşan Tepe Adları

Ağıl (Tp.)

Kakma (Tp.)

Ağıldere (Tp.)

Kalınarkaç (Tp.)

Ağıllı (Tp.)

Kanlıağıl (Tp.)

Akçaağıl (Tp.)

Keçiarkaç (Tp.)

Arkaç (Tp.)

Keh (Tp.)

Arpalık (Tp.)

Kelarkaç (Tp.)

Aşı (Tp.)

Kepirarkaç (Tp.)

Aşılık (Tp.)

Kırkarkaç (Tp.)

Atlağın (Tp.)

Kızılağıl (Tp.)

Baltalık (Tp.)

Kömlü (Tp.)

Burnuağıllı (Tp.)

Kurtini (Tp.)

Domuzyalağı (Tp.)

Kuşoturağı (Tp.)

Düven (Tp.)

Mısırağıl (Tp.)

Eğrek (Tp.)

Muslukarkaç (Tp.)

Gedikarkaç (Tp.)

Samanlık (Tp.)

Gökarkaç (Tp.)

Sığıryatağı (Tp.)

Hacıağıl (Tp.)

Sırıklı (Tp.)

Harmanyeri (Tp.)

Sivriarkaç (Tp.)

İmamharman (Tp.)

Tahtalık (Tp.)

Kafanınarkaç (Tp.)

Tepearkaç (Tp.)

Tırmık (Tp.)

Ziraat (Tp.)

Tomruk (Tp.)

2.3.12. Müzik ile İlgili Kavramları İçeren Tepe Adları

Davul (Tp.)

Dümbelek (Tp.)

2.3.13. İnsanların Fiziksel ve Ruhsal Özelliklerin Doğaya Aktarılması ile Oluşan Tepe Adları

Ağçolak (Tp.)

Körlük (Tp.)

Cavalakkoru (Tp.)

Körünarkaç (Tp.)

Çıtak (Tp.)

Pislik (Tp.)

Çulakkuyu (Tp.)

Tontonbatağı (Tp.)

Kel (Tp.)

Topaldede (Tp.)

Körbekir (Tp.)

Topaltaş (Tp.)

2.3.14. Akrabalık ile İlgili Kavramları İçeren Tepe Adları

Ağadede (Tp.)

Garibdede (T.)

Dede (Tp.)

Karadede (Tp.)

Dedeahlılı (Tp.)

Keçededede (Tp.)

Dedebaşılı (Tp.)

Kızkirlinin (Tp.)

Dedebayır (Tp.)

Küçükdede (Tp.)

Dedeninbel (Tp.)

Mehmetdede (Tp.)

Dedeyanı (Tp.)

Şabandede (Tp.)

Dikmendede (Tp.)

2.3.15. İnsan Uzuvarları İle İlgili Kavramları İçeren Tepe Adları

Akboğaz (Tp.)

Göz (Tp.)

Akburun (Tp.)

Gözaçan (Tp.)

Aksirt (Tp.)

İncebel (Tp.)

Ardıçlıburun (Tp.)

Karaburun (Tp.)

Bel (Tp.)

Karakaş (Tp.)

Bozbel (Tp.)

Kırbıyığın (Tp.)

Bozburun (Tp.)

Kocakafa (Tp.)

Burun (Tp.)

Kulaksız (Tp.)

Göbek (Tp.)

Küçükburun (Tp.)

Göbekçö (Tp.)

Sivriburun (Tp.)

Göbekli (Tp.)

2.3.16. Ruhsal Sağlık ile İlgili Kavramları İçeren Tepe Adları

Aptal (Tp.)

Dölek (Tp.)

Bunalık (Tp.)

İyideli (Tp.)

Deli (Tp.)

2.3.17. Kişi Adlarından Oluşan Tepe Adları

Ahmetbey (Tp.)

Durmuş (Tp.)

Alitarla (Tp.)

Emin (Tp.)

Arif (Tp.)

Emirleryurdu (Tp.)

Aydınacılı (Tp.)

Fatma (Tp.)

Bekir (Tp.)

Feyyazbey (Tp.)

Burhanınkeh (Tp.)

Firdevs (Tp.)

Cemal (Tp.)

Gülsüm (Tp.)

Delimustafa (Tp.)

Hacıbey (Tp.)

Hacımahmut (Tp.)	Kevser (Tp.)
Hafızın (Tp.)	Korkudun (Tp.)
Halılağa (Tp.)	Körbekir (Tp.)
Hasan (Tp.)	Mahmutalan (Tp.)
Hasanağa (Tp.)	Mecitli (Tp.)
Hasanağa (Tp.)	Mustafanın (Tp.)
Haydar (Tp.)	Osmanıntarlasının (Tp.)
Kamil (Tp.)	Selimoğlu (Tp.)
Karamusa (Tp.)	Selvinaz (Tp.)
Karamustafa (Tp.)	Seydin (Tp.)
Kasımağa (Tp.)	Sıddıklı (Tp.)
Kazancının (Tp.)	Yiğit (Tp.)
Kelmehmet (Tp.)	Zaim (Tp.)
Kenan (Tp.)	Zeynel (Tp.)

2.3.18. Yerleştiği Arazinin Özelliklerini Veren Tepe Adları

Anız (Tp.)	Çoraklık (Tp.)
Anızlı (Tp.)	Çorakyurt (Tp.)
Arık (Tp.)	Çukur (Tp.)
Batak (Tp.)	Deretarla (Tp.)
Bokluçö (Tp.)	Dikmera (Tp.)
Cenik (Tp.)	Gökdoyla (Tp.)
Çiftetarla (Tp.)	Kabuk (Tp.)
Çorağınbaşı (Tp.)	Killik (Tp.)
Çorak (Tp.)	Kireçlik (Tp.)
Çorakkuyusu (Tp.)	Kokarkaya (Tp.)

Koru (Tp.)	Sarp (Tp.)
Kozaklıbel (Tp.)	Sazlıkuyu (Tp.)
Kum (Tp.)	Sivri (Tp.)
Kumlu (Tp.)	Taşlı (Tp.)
Kumluk (Tp.)	Taşlıarkaç (Tp.)
Kurtaşmaz (Tp.)	Taşlıbayır (Tp.)
Kurtinmez (Tp.)	Taşlıgedik (Tp.)
Kurttutan (Tp.)	Tavşanlıseki (Tp.).
Kuru (Tp.)	Yayla (Tp.)
Kuşalan (Tp.)	Yaylacık (Tp.)
Mal (Tp.)	Yaylaseki (Tp.)
Meranın (Tp.)	Yelalan (Tp.)
Meydan (Tp.)	Yelgirmez (Tp.)
Ortalık (Tp.)	Yelliburun (Tp.)
Otluk (Tp.)	Yıkıkpur (Tp.)
Oyuk (Tp.)	Yücekaya (Tp.)
Pamuktarla (Tp.)	Yüksek (Tp.)

2.3.19. Yapı Adlarından ve Bölümlerini İçeren Tepe Adları

Çelikkale (Tp.)	Keçikale (Tp.)
Dam (Tp.)	Kömürlük (Tp.)
Höyük (Tp.)	Malhöyüğü (Tp.)
Höyüklü (Tp.)	Ören (Tp.)
Höyüklüçat (Tp.)	Örenyer (Tp.)
Hüyük (Tp.)	Sarnıç (Tp.)
Kale (Tp.)	

2.3.20. Rütbe, Lakap ve Mesleklerle İlgili Tepe Adları

Alim (Tp.)	Gülcihanbey (Tp.)
Aşçıninkuyu (Tp.)	Kamber (Tp.)
Barutçu (Tp.)	Nalçacı (Tp.)
Bekçi (Tp.)	Öküzcü (Tp.)
Çoban (Tp.)	Sıracı (Tp.)
Çobanlı (Tp.)	Tavşancı (Tp.)
Dammircioğlunun (Tp.)	Topaldede (Tp.)

2.3.21. Madenlerle İlgili Kavramların Yer Aldığı Tepe Adları

Altın (Tp.)	Polatyurdu (Tp.)
Çelikkale (Tp.)	

2.3.22. Gün ve ay Adlarından Oluşan Tepe Adları

Karagün (Tp.)

2.3.23. Etnik Kavramları İçeren Tepe Adları

Arap (Tp.)	Macarinsu (Tp.)
Arapçı (Tp.)	Tatartepe (Tp.)

2.3.24. Ölümle İlgili Kavramları İçeren Oluşan Tepe adları

Gariplermezar (Tp.)	Karımezarı (Tp.)
Gediklimezar (Tp.)	

2.3.25. Şekil, Sayı ve Ölçü Bildiren Kelimelerden Oluşmuş Tepe Adları

Aralık (Tp.)	Beşagaç (Tp.)
--------------	---------------

Beşler (Tp.)	Kocapur (Tp.)
Çebişbeli (Tp.)	Küçüburun (Tp.)
Dolamaç (Tp.)	Küçük (Tp.)
Dört Yol (Tp.)	Küçükada (Tp.)
İkizce (Tp.)	Küçükçal (Tp.)
İncekarış (Tp.)	Küçükdede (Tp.)
İzibüyük (Tp.)	Küçükhödül (Tp.)
Kırkarkaç (Tp.)	Küçükkepir (Tp.)
Kırklar (Tp.)	Küçüktavşan (Tp.)
Koca (Tp.)	Tek (Tp.)
Kocagedik (Tp.)	Tekçağıl (Tp.)
Kocakafa (Tp.)	Yediler (Tp.)

2.3.26. Ulaşım İle İlgili Kavramları İçeren Tepe Adları

Aykırı Yol (Tp.)	Kaşyol (Tp.)
Kağnidurağı (Tp.)	Madengediği (Tp.)
Kaldırım (Tp.)	

2.3.27. Günlük Kullanılan Eşya ve Olay Adlarından Meydana Gellen Tepe Adları

Aparca (Tp.)	Kandil (Tp.)
Çatal (Tp.)	Kapaklı (Tp.)
Çulhalı (Tp.)	Kavuk (Tp.)
Değirmen (Tp.)	Kersen (Tp.)
İğnekuyu (Tp.)	Kuşaklı (Tp.)

Küpkıran (Tp.)

Kürklü (Tp.)

Musluk (Tp.)

Sahan (Tp.)

Salihinçadır (Tp.)

Sancak (Tp.)

Seyran (Tp.)

Sıra (Tp.)

Sitilli (Tp.)

Soku (Tp.)

Temaşa (Tp.)

Tenbel (Tp.)

Tepsi (Tp.)

Top (Tp.)

Yeldeğirmi (Tp.)

Zincirli (Tp.)

Ziraat (Tp.)

BÖLÜM DEĞERLENDİRME

Çalışmanın ikinci bölümünde 653 tepe adı köken, yapı ve anlam bakımından incelenmiştir. İncelenen tepe adları kendi içlerinde belli sınıflandırmalara tutulmuştur.

Tepe adları içinde incelenirken ilk olarak kelimelerin kökenlerine bakılmıştır. Köken bakımından incelenen tepe adlarının en fazla sahip olduğu kök 374 ad ile Türkçedir. Diğer dillere ek olarak Türkçe köklü kelimeler bulunmaktadır. Tek başına Arapça, Farsça kök sayısı oldukça az olarak karşımıza çıkmaktadır.

Çalışmada kökenleri bakımından incelenen 653 tepe adından 148'si tek kelimedendir. Tek kelimeli tepe adlarından 79'u Türkçe kökten meydana gelmiştir. 38 tepe adı Arapça, 19 tepe adı Farsça; 3 Rumca, 2 Fransızca, 1 İbranice, 1 Ermenice ve 2 kökeni tespit edilemeyen tepe adı bulunmaktadır. 2 kelimedenden meydana gelen tepe adlarında ise Türkçe+Türkçe ve üzerine çeşitli ekler alarak oluşan 259 tepe adı bulunmaktadır. Türkçe+Arapça yapısında 19 tepe adı, Türkçe+Farsça yapısında 11, Türkçe+Ermenice 5 tepe adı bulunmaktadır. Arapça+Türkçe yapısında 26, Farsça+Türkçe yapısında 22 tepe adı bulunmaktadır. Bunlarla birlikte Farsça+Arapça 2, Farsça+Farsça 1, Türkçe+Rumca 1 şeklinde tepe adları bulunmaktadır. 3 kelimedenden oluşan tepe 9 tepe adının 6'sı Türkçe+Türkçe+Türkçe şeklinde oluşmuştur. Türkçe+Türkçe+Arapça oluşumunda 1, Farsça+Farsça+Türkçe oluşumunda 1, Türkçe+Çince+Türkçe oluşumunda 1 tepe adı vardır. Tek kelimeli ve ek alan tepe adlarının ise 113'ü Türkçe+Türkçe ek yapısındadır. Arapça+Türkçe ek yapısında 17, Farsça+Türkçe ek yapısında 11 tepe adı bulunmaktadır. Tek yer adı ibranice+Türkçe ek şeklinde iken tek yer adında da ekin türü belirlenememiştir.

Çalışmanın ikinci bölümünde ise Kırıkkale ili tepe adları yapı bakımından incelenmiştir. Yer adlarında eksiz 147 tepe adı bulunmaktadır. Tepe adlarından en çok kullanılan çekim eki, 19 tepe adında ilgi ekidir. 16 eşitlik eki, 9 çokluk kullanılmıştır. En çok kullanılan ek 81 tepe adında +II/+IU addan ad yapan yapım ekidir. +IIk eki ise 32 tepe adında kullanılmıştır. Yerleşim birimi adlarından farklı olarak 18 tepe adında +ç yapım eki kullanılmıştır. Diğer yapım ekleri +la, +lak, +cak, +cı, +cik, +sız, +ay; -ı, -k, -al,-ak, -gın vb. ekler kullanılmıştır.

Çalışmanın anlam bakımından incelemesi yapıldığında tarım ve hayvancılıkla ilgili tepe adları diikat çekmektedir. Tepe adlarında kullanılan arkaç (kanlıarka, kepirarkaç, arkaç vs.) ile oluşturulmuş 18 tepe adı bulunmaktadır. Arkaç kelimesinin yörede kullanılması, yöre halkının hayvancılık ile ilgilendiğini ve bu durumunun kullanılan süreçte tepe adlarına yansıdığını göstermektedir. Aynı zamanda ağıl, ören, kışla şeklinde kullanılan

tepe adları da hayvancılığın yörede yagın olarak yapıldığını ve yörük kültürünün bir yansıması olarak karşımıza çıkmaktadır.

İkinci bölüm içerisinde kullanılan renk adlarının kökeninin tamamının Türkçe olduğu görülmektedir. Tepe adlarında “beyaz” yerine “ak”; “siyah” yerine “kara”; “kırmızı” yerine “al” kelimeleri kullanılmıştır. Yine, yeşil, sarı, ala şeklinde renk adları da tepe adlarında kullanılmıştır.

Yine tepe adlarında pek çok arkaik kelimeye rastlanmıştır. Bu şekilde tepe adlarının Eski Türkçe yer adlarında karşımıza çıkan “bel, çöğ, kızıl” kelimelerinin Kırıkkale ili tepe adlarında da görülmesi dilin devamlılığını göstermesi bakımından önemlidir.

BÖLÜM 3 SU ADLARI

3.1. KÖKEN BAKIMINDAN SU ADLARI

3.1.1. Kelimeden Oluşan Su Adları

3.1.1.1. Türkçe Kelimelerden Oluşan Su Adları

Türkçe kelimeden oluşan 77 su adı bulunmaktadır.

Acı (D., Pn.)	Darı (Çş.)
Ağıl D.	Dede (D.)
Alan D.	Derin (D.)
Altın (D.)	Deve (D.)
Andaç (D.)	Doklu (D.)
Andıç (D.)	Düz (D.)
Avşar (D.)	Eski (Pn.)
Ayva (D.)	Gelin (D.)
Balta (D.)	Geriş (D.)
Bayram (Pn.)	Gök (D.)
Beşik (D.)	Gümüş (Pn.)
Boğa (D.)	Halı (Pn.)
Burun (Çş.)	Höyök (D.)
Bük	Höyük (D.)
Çağla (D.)	İlgın (D.)
Çam D.	İnce (D.)
Çat (D.)	Kağrı (D.)
Çayır (D.)	Kara (D.,Pn.)
Çerkez (D.)	Kartal (D.)
Çörek (D.)	Kaya (D.)

Kılıç (D.)	Sarı (D.)
Koca (D.)	Sarp (D.)
Kom (D.)	Sırça D.
Koru (D.)	Sivri D.
Koru (Sr.)	Söğüt D.
Koyun (D.)	Su (Bc.)
Kör (Çş.)	Sülun (D.)
Kötü (Pn.)	Tarla (D.)
Kum (D.)	Tatar (D.)
Kurt (D.)	Tavuk (D.)
Kuru (D.)	Tekne (D.)
Kuyu (D.)	Tepe (Pn.)
Küme (D.)	Toklu (D.)
Obruk (D.)	Tuz (D.)
Orta (D.)	Yeni (Çş.)
Ökçe D.	Yeni (Pn.)
Pekmez (D.)	Yol (D.)
Pınar (D.)	Yüce (D.)
Sap (D.)	

3.1.1.2. Arapça Kelimelerden Oluşan Su Adları

Arapça kelimelerden oluşan 44 su adı bulunmaktadır.

Abidin (Pn.)	Afet (D.)
Abtal (D.)	Alem D. < ‘Alem
Acar (Çş.)	Asker (D.)
Acer (D.)	Aşık (D.)

Bağdat (D.)	Kandil (D.)< Kındıl
Bekir (D.)	Kebap (D.)< Kebâb
Cehennem (D.)	Kible (D.)
Cellat (Çş.)	Kis (D.)
Cemal (D.)	Küre (D.)
Ceviz (D.)	Mal (D.)
Cin (D.)	Mera (D.)< Mer'â
Elif (Çş.)	Mermer (D.)
Fakı (D.)	Mihrap (D.)
Gazi (Çş.)< Ğâzî	Musluk (D.)< Maslūk
Hacer (Çş.)	Nakip (D.)< Nakîb
Hapis (Pn.)< Habs	Nebi (Çş.)< Nebî
Harap (D.)< Hârâb	Salih (D.)
Hasan (D.)	Sarnıç (D.)< Şahrîc< Şihrîc
Hendek (D.)< Handağ	Selim (D.)< Selîm
Hisar (D.)< Hisâr	Tekke (D.)< Tekye
Kale (D.)< Kâl'a	Zemzem (Çş.)
Kanara (D.)< Kınnâre	Ziraat (D.)

3.1.1.3. Farsça Kelimelerden Oluşan Su Adları

Farsça kelimelerden oluşan 19 su adı bulunmaktadır.

Bağ (D.)	Gâvur (D.)< Gebr
Bahçe D.	Gül (D.)< Gul
Bedesten (Ç.)	Harman D.
Çeşme (D.)	Hazan (D.)< Hâzân
Derbent (D.)< derbend	Kemend (D.)

Kemer (D.)

Şadi (D.)

Kümbet (D.)< gunbed

Şeftali (D.)

Lâle (D.)

Şehriban (D.)

Mine (D.)

Şeker (Pn.)

Pazar (D.)

3.1.1.4. Rumca Kelimelerden Oluşan Su Adları

3 su adı rumca kökenlidir.

Irgat (D.)

Semer (D.) < Samari

Liman (D.)

3.1.1.5 İbranice Kelimelerden Oluşan Su Adları

İbranice kökenli tek su adı bulunmaktadır.

Davut (D.)

3.1.1.6. Ermenice Kelimelerden Su Adları

Ermenice kökenli tek su adı bulunmaktadır.

Hozan (D.)< Xozan

3.1.1.7. Kökeni Hakkında Bilgiye Ulaşılamayan Su Adları

Coplan (D.)

Ceceli (D.)

Abaza (D.)

Salak (D.)

Andızlı (D.)

3.1.2. İki Kelimeden Oluşan Su Adları

3.1.2.1. Türkçe+Türkçe

İki kökünde Türkçeden oluştuğu 93 su adı bulunmaktadır.

Acıçayır (D.)	Aşağıöz (D.)
Acıelma (D.)	Atdere
Acıgöl (D.)	Attepe (D.)
Acıoluk (D.)	Başpınar (D.)
Acıöz (D.)	Beşagıl (D.)
Acısu (D.)	Çalpınar (D.)
Ağataş (D.)	Çatalarla (D.)
Ağdere	Çayıryurt (D.)
Ağılsu (D.)	Çukurtarla (D.)
Akdere	Dağtarla (D.)
Akkaş (D.)	Damkaya (D.)
Akkaya (D.)	Dedeyurt (D.)
Akkız (D.)	Derinyar (D.)
Akkuyu (D.)	Düzağaç (D.)
Akoluk (D.)	Düztarla (D.)
Akpınar (D.)	Ebepınar (Çş.)
Akseki (D.)	Erikseki (D.)
Aktaş (D.)	Geyikkaya (D.)
Akyol (D.)	Göcentarla (D.)
Alağaç (D.)	Gökbayır (D.)
Aladamak (D.)	Gökkaya (D.)
Alayaprak (D.)	Gölpınar (D.)
Aldere (D.)	Gölseki (Pn.)
Altınçanak	Göztepe (D.)
Asmakaya D.	Kağnıçayır (D.)

Karaağaç (D., Pn.)

Karaağıl (D.)

Karabacak (D.)

Karabıyık (D.)

Karabük (D.)

Karaçatal (D.)

Karaçayır (D.)

Karakaşık (D.)

Karakaya (D.)

Karakuyu

Karaoğlan (D.)

Karaöz (D.)

Karapınar (D., Çş.)

Karataş (D.)

Karatavuk (D.)

Karayazı (D.)

Karçalı (D.)

Karıkaya (D.)

Kayayamaç (D.)

Keklikkaya (D.)

Kocapur (D.)

Kocayar (D.)

Koltarla (D.)

Körkuyu (D.)

Körpınar (D., Çş.)

Kuruöz (D.)

Külkuyu (D.)

Ortaalan (D.)

Ortaburun (D.)

Örenpınar (Çş.)

Purkaya (D.)

Sarıgün (D.)

Sarıkaya (D.)

Şırşır (Pn.)

Taşağıl (D.)

Taşkapı (D.)

Tekdam (D.)

Uluyol (D.)

Üçağıl (D.)

Üçoluk (D.)

Yenisu (D.)

Yukarıçayır (D.)

Yukarıöz (D.)

Türkçe+Türkçe+Türkçe Ek

Acısuyun (D.)

Afşaroğlu (D.)

Ağılçatağı (D.)

Ağılönü (D.)

Alaçorak (D.)	Kılıçözü (D.)
Arıkhöyüğü (D.)	Kocaoluk (D.)
Bağçukuru (D.)	Konurözü (D.)
Dokuzdolama (D.)	Kömürocağı (D.)
Domuzpınarı (D.)	Kurtini (D.)
Efeagli (D.)	Kurukepir (D.)
Eskikaçak (D.)	Kuyuyeri (D.)
Eskikişla (D., Çş.)	Küçükayvalı (D.)
Evçayı (D.)	Küçükevcı (D.)
Evkaçan (D.)	Küçükgölgeli (D.)
Gökaklı (D.)	Küçükiğdeli D.
Gölyeri (D.)	Odungediğı D.
Gücükavak (D.)	Öküzölen (D.)
Güngörmez (D.)	Sarışık (D.)
Kabakyarası (D.)	Sarıkayalı (D.)
Kağnıgediğı (D.)	Selbasan (D.)
Kağnısekmez (D.)	Söğütyayla (D.)
Karaarkaç (D.)	Suçıkan (D.)
Karaboğaz (D.)	Supınarı (D.)
Karadikmen (D.)	Tavşangören (D.)
Karagüney (D.)	Tavşankayası (D.)
Karakuzey (D.)	Tuzbaşı (D.)
Kayaönü (D.)	Tuztaşı (D.)
Kayasekmez (D.)	Üçkapılı (D.)
Keklikpınarı (D.)	Yiğitölen (D.)
Kılıçoğlu (Çş.)	

Türkçe+ Türkçe+ Türkçe Ek+ Türkçe Ek

Çakırsoyulan (D.)

Küçükçoraklı (D.)

Kekliksulağı (D.)

Oğlanöldüren (D.)

Kocaöldüren (D.)

Türkçe+Türkçe Ek+Türkçe

Akçaağıl (D.)

Kanlıkaya (D.)

Allıpınar (D.)

Kayalikkuyu (D.)

Aslanınkoru (D.)

Kazankaya (D.)

Ayranlıpınar (D.)

Kepiryurt (D.)

Ballıkaya (D.)

Kızılbayır (D.)

Büklüsü (D.)

Kızılçukur (D.)

Büyükacı (D.)

Kızılıpınar (D.)

Büyükçayır (D.)

Kızılyar (D.)

Büyükdomuz (D.)

Kızılyer (Ç.)

Büyükkurt (D.)

Kurtlukuyu (D.)

Çokunkaya (D.)

Küçükkurt (D.)

Darıgözü (D.)

Küçükseki (D.)

Delikkaya (D.)

Örmekuyu (D., Pn.)

Deliktaş (D.)

Sulukaya (D.)

Evcikkaya (D.)

Tatlıkuyu (D.)

Gelinkaya (D.)

Tatlıoluk (D.)

İğdelipınar (Çş.)

Topağınpınar (D.)

İnlıkaya (D.)

Topaktaş (D.)

Kamışlıçalı (D.)

Tuzlutaş (D.)

Türkçe +Türkçe Ek+ Türkçe+ Türkçe Ek

Ablağmsulak (D.)	Kağnıcıyolu D.
Aydınlözü (D.)	Kapılıkoyak (D.)
Büyükçökek (D.)	Karalarkayak (D.)
Büyükkeşekli (D.)	Kavakağzı (D.)
Büyükkevcı (D.)	Kavakdibi Çş.
Büyükgölgeli (D.)	Kepirarkaç (D.)
Büyükkamışlı (D.)	Kuşçuoluk (D.)
Büyükkuzay (D.)	Kürdünyalak (D.)
Çoraközü (D.)	Olukbaşı (D.)
Gevenlikoyak (D.)	Taşlıarkaç (D.)
Gökçeoğlu (D.)	Taşlıgüney (D.)
İşioğullu (D.)	Yılginözü (D.)

Türkçe+ Türkçe Ek+ Türkçe Ek+ Türkçe+ Türkçe Ek

Cırklarözü (D.)	Deliklitaş (D.)
Deliklikaya (D.)	

3.1.2.2. Türkçe+Arapça

Ağaali (D.)	Karaosman (D.)
Almeydan (D.) < Meydân	Körhasan (D.)
Karabekir (D.)	Sarıhasan (D.)
Karacin (D.)	Sarımehmet (D.)
Karamusa (D.)	

Türkçe+Türkçe ek+Arapça

Büyükhatip< Hatıf	Küçükali (D.)
-------------------	---------------

3.1.2.3. Türkçe+ Farsça

Gökarmut (D.)< Emrūd

Karakement (D.)< Kemend

Türkçe+ Farsça+ Türkçe Ek

Karaharmanı (D.) <Hirmen

Kayakillik (D.)

Türkçe+ Türkçe Ek+ Farsça

Büyükbağ (D.)

Kepirtahta (D.)

Büyükpolat (D.)< Pülād

Önühoş (D.)

Türkçe+ Türkçe Ek+ Türkçe Ek+Farsça

Kavaklıbağ (D.)

3.1.2.4. Türkçe+Çince

Adaçay (D.)

Uluçay (D.)

3.1.2.5. Türkçe+ İbranice+ Türkçe Ek

Karaibrahimli (D.)

3.1.2.6. Arapça+Arapça

Araphacı (D.)

Hacıveli (D.)

Hacıahmet (D.)

Mollahüseyin (D.)

Hacıosman (Çş.)

Rızaali (D.)

3.1.2.7. Arapça+ Türkçe

Acarsu (D.)

Alipaşa (D.)

Alibey (D.)

Aptalpınar (D.)< Abdâl

Arapkuyu

Halilçavuş (Çş.)

Cevizoluk

Hüseyinağa (D.)

Cinağıl (D.)

Kâmbey (D.)

Elifkarı (Çş.)

Mısırağıl (D.)

Fadikkarı (Çş.)

Mustafaağıl (D.)

Feyyazbey (Çş.)

Rızabey (D.)

Hacıbey (D.)

Arapça+ Türkçe+ Türkçe Ek

Arapoğlu (D.)

Hatıppınarı (D.)< Hâfîb

Bedirözü (D.)

Hıdırağılı (D.)< Hızır

Camiözü (D.)< Câmî

Kalekişla (D.)< Kal'a

Ciritoğlu (D.) < Cerîd

Kasapoğlu (D.)< Kaşşâb

Esatözü (D.)

Küreboğazı (D.)< kure

Feritözü (D.)

Mezararkası (D.)

Hacıağılı (D.)

Musaoğlu (D.)

Hafizözü (D.)< Hâfîz

Selimoğlu (D.)

Arapça+ Türkçe Ek+ Türkçe

Çamlıöz (D.)< Şam

Mezarlıçat (D.)

Hatibintarla (D.)< Hâfîb

Arapça+ Türkçe+Türkçe Ek+ Türkçe Ek

Arapoğlunun (Çş.)

Arapça+ Türkçe+Türkçe Ek+ Türkçe Ek+ Türkçe Ek

Evsapyunağı (D.)

Arapça+ Türkçe Ek+ Türkçe+ Türkçe Ek

İmamınyayla (D.)

3.1.2.8. Arapça+Farsça

Hasbahçe (D.)< Hâşş+ bâğçe

3.1.2.9. Arapça+Farsça+Türkçe Ek

Salihköyü (D.)

İslambağı (D.)

Arapça+ Farsça+ Türkçe Ek+ Türkçe Ek

Gürebağları (D.)

3.1.2.10. Arapça+İbranice

Hacıyusuf (Pn.)

3.1.2.11. Arapça+Rumca

Avniefendi (D.)

Saiefendi

3.1.2.12. Türkçe+Farsça

Ağtahta (D.)< Tahte

Yeniçeşme (D.)

Akçeşme (D.)

Türkçe+Türkçe Ek+Farsça

Küçükpolat (D.)< pülâd

3.1.2.13. Farsça+ Farsça

Kesearmut (D.)< kîse+ emrūd

3.1.2.14. Farsça+Türkçe

Alıçağaç D. < Aluçā

Hurdapınar (D.)< Ḥorde

Farsça+ Türkçe+ Türkçe Ek

Bağözü (D.)

Karpuzpınarı (D.)< Ḥarbūz

Bağyeri (D.)

Kilocağı (D.)< Gil

Gürcüoğlu (D.) < Gurcî

Köyönü (D.)

Hanyeri (D.)< Ḥān

Köyüstü (D.)

Kahyaoğlu (D.)< Ked+ḥudā

Kümbetözü (D.)< Gunbet

Farsça+ Türkçe+ Türkçe Ek+ Türkçe Ek

Kozoğlunun (D.)

Farsça+Türkçe Ek+Türkçe

Dutluağıl (D.)

Farsça+ Türkçe Ek + Türkçe+ Türkçe Ek

Mazılıgüney (D.)< mâzū

3.1.2.15. Farsça+Arapça

Çardak (D.)< Çār+ṭāk

Civanali (D.) < Cevân

3.1.2.16. İtalyanca+ Türkçe+ Türkçe Ek

Kasağılı (D.)< cassa

3.1.2.17. Moğolca+Türkçe+Türkçe ek

Çongarözü (D.)

3.1.2.18 ?+Türkçe+Türkçe Ek

Cabatarkası (D.)

3.1.3. Üç Kelimeden Oluşan Su Adları

3.1.3.1. Türkçe +Türkçe +Türkçe +Türkçe Ek

Aşağıkavaközü (D.)

Beşpınarözü (D.)

Türkçe+Türkçe Ek+Türkçe +Türkçe

Büyükkuruöz (D.)

Küçükkuruöz (D.)

3.1.3.2. Türkçe+Türkçe+Türkçe Ek+Arapça

Dulkızınceviz (D.)< Ceviz

3.1.3.3. Türkçe+Türkçe+Farsça+Türkçe+Türkçe Ek

Büyükköseyanı (D.)

3.1.4. Kök ve Eklerine Göre Su Adları

3.1.4.1. Türkçe+Türkçe ek

Ağalı (D.)

Ağıllı (D.)

Ağanın (Çş.)

Akçık (Çş.)

Kavşak (D.)	Demirci (D.)
Alaman (Çş.)	Deveci (D.)
Apışak (D.)	Dipsiz (G.)
Ardıçlı (D.)	Domuzlu (D.)
Arkaç (D.)	Döllük (D.)
Arpalık (D.)	Durak (D.)
Asmalı (D.)	Elmalı (D.)
Aşılı (D.)	Erikli (D.)
Aşılık (D.)	Esen (D.)
Atalık (D.)	Güvercinli (D.)
Bacağın (D.)	İlgınca (D.)
Batan (D.)	İğdeli (D.)
Benli (D.)	İnli (D.)
Beylik (D.)	Kaçak (D.)
Boruklu (D.)	Kamışlı (D.)
Boyalı (D.)	Kamışlık (D.)
Boyalık (D.)	Kanlı (D.)
Bozuğın (D.)	Karalık (D.)
Buzluk (D.)	Karışık (D.)
Büyük (D.)	Kavak (D.)
Çalılık (D.)	Kayalı (D.)
Çallı (D.)	Kayalık (D.)
Çorak (D.)	Kılçıklı (D.)
Dağlar (D.)	Kılıçlar (D.)
Danacı (D.)	Kırık (D.)
Delice (Ç.)	Kışla (D.)

Kızıl (D.)	Söğütçük (D.)
Kötülük (D.)	Sulu (D.)
Kumlu (D.)	Sülüklü (Çş.)
Kurtlu (D.)	Taşlı (D.)
Kuyucuk (D.)	Taşlık (D.)
Kuzey (D.)	Tatlı (Pn.)
Küçük (D.)	Tavşancıl (D.)
Odunluk (D.)	Tavşanlı (D.)
Otluk (D.)	Tepeli (D.)
Sakızlı (D.)	Tilkili (D.)
Sakızlık (D.)	Topraklık (D.)
Samanlık (D.)	Törük (D.)
Sarılar (D.)	Ucuzluk (D.)
Sezgin (D.)	Uçuk (D.)
Sızak (D.)	Yelli (D.)
Sinekli (D.)	Yılancık (D.)
Soğuk (D.)	

Türkçe+Türkçe ek+Türkçe ek

Akarca (D.)	Kavaklı (D.)
Atmaca (D.)	Kazancı (D.)
Bulanık (D.)	Kızılın (D.)
Büklüce (D.)	Kızıllar (D.)
Çıtırık (D.)	Kuzayın (D.)
Çoraklı (D.)	Oyuklu (D.)
Çoraklık (D.)	Öldüren (D.)

Patlak (D.)

Sellice (D.)

Sızanlı (D.)

Suluca (Pn.)

Tatlının (D.)

Tonlunun (D.)

Yazlak (D.)

Yunaklık (D.)

3.1.4.2. Arapça+Türkçe Ek

Alışanın (D.)

Arabın (D.)

Araplık (D.)

Bedirli (D.)

Cevizli (D.)

Cevizlik (D.)

Cinli (D.)

Çamca (D.)< şam

Çamlı (D.)< şam

Davullu (D.)< tabl

Fındıcak (D.)< Funduk

Hasanlı (D.)

İmanlar (D.)< îmân

Kabeli (D.)

Kadirin (D.)< Kıadr

Kamilin (Çş.)

Meşatlık (D.)< Meşhed

Mezarlı (D.)

Musluğun (D.)

Musluklu (D., Çş.)

Nurlu (D.)

Şabanın (D.)

Şehitler (D.)

Tahtalık (D.)

Arapça+Türkçe Ek+Türkçe Ek

Çullukçu (D.)< Cül

3.1.4.3. Farsça+Türkçe Ek

Alıçlı (D.)

Armutlu (D.)

Bağlar (D.)

Bağlık (D.)

Barutlu (D.)< Bârüd

Bülbüllü< Bulbul

Dutlu (D.)< Tüt

Menekşeli (D.)< benefşe

Dutluk (D.)< Tüt

Pamuklu (D.)

Karpuzlar (D.)< H̄arbüz

Terzili< Derzî

Killik (D.)< Gil

Farsça+Türkçe Ek+Türkçe Ek

Bağcılar (D.)

Dutluca <Tüt

Bağlıca (D.)

3.1.4.4. Rumca+Türkçe Ek

Fırınlık (D.)

Kirazlı (D.)

3.1.4.5. İbranice+Türkçe Ek

İsmailin (D.)

3.2. YAPI BAKIMINDAN SU ADLARI

3.2.1. Basit Yapıda Tek Kelimedden Oluşan Su Adları

3.2.1.1. Yalın (Ek Almamış) Su Adları

Ek almamış 150 su adı bulunmaktadır.

Abaza (D.)

Ağıl (D.)

Abidin (Pn.)

Alan (D.)

Abtal (D.)

Alem D. < ‘Alem

Acar (Çş.)

Algat D.(?)

Acer (D.)

Altın (D.)

Acı (D., Pn.)

Andıç (D.)

Afet (D.)

Asker (D.)

Aşık (D.)	Çörek (D.)
Avşar (D.)	Darı (Çş.)
Ayva (D.)	Davut (D.)
Bağ (D.)	Dede (D.)
Bağdat (D.)	Derbent (D.)
Bahçe (D.)	Derin (D.)
Balta (D.)	Deve (D.)
Bayram (Pn.)	Doklu (D.)
Bedesten (Ç.)	Düz (D.)
Bekir (D.)	Elif (Çş.)
Beşik (D.)	Eski (Pn.)
Boğa (D.)	Fakı (D.)
Burun (Çş.)	Gâvur (D.)
Bük	Gazi (Çş.)
Cehennem (D.)	Gelin (D.)
Cellat (Çş.)	Geriş (D.)
Cemal (D.)	Gök (D.)
Ceviz (D.)	Gül (D.)
Cin (D.)	Gümüş (Pn.)
Coplan (D.)	Hacer (Çş.)
Çağla (D.)	Halı (Pn.)
Çam (D.)	Hapis (Pn.)
Çat (D.)	Harap (D.)
Çayır (D.)	Harman (D.)
Çerkez (D.)	Hasan (D.)
Çeşme (D.)	Hazan (D.)

Hendek (D.)	Kötü (Pn.)
Hisar (D.)	Kum (D.)
Hozan (D.)	Kurt (D.)
Höyük (D.)	Kuru (D.)
Höyük (D.)	Kuyu (D.)
İlgın (D.)	Kümbet (D.)
Irgat (D.)	Küme (D.)
İnce (D.)	Küre (D.)
Kağrı (D.)	Lâle (D.)
Kale (D.)	Liman (D.)
Kanara (D.)	Mal (D.)
Kandil (D.)	Mera (D.)
Kara (D.,Pn.)	Mermer (D.)
Kartal (D.)	Mihrap (D.)
Kaya (D.)	Mine (D.)
Kebap (D.)	Musluk (D.)
Kemend (D.)	Nakip (D.)
Kemer (D.)	Nebi (Çş.)
Kible (D.)	Obruk (D.)
Kılıç (D.)	Orta (D.)
Kis (D.)	Ökçe (D.)
Koca (D.)	Pazar (D.)
Kom (D.)	Pekmez (D.)
Koru (D.)	Pınar (D.)
Koyun D.	Salih (D.)
Kör (Çş.)	Sap (D.)

Sarı (D.)	Tatar (D.)
Sarnıç (D.)	Tavuk (D.)
Sarp (D.)	Tekke (D.)
Selim (D.)	Tekne (D.)
Semer (D.)	Tepe (Pn.)
Sırça (D.)	Toklu (D.)
Sivri (D.)	Tuz (D.)
Söğüt (D.)	Yeni (Çş.)
Sülun (D.)	Yeni (Pn.)
Şadi (D.)	Yol (D.)
Şeftali (D.)	Yüce (D.)
Şehriban (D.)	Zemzem (Çş.)
Şeker (Pn.)	Ziraat (D.)
Tarla (D.)	

3.2.1.2. Çekim Eki Almış Su Adları

3.2.1.2.1. Tek Kelime Halinde Çekim Eki Almış Su Adları

3.2.1.2.1.1. Ad Çekim Ekleri Su Adları

Kırıkkale ili tek kelimeli su adlarından en çok kullanılan çekim eki, ilgi ekidir 10. Eşitlik eki, +ca 4, Çokluk eki +lar 8 su adında görülmüştür.

Eşitlik Hali

Bu ek zamanla kalıplaşarak yapım eki olarak karşımıza çıkmıştır. Eklendiği ad ile fiil veya cümlenin başka ögesi arasında karşılaştırmaya yönelik farklı özelliklerde eşitlik ilişkisi kuran ektir. (Korkmaz, 2014: 123)

Atma+ca (D.)	Deli+ce (Ç.)
Çam+ca (D.)	İlgın+ca (D.)

İlgi Eki

Ağın+ın (Çş.)

Kadir+ın (D.)

Alişan+ın (D.)

Kamil+ın (D.)

Arab+ın (D.)

Kuzay+ın (D.)

Bacağ+ın (D.)

Musluğ+ın (D.)

İsmail+ın (D.)

Şaban+ın (D.)

Çokluk Eki

Kapsamı dar olan bir ektir. Ekin kapsamına sadece adların teklik biçimleri dâhil olur (Korkmaz, 2014: 275).

Bağ+lar (D.)

Kılıç+lar (D.)

Dağ+lar (D.)

Kızıl+lar (D.)

İman+lar (D.)

Sarı+lar (D.)

Karpuz+lar (D.)

Şehit+ler (D.)

3.2.1.2.2. Birden Çok Kelimeden Oluşan Su Adlarında Çekim Eki Almış Olanlar

3.2.1.2.2.1. Ad Çekim Ekleri

Çokluk Eki İle Kurulmuş Su Adları

Çokluk ekinin kullanıldığı 3 su adı bulunmaktadır. Bu ekin çokluk bildirme özelliğinin yanında akrabalık ve soy bildirme anlamı da bulunmaktadır. Tespit edilen yerleşim birimlerinden Cırıklarözü adının çokluk eki soy bağına anlatmak için kullanıldığı anlaşılmaktadır.

Cırık+larözü (D.)

Kara+larkayak (D.)

Gürebağ+ları (D.)

İlgi Eki İle Kurulmuş Su Adları

Abla(k)ğ+**ın**sulak D.

Aslan+**ın**koru (D.)

Acısuy+**un** (D.)

Çok+**un**kaya (D.)

Hatib+**ın**tarla (D.)

Kürd(t)-**ün**yalak (D.)

İmam+**ın**yayla (D.)

3.2.1.2.3. Türemiş Yerleşim Birimi Adlarından Çekim Eki Almış Olanlar

3.2.1.2.3.1. Ad Çekim Ekleri İle Kurulmuş Su Adları

Kırıkkale ili tek kelimeli türemiş yapılı su adlarından 6'sında eşitlik eki, 4'ünde ilgi eki, 1'inde çokluk eki olmak üzere 11 su adında çokluk, eşitlik ve ilgi eki bulunmaktadır.

Eşitlik Eki

Bu ekten türetilen sıfatların çoğu yer adıdır. Yer adlarında +ca ekinden önce +lı/+lu eki getirilerek türetilmiş olanları da bulunmaktadır (Korkmaz, 2014: 123).

Akar+**ca** (D.)

Dutlu+**ca** (D.)

Bağlı+**ca** (D.)

Selli+**ce** (D.)

Büklü+**ce** (D.)

Sulu+**ca** (Pn.)

Çokluk Eki İle Kurulmuş Su Adları

Bağcı+**lar** (D.)

İlgi Eki İle Kurulmuş Su Adları

Bozuğ+**ın** (D.)

Tatlı+**nın** (D.)

Kızıl+**ın** (D.)

Tonlu+**nun** (D.)

3.2.2. Türemiş Kelimelerden Oluşan Su Adları

3.2.2.1. Tek Kelime Halinde Türemiş Su Adları

3.2.2.1.1. Addan Ad Yapan Eklerle Oluşan Su Adları

+II/ +IU

Türkiye Türkçesinin aktif kullanılan yapım eklerinden birisidir. Eklendiği isimlerin bir yere aitlik bildirmesine, sıfat olmasına yardımcı olmak gibi görevleri vardır. Addan ad yapan bu ekin görevleri içerisinde yer adı türetmekte vardır (Korkmaz, 2014; 133).

Çalışmanın bu kısmında ekin yer ve yere ait özelliği bildirdiği kelimeler verilmiştir. Ekin, eşitlik ekinin önüne veya arkasına gelerek genişlemiş halinin örnekleri de verilmiştir.

İncelenen tek kelimeli yer adlarında 61 adet örneği tespit edilmiştir. Genişletilmiş örneklerinden ekin eşitlik ekinin önüne geldiği yerleşim birimi adına 5 örnek tespit edilmiştir.

Ağa+ lı (D.)	Ceviz+ li (D.)
Ağıl+ lı (D.)	Cin+ li (D.)
Andız+ lı (D.)	Çal+ lı (D.)
Ardıç+ lı (D.)	Çam+ lı (D.)
Armut+ lu (D.)	Çorak+ lı (D.)
Asma+ lı (D.)	Davu+ lu (D.)
Aşı+ lı (D.)	Domuz+ lu (D.)
Bağ+ lı +ca (D.)	Dut+ lu (D.)
Barut+ lu (D.)	Dut+ lu +ca (D.)
Bedir+ li (D.)	Elma+ lı (D.)
Ben+ li (D.)	Erik+ li (D.)
Boruk+ lu (D.)	Güvercin+ li (D.)
Boya+ lı (Çş.)	Hasan+ lı (D.)
Bük+ lü +ce (D.)	İğde+ li (D.)
Bülbül+ lü (D.)	İN+ li (D.)

Kabe+ li (D.)	Sel+ li +ce (D.)
Kamış+ lı (D.)	Sızan+ lı (D.)
Kan+ lı (D.)	Sinek+ li (D.)
Kavak+ lı (D.)	Su+ lu (D.)
Kaya+ lı (D.)	Su+ lu +ca (Pn.)
Kılçık+ lı (D.)	Sülük+ lü
Kiraz+ lı (D.)	Taş+ lı (D.)
Kum+ lu (D.)	Tat+ lı (Pn.)
Kurt+ lu (D.)	Tat+ lı +nın (D.)
Menekşe+ li (D.)	Tavşan+ lı (D.)
Mezar+ lı (D.)	Tepe+ li (D.)
Musluk+ lu (D., Çş.)	Terzi+ li (D.)
Nur+ lu (D.)	Tilki+ li (D.)
Oyuk+ lu (D.)	Ton+ lu +nun (D.)
Pamuk+ lu (D.)	Yel+ li (D.)
Sakız+ lı (D.)	

Ekin eşitlik eki ile birlikte kullanıldığı örnekleri de mevcuttur. Ek eşitlik ekinden önce ya da sonra gelebilmektedir.

Bağ+ lı +ca (D.)	Sel+ li +ce (D.)
Bük+ lü +ce (D.)	Su+ lu +ca (Pn.)
Dut+ lu +ca (D.)	

+**lik**/ +**luk**

Bu ekin kullanım alanı da oldukça geniştir ve aktif kullanımdadır. Ek, bir şeyin toplu olarak konulduğu yer” anlamı kazandırmada kullanılır. Ek “bulunma” anlamı ile yer adı oluşturmuştur (Korkmaz, 2014: 135).

Su adlarınının 30’unda bu eke rastlanmıştır.

Arap+lık (D.)

Arpa+lık (D.)

Aşı+lık (D.)

Ata+lık (D.)

Bağ+lık (D.)

Bey+lık (D.)

Boya+lık (D.)

Buz+lık (D.)

Ceviz+lık (D.)

Çalı+lık (D.)

Çorak+lık (D.)

Çul+lık+çu

Döl+lük (D.)

Dut+lık (D.)

Fırın+lık (D.)

Kamış+lık (D.)

Kara+lık (D.)

Kaya+lık (D.)

Kil+lık (D.)

Kötü+lük (D.)

Meşat+lık (D.)

Odun+lık (D.)

Ot+lık (D.)

Sakız+lık (D.)

Saman+lık (D.)

Tahta+lık (D.)

Taş+lık (D.)

Toprak+lık (D.)

Ucuz+lık (D.)

Yunak+lık (D.)

+IAk

Ek, kökteki adın bildirdiği anlamda yer, yöre ve çokça bulunma anlamı katar (Korkmaz, 2014: 131).

Yaz+lık (D.)

+Ak

İsimden isim yapan yer adı eklerindedir.

Apış+ak (D.)

Çor+ak (D.)

Çor+ak+lı (D.)

Çor+ak+lık (D.)

Kav+ak (D.)

Kav+aklı (D.)

+Ay

Yön bildiren kelimelerde görülen bir ektir. Türkiye Türkçesinde birkaç yeni türetme oluşturmak içinde kullanılmaktadır (Korkmaz, 2014: 121).

Çalışmada ek ilk görevinde yani yön gösteren kelime türetme görevinde kullanılmıştır.

Kuz+**ey** (D.)

Kuz+**ay**+ın (D.)

+CI/ +CU

Ek görevinden dolayı “meslek eki” olarak adlandırılmıştır. Ek tek başına veya çokluk ekiyle genişletilerek, eklendiği ada meslek ve uğraşı anlamı katan yer adları türetir. (Korkmaz: 2014, 125).

Bağ+**cı**+lar (D.)

Demir+**ci** (D.)

Çulluk+**çu** (D.)

Deve+**ci** (D.)

Dana+**cı** (D.)

Kazan+**cı** (D.)

+CIk/ +CUk

Kelimelere küçültme, pekiştirme, sevgi ve acıma anlamı katan bir ektir. Yer adı da türetir. Fakat yer adlarındaki küçüklük anlamı aşınmış durumdadır (Korkmaz, 2014: 126).

Ak+**çık** (Çş.)

Söğüt+**çük** (D.)

Kuyu+**çuk** (D.)

Yılan+**çık** (D.)

+CII/ +CUI

Az işlek bir ektir. Hayvan ve bitki adlarına eklenerek, bunları yemeye düşkünlük gösteren hayvan adları türetir (Korkmaz, 2014: 127).

Tavşan+**cıl** (D.)

+ç

Arka+ç (D.)

+(I)l / +(U)l

Ölü bir ektir. Bu ekin, bazı kelimelerdeki işlevi açık değildir (Korkmaz, 2014: 130).

Kız+ıl (D.)

Kız+ıl+lar (D.)

Kız+ıl+ın (D.)

+Ir/ +Ur

Yansıma köklerden türetmeler yapabilemesi için gövde oluşturan bir ektir (Korkmaz, 2014: 130).

Çıt+ır+ık (D.)

+Ik/ +Uk

Yansıma gövdeye eklenerek küçültmeli anlamda bazı isim ve sıfatlar türeten ektir (Korkmaz, 2014: 129).

Çıt+ır+ık (D.)

+la

Bu ek, kökle bağlantılı “yer, arazi” adı oluşturmuş ve bu işlevi devam etmiştir (Korkmaz, 2014: 131).

Çalışmada tek su adında yer bildirmiştir.

Kış+la (D.)

+mAn

Eklendiği kelimeye “abartma” anlamı katar. Kalıplaşma yoluyla türetilen yer adlarında bu ek vardır (Korkmaz, 2014: 137).

Ala+man (Çş.)

+sIz/ +sUz

Addan ad yapan ekler arasında kullanım sıklığı oldukça fazla olan olumsuz anlamda kelimeler türeten eklerden birisidir. Çalışmada tek örneğine rastlanmıştır.

Dip+siz (G.)

3.2.2.1.2. Fiilden Ad Yapan Eklerle Oluşan Su Adları

-r, -Ar, (I)r/ (U)r

Çok işlek bir ektir. Eklendiği fiilin “ her zaman üzerinde bulundurma” özelliğinde sıfat ve adlar türetir (Korkmaz, 2014: 168).

Ak-arca (D.)

-Ik/ -Uk, k

Tek ve çok heceli fiillere gelerek sıfat ve adlar türeten işlek bir ektir. Bu ekle türetilmiş sıfatlarda, yapılmış bitmiş bir işi nitelik olarak üzerinde taşıma özelliği vardır (Korkmaz, 2014: 154).

Bu ekten türetilmiş 11 su adı bulunmaktadır.

Boz-u(k)ğ-ın (D.)

Patla-k (D.)

Bulan-ık (D.)

Soğu-k (D.)

Büyü-k (D.)

Törü-k (D.)

Karış-ık (D.)

Uç-uk (D.)

Kır-ık (D.)

Yun-aklık (D.)

Oy-uk+lu (D.)

-Ak

Eklendiği fiilleri sıfat ve ad yapan işlek bir ektir. Alışkanlığı, bir duyguyu ve fiilin bitirdiği işi yapmanı gösteren sıfatlar türetir (Korkmaz, 2014: 145).

Dur-**ak** (D.)

Kav(u)**ş-ak** (D.)

Kaç-**ak** (D.)

Sız-**ak** (D.)

-Gın/ -GUn

Bu ek eklendiği kelimenin devamlı yapanını anlatan ve sıfat türeten bir ektir.

Sez-**gin** (D.)

3.2.2.1.3. Fiilden Fiil Yapan Eklerden Oluşmuş Su Adları

-n, -(In)/ -(U)n

Bula-**n-ık** (D.)

3.2.2.1.4. Addan Fiil Yapan Eklerden Oluşmuş Su Adları

+La

Yansıma köke gelerek fiil oluşturmuştur.

Pat+**la-k**

3.2.2.1.5. Partisip Ekleriyle Oluşan Su Adları

-An

Bu ek, hareket ve zaman işlevini yitirip pek çok kelime türetmiştir. Bunlar araç, gereç, bitki vb adlarıdır. Basit ya da birleşik kalıptadır (Korkmaz, 2014:212).

Bu kalıpla oluşan 5 su adı bulunmaktadır. +lı isimden isim yapım eki ve eşitlik eki ile genişletilmiş örnekleri vardır.

Bat-**an** (D.)

Öldür-**en** (D.)

Es-**en** (D.)

Sız-**an+lı** (D.)

Kaz-**ancı** (D.)

-mA

Bu ek kalıcı soyut ve somut adlar türetilmiştir (Korkmaz, 2014: 2014). Bu eke sahip tek su adı ile karşılaşmıştır.

At-**ma**+ca (D.)

3.2.2.2. Birden Çok Kelimededen Oluşan Su Adlarında Türemiş Kelimeler

3.2.2.2.1. Addan Ad Yapan Eklerle Oluşan Su Adları

+**II**/ +**IU**

Türkiye Türkçesinin aktif kullanılan yapım eklerinden birisidir. Eklendiği isimlerin bir yere aitlik bildirmesine, sıfat olmasına yardımcı olmak gibi görevleri vardır. Addan ad yapan bu ekin görevleri içerisinde yer adı türetmekte vardır (Korkmaz, 2014; 133).

Çalışmada 46 su adı bu ekle kurulmuştur. Su adları içerisinde en işlek ektir.

Çalışmanın tek kelimeli su adlarında yapım ekleri incelenirken +ca ekiyle genişletilmiş haline rastlanmıştır ancak iki kelimeli yerleşim birimlerinde böyle bir genişlemeye rastlanmamıştır.

Al+**lıp**ınar (D.)

İğde+**lip**ınar (Çş.)

Aydın+**lı**öz (D.)

İn+**lik**kaya (D.)

Bal+**lık**kaya (D.)

Kamış+**lı**çalı (D.)

Bük+**lü**su (D.)

Kan+**lık**kaya (D.)

Büyükayva+**lı** (D.)

Kapı+**lık**koyak D.

Büyükeşek+**li** (D.)

Karaibrahim+**li** (D.)

Büyükgölge+**li** (D.)

Kavak+**lı**bağ (D.)

Büyükkamış+**lı** (D.)

Kurt+**luk**uyu (D.)

Çam+**lı**öz (D.)

Küçükayva+**lı** (D.)

Delik+**lik**kaya (D.)

Küçükçorak+**lı** (D.)

Delik+**li**taş (D.)

Küçükgölge+**li** (D.)

Dut+**lu**ağıl (D.)

Küçükiğde+**li** (D.)

Geven+**lik**koyak (D.)

Mazı+**lık**üney (D.)

Gökak+**lı** (D.)

Mezar+**lı**çat (D.)

Hacımistı+**lı** (Pn.)

Saf+**lı**oluk (D.)

Sak+**la**ğaç (D.)

Taş+**lg**üney (D.)

Sarıkaya+**lı** (D.)

Tat+**lı**çat (D.)

Sola+**lı**özü (D.)

Tat+**lg**üney (D.)

Su+**lı**ukaya (D.)

Tat+**lı**kuyu (D.)

Şar+**lı**han (D.)

Tat+**lı**oluk (Çş.)

Tas+**lı**tarla (D.)

Tat+**lı**su (D., Pn.)

Taş+**lı**arkaç (D.)

Tuz+**lı**taş (D.)

Taş+**lı**bayır (D.)

Üçkapı+**lı** (D.)

+**llk** +**lUk**

Bulunma görevi ile yer adı yapan eklerdendir. Çalışmada 2 su adında karşımıza çıkmıştır.

Kaya+**llk**kuyu (D.)

Kayakil+**llk** (D.)

+**la**

Yer adı yapan eklerden olup sonunda bulunan –g kaybolmuştur. Ek bu şekli ile 4 yer adında tespit edilmiştir.

Bu ek, kökle bağlantılı yer adı oluşturmuş ve bu işlevi devam etmiştir (Korkmaz, 2014: 13).

Eskikiş+**la** (D., Çş.)

Kalekiş+**la** (D.)

İmamınyay+**la** (D.)

Söğütyay+**la** (D.)

+**lAk**

Ek, kökteki adın bildirdiği anlamda yer, yöre ve çokça bulunma anlamı katar (Korkmaz, 2014: 131).

Su+**lakyurt** (D.)

Kekliksu+**la(k)ğ**+1 (D.)

+Ak

Benzetme ve küçültme anlamıyla kelimeler türeten bir ektir (Korkmaz, 2014: 120).

Gevenlikoy+**ak** (D.)

Kav+**ak**dibi (D.)

Kapılıkoy+**ak** (D.)

Küçükçor+**ak**+lı (D.)

Kav+**akağzı** (D.)

+Ay

Yön gösteren kelimelerde görülen bir ektir. (Korkmaz, 2014: 121) Türkçede çok örneği kalmamış iki kelimedede yaşamaktadır. Bu ekin etkisiyle türetmeler yapılmışsa da yapılan türetmeler yön gösteren kelimeler kadar kuvvetli değildir.

Bu ekle oluşturulmuş 5 su adı bulunmaktadır.

Büyükkuz+**ay** (D.)

Mazılıgün+**ey** (D.)

Karagün+**ey** (D.)

Taşlıgün+**ey** (D.)

Karakuz+**ey** (D.)

+Ik/ +Uk

Yansıma gövdeye eklenerek küçültmeli anlamda bazı isim ve sıfatlar türeten ektir (Korkmaz, 2014: 129).

Cır+**ıklarözü** (D.)

+CI/ +CU

Ek görevinden dolayı “meslek eki” olarak adlandırılmıştır. Ek tek başına veya çokluk ekiyle genişletilerek, eklendiği ada meslek ve uğraşı anlamı katan yer adları türetir (Korkmaz: 2014, 125).

Kırıkkale ili su adlarından 5’i bu ekle oluşturulmuştur.

Büyükev+**ci** (D.)

Kuş+**çuoluk** (D.)

Kağnı+**cıyolu** (D.)

Kuş+**çuoluk** D.

Küçükev+**ci** (D.)

+Cik/+CUk

Eklenildiği kelimeye küçültme anlamı katmada daha aktif kullanılan bir ektir. Yer adı türetir. Yer adlarında küçüklük silinmiştir (Korkmaz, 2014: 126). Yöredeki su adlarında ekin dar ünlülü örneğine rastlanmıştır.

Kırıkkale ilinde tek su adında bu ek bulunmaktadır.

Ev+cikkaya (D.)

+ç

Karaarka+ç (D.)

Kepiraka+ç (D.)

3.2.2.2.2. Fiilden Ad Yapan Eklerden Oluşmuş Su Adları

-Ik/ -Uk, k

Tek ve çok heceli fiillere gelerek sıfat ve adlar türeten işlek bir ektir. Bu ekle türetilmiş sıfatlarda, yapılmış bitmiş bir işi nitelik olarak üzerinde taşıma özelliği vardır. (Korkmaz, 2014: 154)

Büyü-kacı (D.)

Büyü-kköseyanı (D.)

Büyü-kayvalı (D.)

Büyü-kkurt (D.)

Büyü-kbağ (D.)

Büyü-kkuruöz (D.)

Büyü-kçayır (D.)

Büyü-kkuzay (D.)

Büyü-kçök-ek (D.)

Büyü-kpolat (D.)

Büyü-kdomuz (D.)

Del-ik+likaya (D.)

Büyü-keşekli (D.)

Del-ik+litaş (D.)

Büyü-kevcı (D.)

Del-ikkaya (D.)

Büyü-kgölgeli (D.)

Del-iktaş (D.)

Büyü-khatip (D.)

Küçü-kali (D.)

Büyü-kkamışlı (D.)

Küçü-kayvalı (D.)

Küçü-**k**çoraklı (D.)

Küçü-**k**kkuruöz (D.)

Küçü-**k**evci (D.)

Küçü-**k**polat (D.)

Küçü-**k**gölgeli (D.)

Küçü-**k**seki (D.)

Küçü-**k**iğdeli (D.)

Sarıışı-**k** (D.)

Küçü-**k**kurt (D.)

-Ak

Eklendiği fiillerde araç-gereç ve yer gösteren adların yanında bir fizikî özellik belirten sıfatlar türetmiştir.

Büyükçök-**ek** (D.)

Karalarkay-**ak** (D.)

Eskikaç-**ak** (D.)

-r

Kepi-**r**arkaç (D.)

Kepi-**r**yurt (D.)

Kepi-**r**tahta (D.)

Kurukepi-**r** (D.)

-(u)l

Çakırsoy-**(u)l**an (D.)

+(I)l / +(U)l

Ölü bir ektir. Bu ekin, bazı kelimelerdeki işlevi açık değildir (Korkmaz, 2014: 130).

Kız+**ı**lbayır (D.)

Kız+**ı**lyar (D.)

Kız+**ı**lçukur (D.)

Kız+**ı**lyer (Ç.)

Kız+**ı**lpınar (D.)

-GIn/ -GUn

Yıl-**g**ınözü (D.)

-mAn

Karadik-**men** (D.)

-(A)z

Karaboğ-**az** (D.)

Küreboğ-**azı** (D.)

3.2.2.2.3. Partisip Ekleriyle Oluşan Su Adları

-An

Çakırsoyul-**an** (D.)

Evkaç-**an** (D.)

Selbas-**an** (D.)

Suçık-**an** (D.)

Kaz-**ankaya** (D.)

Tavşangör-**en** (D.)

Kocaöldür-**en** (D.)

Yiğitöl-**en** (D.)

-mA

Dokuzdola-**ma** (D.)

-mAz

Güngör-**mez** (D.)

Kayasek-**mez** (D.)

Kağnisek-**mez** (D.)

3.2.3. Birleşik isim şeklinde oluşmuş su adları

3.2.3.1. Tamlayanı Belirtisiz İsim Tamlaması (Ad+Ad+İyelik) Yapısında Olan Su Adları

Afşar+oğ(u)l+**u** (D.)

Arıkhöyü(k)ğ+**ü** (D.)

Ağılçata(k)ğ+**ı** (D.)

At+kaya+**sı** (D.)

Ağılön+**ü** (D.)

Aydınlı+öz+**ü** (D.)

Arap+yol+**u** (D.)

Bağçukur+**u** (D.)

Arapoğ(u)l+**u** (D.)

Bağöz+**ü** (D.)

Bağyer+i (D.)	Kara+harman+ı (D.)
Bedir+öz+ü (D.)	Karpuz+pınar+ı (D.)
Cami+öz+ü (D.)	Kasa+ağıl+ı (D.)
Cırıklar+öz+ü (D.)	Kasap+oğ(u)l+u (D.)
Cirit+oğ(u)l+u (D.)	Kavak+ağ(ı)z+ı (D.)
Cirit+oğ(u)l+u (D.)	Kavak+dib+i (Çş.)
Çongar+öz+ü (D.)	Kaya+ön+ü (D.)
Çorak+öz+ü (D.)	Keklik+pınar+ı (D.)
Darığöl+ü (D.)	Keklik+sulağ+ı (D.)
Domuz+pınar+ı (D.)	Kılıç+oğl+u (Çş.)
Efe+ağıl+ı (D.)	Kılıç+öz+ü (D.)
Esat+öz+ü (D.)	Kil+oca(k)ğ+ı (D.)
Ev+çay+ı (D.)	Köy+ön+ü (D.)
Evsapyuna(k)ğ+ı (D.)	Köy+üst+ü (D.)
Ferit+öz+ü (D.)	Kurt+in+i (D.)
Göl+yer+i (D.)	Kuyu+yer+i (D.)
Gürcüoğ(u)l+u (D.)	Kümbet+öz+ü (D.)
Güre+bağlar+ı (D.)	Küre+boğaz+ı (D.)
Hacı+ağıl+ı (D.)	Mezar+arka+sı (D.)
Hafız+öz+ü (D.)	Musa+oğ(u)l+u (D.)
Han+yer+i (D.)	Salih+köy+ü (D.)
Hatip+pınar+ı (D.)	Selim+oğ(u)l+u (D.)
Hıdır+ağıl+ı (D.)	Su+pınar+ı (D.)
İslam+bağ+ı (D.)	Tavşan+kaya+sı (D.)
Kabak+yaras+ı (D.)	Tuz+baş+ı (D.)
Kağnı+gediğ+i (D.)	Tuz+taş+ı (D.)
Kahyaoğ(u)l+u (D.)< ked+hudâ	Yılgin+öz+ü (D.)

Ad+Ad+İlgi Eki İle Kurulmuş Su Adları

Acısuy+un (D.)

3.2.3.2. Ad+Ad Kuruluşunda Birleşik İsim Oluşturan Su Adları

Hacı+ahmet (D.)

Hacı+yusuf (Pn.)

Hacı+osman (Çş.)

Molla+hüseyin (D.)

Hacı+veli (D.)

Rıza+ali (D.)

3.2.3.3. Tamlanan Eki Düşmüş İsim Tamlaması Yapısında Olan Su Adları

Ada+çay (D.)

At+dere

Ağıl+su (D.)

Ebe+pınar (Çş.)

Alıç+ağaç (D.)

Kağnı+çayır (D.)

Asma+kaya (D.)

Mustafa+ağıl (D.)

3.2.3.4. Sıfat Tamlaması Şeklinde Kurulmuş Olan Su Adları

Acar+su (D.)

Ağa+taş (D.)

Acı+çayır (D.)

Ak+çeşme

Acı+elma (D.)

Ak+dere

Acı+göl (D.)

Ak+kaş (D.)

Acı+oluk (D.)

Ak+kaya (D.)

Acı+öz (D.)

Ak+kız (D.)

Acı+su (D.)

Ak+kuyu (D.)

Ağ+dere

Ak+oluk (D.)

Ağ+tahta (D.)

Ak+pınar (D.)

Ağa+ali (D.)

Ak+seki (D.)

Ak+taş (D.)	Büyük+gölgeli (D.)
Ak+yol (D.)	Büyük+hatip (D.)
Akça+ağıl (D.)	Büyük+kamışlı (D.)
Al+dere	Büyük+kurt (D.)
Al+meydan (D.)	Büyük+kuzay (D.)
Ala+ağaç (D.)	Büyük+polat (D.)
Ala+damak (D.)	Büyükpolat (D.)
Ala+yaprak (D.)	Can+pulat (D.)
Allı+pınar (D.)	Ceviz+oluk (D.)
Altın+çanak (D.)	Cin+ağıl (D.)
Aptal+pınar (D.)	Çal+pınar (D.)
Arap+kuyu (D.)	Çamlı+öz (D.)
Aşağı+öz (D.)	Çatal+tarla (D.)
Ayranlı+pınar (D.)	Çayır+yurt (D.)
Ballı+kaya (D.)	Çukur+tarla (D.)
Baş+pınar (D.)	Dağ+tarla (D.)
Beş+ağıl (D.)	Dam+kaya (D.)
Büklü+su (D.)	Dede+yurt (D.)
Büyük+acı (D.)	Delik+kaya (D.)
Büyük+ayvalı (D.)	Delik+taş (D.)
Büyük+bağ	Delikli+kaya (D.)
Büyük+çayır (D.)	Delikli+taş (D.)
Büyük+çökek (D.)	Derin+yar (D.)
Büyük+domuz (D.)	Dutlu+ağıl (D.)
Büyük+eşekli (D.)	Düz+ağaç (D.)
Büyük+evci (D.)	Düz+tarla (D.)

Erik+seki (D.)	Kara+boğaz (D.)
Eski+kaçak (D.)	Kara+bük (D.)
Eski+kışla (D., Çş.)	Kara+cin (D.)
Gevenli+koyak (D.)	Kara+çatal (D.)
Geyik+kaya (D.)	Kara+çayır (D.)
Göcen+tarla (D.)	Kara+dikmen (D.)
Gök+armut (D.)	Kara+güney (D.)
Gök+bayır (D.)	Kara+ibrahimli (D.)
Gök+kaya (D.)	Kara+kaşık (D.)
Göl+pınar (D.)	Kara+kaya (D.)
Göl+seki (Pn.)	Kara+kement (D.)< Kemend
Göz+tepe (D.)	Kara+kuyu
Gücük+kavak (D.)	Kara+kuzey (D.)
Has+bahçe (D.)	Kara+musa (D.)
Hurda+pınar (D.)	Kara+oğlan (D.)
İğdeli+pınar (Çş.)	Kara+oğlan D.
İnli+kaya (D.)	Kara+osman (D.)
Kale+kışla (D.)	Kara+öz D.
Kamışlı+çalı (D.)	Kara+pınar (D. Çş.)
Kanlı+kaya (D.)	Kara+taş (D.)
Kapılı+koyak D.	Kara+tavuk (D.)
Kara+ağaç (D.)	Kara+yazı (D.)
Kara+ağıl (D.)	Karı+kaya (D.)
Kara+arkaç (D.)	Kavaklı+bağ (D.)
Kara+bacak (D.)	Kaya+killik (D.)
Kara+bekir (D.)	Kaya+yamaç (D.)
Kara+bıyık (D.)	Kayalık+kuyu (D.)

Kazan+kaya (D.)

Keklik+kaya (D.)

Kepir+arkaç (D.)

Kepir+tahta (D.)

Kepir+yurt (D.)

Kese+armut (D.)

Kızıl+bayır (D.)

Kızıl+çukur (D.)

Kızıl+pınar (D.)

Kızıl+yar (D.)

Kızıl+yer (Ç.)

Koca+oluk (D.)

Koca+pur (D.)

Koca+yar (D.)

Kol+tarla (D.)

Kör+hasan (D.)

Kör+kuyu (D.)

Kör+pınar (D., Çş.)

Kurtlu+kuyu (D.)

Kuru+kepir (D.)

Kuruöz (D.)

Kuşçu+oluk (D.)

Küçük+ali (D.)

Küçük+ayvalı (D.)

Küçük+çoraklı (D.)

Küçük+evci (D.)

Küçük+gölgeli (D.)

Küçük+iğdeli (D.)

Küçük+kurt (D.)

Küçük+polat (D.)

Küçük+seki (D.)

Kül+kuyu (D.)

Mısır+ağıl (D.)

Örme+kuyu (D., Pn.)

Pur+kaya (D.)

Sarı+gün (D.)

Sarı+hasan (D.)

Sarı+ışık (D.)

Sarı+kaya (D.)

Sarı+kayalı (D.)

Sarı+mehmet (D.)

Söğüt+yayla (D.)

Sulak+yurt (D.)

Sulu+kaya (D.)

Taş+ağıl (D.)

Taş+kapı (D.)

Taşlı+arkaç (D.)

Taşlı+güney (D.)

Tatlı+oluk (D.)

Tatlı+su (D.)

Tek+dam (D.)

Topak+taş (D.)

Tuzlu+taş (D.)

Ulu+çay (D.)

Yeni+kuyu (D.)

Ulu+yol (D.)

Yeni+su (D.)

Üç+kapılı (D.)

Yukarı+çayır (D.)

Üç+oluk (D.)

Yukarı+kepir (D.)

Yeni+çeşme (D.)

Yukarı+öz (D.)

3.2.3.5. Tamlayıcı Sıfat Tamlaması Olan Belirtisiz İsim Tamlaması Yapısında Olan Su Adları

Aşağı+kavak+özü (D.)

Büyük+köse+yanı (D.)

Beş+pınar+özü (d.)

Büyük+kuru+öz (D.)

3.2.3.6. İlgi Grubu Şeklinde Kurulmuş Su Adları

Ablağinsulak (D.)

Hatibintarla (D.)

Aslanınkoru (D.)

Kürdünyalak (D.)

Çokunkaya (D.)

Topağmpınar (D.)

Dulkızinceviz (D.)

3.2.3.7. Unvan Grubu Şeklinde Kurulmuş Su Adları

Ali+bey (D.)

Fadik+karı (Çş.)

Ali+paşa (D.)

Feyyaz+bey (Çş.)

Arap+hacı (D.)

Hacı+bey (D.)

Avni+efendi (D.)

Halil+çavuş (Çş.)

Elif+karı (Çş.)

Hüseyin+ağa (D.)

Rıza+bey (D.)

3.2.3.8. Eski-Yeni Farklılaşması Şeklinde Oluşmuş Su Adları

Acar (D.)

Acer (D.)

Acarsu (D.)

Eski (Pn.)

Eskikaçak (D.)	Yeniçeşme (D.)
Eskikişla (D., Çş.)	Yenikuyu
Yeni	Yenisu

3.2.3.9. Aşağı-Yukarı Farklılaştırması Şeklinde Oluşmuş Su Adları

Aşağıkavaközü (D.)	Yukarıkepir (D.)
Aşağıöz (D.)	Yukarıöz (D.)
Yukarıçayır (D.)	

3.2.3.10. Büyük-Küçük Farklılaştırması Şeklinde Oluşmuş Su Adları

Büyükayvalı (D.)	Küçükali (D.)
Büyükkevcı (D.)	Küçükayvalı (D.)
Büyükgölgeli (D.)	Küçükçoraklı (D.)
Büyükkurt (D.)	Küçükkevcı (D.)
Büyükkuruöz (D.)	Küçükgölgeli (D.)
Büyükpolat (D.)	Küçükiğdeli (D.)
Gücükavak (D.)	Küçükkurt (D.)
Küçük (D.)	Küçükkuruöz (D.)
	Küçükpolat (D.)

3.3. ANLAMLARI BAKIMINDAN SU ADLARI

3.3.1. Dağ, Tepe, Kaya, Ova, Yazı vb. Oluşmuş Su Adları

Asmakaya (D.)	Damkaya (D.)
Çokunkaya (D.)	Delikkaya (D.)
Dağlar (D.)	Deliklikaya (D.)
Dağtarla (D.)	Deliklitaş (D.)
	Deliktaş (D.)

Evcikkaya (D.)

Gevenlikoyak (D.)

Gökbayır (D.)

Gökkaya (D.)

Gölpınar (D.)

Gölseki (Pn.)

Göztepe (D.)

Hozan (D.)

Höyük (D.)

Höyük (D.)

Karataş (D.)

Karıkaya (D.)

Kaya (D.)

Kayakillik (D.)

Kayalı (D.)

Kayalık (D.)

Kayalikkuyu (D.)

Kayaönü (D.)

Kayasekmez (D.)

Kayayamaç (D.)

Kazankaya (D.)

Kocapur (D.)

Kocayar (D.)

Koltarla (D.)

Purkaya (D.)

Sellice (D.)

Ballıkaya (D.)

Taşkapı (D.)

Taşlı (D.)

Tavşankayası (D.)

Tepe (D.)

Tepeli (D.)

Topaktaş (D.)

Topraklık (D.)

Tuztaşı (D.)

3.3.2. Su ve Suyla İlgili Kavramların Yer Aldığı Su Adları

Acarsu (D.)

Acıgöl (D.)

Acıöz (D.)

Acısu (D.)

Acısuyun (D.)

Aranlıpınar (D.)

Arıkhöyüğü (D.)

Aşağıöz (D.)

Ayranlıpınar (D.)

Başpınar (D.)

Beşpınarözü (D.)	Kuyucuk (D.)
Çalpınar (D.)	Kuyuyeri (D.)
Çongarözü (D.)	Külkuyu (D.)
Evçayı (D.)	Kümbetözü (D.)
Evsapyunağı (D.)	Oyuklu (D.)
Gölyeri (D.)	Örmekuyu (D., Pn.)
Hurdapınar (D.)	Pınar (D.)
Keklikpınarı (D.)	Sızak (D.)
Kekliksulağı (D.)	Sızanlı (D.)
Kılıçözü (D.)	Supınarı (D.)
Kocaoluk (D.)	Topağınpınar (D.)
Körkuyu (D.)	Yeniçeşme (D.)
Körpınar (D., Çş.)	Yenikuyu (D.)
Kuruöz (D.)	Yenisu (D.)
Kuyu (D.)	Yukarıöz (D.)

3.3.3. Bitkisel Kavramların Yer Aldığı Su Adları

Acıelma (D.)	Büyükkamışlı (D.)
Alıçağaç (D.)	Ceviz (D.)
Alıçlı (D.)	Cevizli (D.)
Andızlı (D.)	Cevizlik (D.)
Ardıçlı (D.)	Çağla (D.)
Armutlu (D.)	Çalılık (D.)
Aşağıkavaközü (D.)	Çallı (D.)
Ayva (D.)	Çam (D.)
Büyükayvalı (D.)	Çamca (D.)

Çamlı (D.)	Karpuzpınarı (D.)
Çamlıöz (D.)	Kavak (D.)
Çamlıöz (D.)	Kavakağzı (D.)
Darı (Çş.)	Kavakdibi (Çş.)
Dulkızınceviz (D.)	Kavaklı (D.)
Dutlu (D.)	Kavaklıbağ (D.)
Dutluca (D.)	Kesearmut (D.)
Dutluk (D.)	Kirazlı (D.)
Elmalı (D.)	Koru (D.)
Erikli (D.)	Küçükayvalı (D.)
Erikseki (D.)	Küçükiğdeli (D.)
Gökarmut (D.)	Lâle (D.)
Gücükavak (D.)	Mazılıgüney (D.)
Gül (D.)	Menekşeli (D.)
İlgın (D.)	Otluk (D.)
İlgınca (D.)	Sap (D.)
İğdeli (D.)	Söğüt (D.)
Kabakyarası (D.)	Söğütçük (D.)
Kamışlı (D.)	Söğütyayla (D.)
Kamışlıçalı (D.)	Şeftali (D.)
Kamışlık (D.)	Yukarıçayır (D.)
Karpuzlar (D.)	

3.3.4. Mevsim ve Hava Olayları ile İlgili Kavramların Yer Aldığı Su Adları

Buzluk (D.)	Esen (D.)
Hazan (D.)	Soğuk (D.)

Yelli (D.)

Gök (D.)

3.3.5. Renk Bildiren Su adları

“Ak” ile Kurulan Su Adları

Ağdere

Akkuyu (D.)

Ağtahta (D.)

Akoluk (D.)

Akçeşme

Akpınar (D.)

Akçık (Çş.)

Akseki (D.)

Akdere

Aktaş (D.)

Akkaş (D.)

Akyol (D.)

Akkaya (D.)

Gökaklı (D.)

Akkız (D.)

“Al” ile Kurulan Su Adları

Aldere

Almeydan (D.)

Allıpınar (D.)

“Ala” ile Kurulan Su Adları

Alağaç (D.)

Alayaprak (D.)

Aladamak (D.)

“Kara” ile Kurulan Su Adları

Kara (D.,Pn.)

Karaarkaç (D.)

Karağaç (D., Pn.)

Karabacak (D.)

Karaağıl (D.)

Karabekir (D.)

Karabıyık (D.)

Karaboğaz (D.)

Karabük (D.)

Karacin (D.)

Karaçatal (D.)

Karaçayır (D.)

Karadikmen (D.)

Karagüney (D.)

Karaharmanı (D.)

Karaibrahimli (D.)

Karakaşık (D.)

Karakaya (D.)

Karakement (D.)

Karakuyu

Karakuzey (D.)

Karalarkayak (D.)

Karamusa (D.)

Karaoğlan (D.)

Karaosman (D.)

Karaöz (D.)

Karapınar (D., Çş.)

Karataş (D.)

Karatavuk (D.)

Karayazı (D.)

“Kızıl” ile Kurulan Su Adları

Kızıl (D.)

Kızılbayır (D.)

Kızılçukur (D.)

Kızılın (D.)

Kızıllar (D.)

Kızılpınar (D.)

Kızılyar (D.)

Kızılyer (Ç.)

“Sarı” ile Kurulan Su Adları

Sarı (D.)

Sarıgün (D.)

Sarıhasan (D.)

Sarıkaya (D.)

Sarıkayalı (D.)

Sarılar (D.)

Sarımehmet (D.)

3.3.6. Hayvan Adlarından Oluşan Su Adları

Atdere	Güvercinli (D.)
Atkayası (D.)	Kartal (D.)
Atmaca (D.)	Keklikkaya (D.)
Attepe (D.)	Keklikpınarı (D.)
Boğa (D.)	Kurt (D.)
Bülbüllü (D.)	Kurtlu (D.)
Büyükdomuz (D.)	Kurtlukuyu (D.)
Büyükeşekli (D.)	Küçükkurt (D.)
Büyükkurt (D.)	Sinekli (D.)
Cırıklarözü (D.)	Tavşancıl (D.)
Deve (D.)	Tavşanlı (D.)
Doklu (D.)	Tavuk (D.)
Domuzlu (D.)	Tilkili (D.)
Domuzpınarı (D.)	Toklu (D.)
Geyikkaya (D.)	Yılancık (D.)
Göcentarla (D.)	

3.3.7. Kişi Adlarından Oluşan Su Adları

Abidin (D.)	Bedirli (D.)
Ağaali (D.)	Bedirözü (D.)
Aliğa (D.)	Bekir (D.)
Alipaşa (D.)	Cemal (D.)
Alışanın (D.)	Davut (D.)
Aslanınkoru (D.)	Elif (Çş.)
Avniefendi (D.)	Elifkarı (Çş.)
Aydınlıözü (D.)	Esatözü (D.)

Fadikkarı (Çş.)	Kılıçoğlu (Çş.)
Feritözü (D.)	Körhasan D.
Hacer (Çş.)	Küçükali (D.)
Hacıahmet (D.)	Mine (D.)
Hacıbey (D.)	Musaoğlu (D.)
Hacıosman (Çş.)	Mustafaagıl (D.)
Hacıveli (D.)	Rızaali (D.)
Hacıyusuf (Pn.)	Rızabey (D.)
Hasan (D.)	Salih (D.)
Hasanlı (D.)	Salihköyü (D.)
Hatibintarla (D.)	Sarıhasan (D.)
Hatippınarı (D.)	Sarimehmet (D.)
Hıdırağılı (D.)	Selim (D.)
Hüseyinağa (D.)	Selimoğlu (D.)
İsmailin (D.)	Sezgin (D.)
Kadirin (D.)	Şabanın (D.)
Kamilin (Çş.)	Şadi (D.)
Karaibrahimli (D.)	

3.3.8. Akrabalık ile İlgili Kavramları İçeren Su Adları

Dede (D.)	Ebepınar (Çş.)
-----------	----------------

3.3.9. Duygusal Yaşayış ile İlgili Su Adları

Abaza (D.)	Delice (Ç.)
Abtal (D.)	Güngörmez (D.)
Aptalpınar (D.)	Harap (D.)
Aşık (D.)	Kötü (Pn.)

Kötülük (D.)

Salak (D.)

Mal (D.)

Yılgınözü (D.)

3.3.10. Yiyecek-İçecek İlgili Kavramları İçeren Su Adları

Acı (D., Pn.)

Sakızlı (D.)

Acıçayır (D.)

Şeker (Pn.)

Çörek (D.)

Pekmez (D.)

Acıoluk (D.)

Tatlıoluk (D.)

Sakızlık (D.)

Tatlısu (D., Pn.)

Kebap (D.)

Tuz (D.)

3.3.11. İnsan Uzuvarları İle İlgili Kavramları İçeren Su Adları

Bacağın (D.)

Boğarsık (D.)

Benli (D.)

3.3.12. Doğa Olaylarından Oluşmuş Su Adları

Afet (D.)

3.3.13. Etnik Kavramları İçeren Su Adları

Afşaroğlu (D.)

Avşar (D.)

Arabın (D.)

Çerkez (D.)

Araphacı (D.)

Gürcüoğlu (D.)

Arapkuyu (D.)

Kürdünyalak (D.)

Araplık (D.)

Törük (D.)

3.3.14. Şehir Adlarından Oluşmuş Su Adları

Bağdat (D.)

3.3.15. Rütbe, Lakap ve Mesleklerle İlgili Su Adları

Ağanın (Çş.)

Fakı (D.)

Ağataş (D.)

Feyyazbey (Çş.)

Alibey

Fırınlık (D.)

Arapoğlu (D.)

Hafızözü (D.)

Arapoğlunun (Çş.)

Halilçavuş (Çş.)

Arapyolu (D.)

Irgat (D.)

Asker (D.)

Kahyaoğlu (D.)

Bağcılar (D.)

Kanara (D.)

Çullukçu (D.)

Kasapoğlu (D.)

Danacı (D.)

Kazancı (D.)

Demirci (D.)

Kuşçuoluk (D.)

Deveci (D.)

Mollahüseyin (D.)

Terzili (D.)

3.3.16. Şekil ve Sayılardan Oluşan Su Adları

Beşâğıl (D.)

Dokuzdolama (D.)

Beşpınarözü (D.)

Gürebağları (D.)

Büyükbağ (D.)

Koca (D.)

Büyükçayır (D.)

Küçükkevcı (D.)

Büyükçökek (D.)

Küçükgölgeli (D.)

Büyükkevcı (D.)

Küme (D.)

Büyükgölgeli (D.)

Küre (D.)

Küreboğazı (D.)

Üçkapılı (D.)

Üçağıl (D.)

Üçoluk (D.)

3.3.17. Yön ve Yer Bildiren Kelimelerden Oluşan Su Adları

Büyükkuzay (D.)

Kuzey (D.)

Köyönü (D.)

Taşlıgüney (D.)

Köyüstü (D.)

Tuzbaşı (D.)

Kuzayın (D.)

Yukarıkepir (D.)

3.3.18. Tarım-Hayvan-Sulama ile İlgili Yer ve Aletlerin Adlarından Oluşan Su Adları

Ağıl (D.)

Cinağıl (D.)

Ağılçatağı (D.)

Çeşme (D.)

Ağıllı (D.)

Çukurtarla (D.)

Ağılönü (D.)

Dutluağıl (D.)

Ağılsu (D.)

Efeagılı (D.)

Arkaç (D.)

Hacıağılı (D.)

Arpalık (D.)

Harman (D.)

Bağ (D.)

Kağrı (D.)

Bağçukuru (D.)

Kandil (D.)

Bağlar (D.)

Karaarkaç (D.)

Bağlık (D.)

Karaharmanı (D.)

Bağözü (D.)

Karakement (D.)

Bağyeri (D.)

Kasaağılı (D.)

Balta (D.)

Kemend (D.)

Beşagıl (D.)

Kom (D.)

Küçükseki (D.)

Mera (D.)	Samanlık (D.)
Mısırağıl (D.)	Tahtalık (D.)
Musluğun (D.)	Taşığıl (D.)
Musluk (D.)	Taşlıarkaç (D.)
Musluklu (D., Çş.)	Üçağıl (D.)
Mustafaağıl (D.)	Ziraat (D.)
Pamuklu (D.)	

3.3.19. Yapılar ve Bölümlerin Kısımlarını İçeren Su Adları

Bahçe (D.)	İnli (D.)
Bedesten (D.)	İnlıkaya (D.)
Çardak (D.)	Kale (D.)
Evkaçan (D.)	Kalekişla (D.)
Hanyeri (D.)	Kurtini (D.)
Hapis (Pn.)	Kümbet (D.)
Hasbahçe (D.)	Odunluk (D.)
Hisar (D.)	Sarnıç (D.)

3.3.20. Madenlerle İlgili Kavramların Yer Aldığı Su Adları

Altın (D.)	Altınçanak (D.)
Gümüş (Pn.)	

3.3.21. Tarihi ve Dinî Önemli Olan Olayları Yansıtan Su Adları

Bayram (D.)

3.3.22. Dinî Kavramların Yer Aldığı Su Adları

Camiözü (D.)	Kible (D.)
Cehennem (D.)	Meşatlık (D.)
Cellat (Çş.)	Mezararkası (D.)
Cin (D.)	Mezarlı (D.)
Cinli (D.)	Mezarlıçat (D.)
Gâvur (D.)	Nakip (D.)
Gazi (Çş.)	Nebi (D.)
İmamınyayla (D.)	Nurlu (D.)
İmanlar (D.)	Şehitler (D.)
İslambağı (D.)	Tekke (D.)
Kabeli (D.)	Zemzem (Çş.)

3.3.23. Ticaretle İlgili Kavramları İçeren Su Adları

Pazar (D.)

3.3.24. Ulaşım ile ilgili kavramlardan oluşmuş su adları

Akyol	Kağnıcıyolu
Çat (D.)	Kağnıgediği (D.)
Çatal (D.)	Kavşak (D.)
Çatalarla (D.)	Uluyol
Derbent (D.)	Yol (D.)
Durak (D.)	

3.3.25. Yerleştiği Arazinin Özelliğini Bildiren Su Adları

Büyükkuruöz (D.)	Çayıryurt (D.)
Çayır (D.)	Çorak (D.)

Çoraklı (D.)	Karışık (D.)
Çoraközü (D.)	Kepirtahta (D.)
Darıgözü (D.)	Kepiryurt (D.)
Davullu (D.)	Kışla (D.)
Derin (D.)	Killik (D.)
Derinyar (D.)	Kilocağı (D.)
Dipsiz (G.)	Kum (D.)
Düz (D.)	Kumlu (D.)
Düzağaç (D.)	Kurtlukuyu (D.)
Düztarla (D.)	Kurtlukuyu (D.)
Gevenlikoyak (D.)	Kuru (D.)
Hendek (D.)	Kurukepir (D.)
İğdelipınar (Çş.)	Küçükçoraklı (D.)
Kağnıçayır (D.)	Küçükkuruöz (D.)
Kağnısekmez (D.)	Suçıkan (D.)
Kanlı (D.)	Sulakyurt (D.)
Kanlıkaya (D.)	Sulu (D.)
Kapılıkoyak (D.)	Suluca (Pn.)
Karayazı (D.)	Sulukaya (D.)

BÖLÜM DEĞERLENDİRME

Çalışmanın üçüncü bölümü olan su adlarında 625 su adı köken, yapı ve anlam bakımından incelenmiştir. Köken bakımından incelenen tek kelimedenden oluşan su adlarından 188'i Türkçe kökenlidir. Diğerleri ise Arapça kökenli 69, Farsça kökenli 35, Rumca kökenli 5, Ermenice kökenli 1, İbranice kökenli 2 iken kökeni bilinmeyen 5 su adı bulunmaktadır. 2 kelimeli su adlarından ise Türkçe+Türkçe birleşimiyle oluşan 218 su adı bulunmaktadır.

Türkçe+Arapça 11, Türkçe+Farsça kökenli ise 9 su adı bulunmaktadır. Farsça+Arapça yapısında 2, Farsça+Türkçe kökenli 13, Arapça+Arapça kökenli 6, Arapça+Türkçe 39 su adı bulunmaktadır. Diğer birleşmeler de yine Arapça+Farsça 4, Arapça+Rumca 2, Farsça+Farsça 1 şeklinde devam eden su adlarıdır. 3 kelimeli su adlarında ise 4 su adı Türkçe+Türkçe+Türkçe şeklinde üzerlerine çeşitli ekler eklenerek türetilmiştir. 1 su adı Türkçe+Türkçe+Arapça, 1 su adı da Türkçe+Farsça+Türkçe şekline çeşitli ekler eklenerek türetilmişlerdir. Birleşik yapılu su adlarında en çok kullanılan yöntem ise 190 su adı ile sıfat tamlaması yoludur. 64 belirtisiz isim tamlaması yoluyla kurulan su adı bulunmaktadır.

Su adlarının yapısında en çok kullanılan çekim eki tepe adlarında olduğu gibi ilgi ekidir. Su adlarında 21 su adında ilgi eki, 12 su adında çokluk eki, 10 su adında ise eşitlik eki bulunmaktadır. Su adlarında kullanılan en işlek ek yer adlı eklerden +II/ +IU ekidir. Addan ad yapan bu ek 112 su adında kullanılmıştır. Ardından tepe ve yer adlarına göre daha fazla kullanılan +Iik eki 32 su adında kullanılmıştır. Diğer ekler tıpkı yer ve tepe adlarında olduğu gibi sıralamış ve çeşitli şekillerde karşımıza çıkmıştır.

Su adları anlam bakımından incelendiğinde ise yörede kullanılan su adlarında ağıl, arkaç gibi su adları yörede tarımın yaygın olarak kullanıldığını göstermektedir. Dağ, tepe, yazı vb. kavramlardan oluşan 44 su adı, bitkisel kavramlardan oluşmuş 61 su adı, renk bildiren 56 su adı karşımıza çıkmıştır. Diğer anlamlandırmalar çalışmada sıralanmıştır. Yine yörede yazlak ve kışlak kültürünün olduğu kullanılan su adlarından çıkarılmaktadır.

Yöre halkının yabancı dillerden geçen ünlü uyumuna uymayan sözcükler Kırıkkale yer adlarında kullanılırken ünlü uyumuna uydurulmuştur. Yine su ve tepe adlarında seslerin sedalı ve sedası biçimleri karşımıza çıkmaktadır. Bazı örneklerde “-k-“, “-t-“ sesinin kullanılması Kıpçak Türkçesi ve Doğu Türkçesi özelliklerini sergilerken “g” li ve “d”li kullanımlar ağız özelliklerini yansıtmıştır

Eski Türkçede “yer ögüz, yaşıl ögüz, yincü ögüz” şeklinde verilen ırmak isimleri Kırıkkale ili su adlarında acı öz, aşağı öz, bağ özü şeklinde 42 su adında görülmüştür.

Kırıkkale ili yerleşim birimi, su ve tepe adlarına bakıldığında ad verme geleneği ve Türk dilinin sözcük yapma yolları ile uyduğu görülmektedir. Türkçe sözcük kullanma sayısı oldukça fazla ve küçük coğrafyasında Türklüğe değer veren, Türklük ve Türkçe ile iç içe yaşamaya özen gösteren bir şehir olduğunu görmekteyiz.

SONUÇ

Yurt tutulan ilde obaların fazla olması ve kelime kökenlerinin Türkçe olması sebebiyle Kırıkkale ili küçük bir Türk ili haline gelmiştir.

Kullanılan kelimeler açısından hem küçük bir Türk yurdu olduğunu hem de yöre halkının sosyo-kültürel yapısını yansıttığını söylemek mümkündür.

Çalışma içerisinde kullanılan 1708 kelimededen en çok kullanılan kök Türkçe kelime köküdür. Kelimelerden 1055 ad Türkçe köke sahiptir. Bu adlar birleşik, yalın ve türemiş olarak karşımıza çıkmaktadır. Bununla birlikte Türkçe+Arapça, Arapça+Arapça gibi çeşitli birleşimlerden meydana gelmiş yahut sadece Arapça kökten oluşmuş 396 yer, su ve tepe adına rastlanmıştır.

Çalışmanın kendi içinde ayrılan yapı bakımından bölümünde ise en çok 279 adda +II/+IU yapım eki karşımıza çıkmıştır. Daha sonra çokluk eşitlik ve ilgi eki ile kurulmuş adlar çalışma içerisinde dikkat çekmiştir. Bütün bunlarla beraber yerleşim birimi adlarında ilgi eki ile hiç karşılaşılmamış olup su ve tepe adlarında karşımıza çıkmıştır.

Çalışmanın 3. Kısımları hep birlikte adların anlamları üzerine kurulmuştur. Anlamları bakımından incelenen adlar yerleşen toplumun sosyolojik ve kültürel yapısını karşımıza çıkarmıştır. Çalışmada kullanılan kelimelerden 201’u kişi adlarından oluşmuştur. Bu adlardan 115’i yerleşim birimi adlarında karşımıza çıkmıştır. Bunlarla birlikte kişi adları yerleşim birimlerinde daha çok tarihî ve toplumun geneli tarafından bilinen kişilerden oluşurken tepe ve su adlarında yöre halkından oluşmuştur. Anlamları bakımından incelenen adların yanında en çok kullanılan ve dikkat çeken bir durum daha ise renk adlarıdır. Renk adlarında en çok 66 adda karşımıza çıkan “kara” rengi varken “ala, boz ve konur” gibi adlar da dikkat çekmektedir. Bunlarla birlikte renk adlarında Arapça renk adlarına rastlanmamıştır. Diğer bir dikkat çekici nokta ise yörede hayvancılığa verilen önemdir. Yörede hem hayvancılık terimleri hem de hayvanlarla ilgili 171 yer adı karşımıza çıkmaktadır.

Çalışmanın tamamına bakıldığında Kırıkkale ili yaylak-kışlak konumunu yer adlarında bolca kullanmış, yörük kültürünün küçük bir temsilcisi olmuştur. Bunlarla beraber bölgenin tarihî dokusu bozulmamış ve il geneli küçük bir Türk yurdu olmuştur.

SÖZLÜK

Ābād: (a.i. ebed'in c.) Sonsuz gelecek zamanlar (Devellioğlu, 2006: 3).

Ağıl: *is.* **1.** Evcil küçükbaş hayvanların barındığı çit veya duvarla çevrili yer. **2.** Bazı yıldızların, özellikle ayın çevresinde görülen geniş ve aydınlık teker, ayla, hale (T.S., 2005: 31).

Ahili (K., Cad.): *öz. is. Ar. ahî* Ahilik ocağından olan kimse (T.S., 2005: 42).

Akboğaz (K.): Kırıkkale'de bir köy adı.

Ak: *is.* **1.** Kar, süt vb.nin rengi, beyaz, **kara** ve **siyah** karşıtı. **2. sf. mec.** Temiz (T.S., 2005: 46).

Boğaz: *is.* İki dağ arasında dar geçit, derbent (T.S. 2005, 292).

Akçakavak: *is. bot.* Akkavak (T.S., 2005: 48).

Akkoşan (K.): Kırıkkale'de bir köy adı.

Ak: *is.* **1.** Kar, süt vb.nin rengi, beyaz, **kara** ve **siyah** karşıtı. **2. sf. mec.** Temiz. (T.S., 2005: 46).

Koşan: **1.** Davarları bir araya koyup sayma işlemi. **2.** Boyunduruğu araba okunan bağlayan ağaç çivi. **3.** Boyunduruğa bağlanarak hayvanlara sürükletilerek çektirilen ağaç, odun vb. şeyler **4.** Kalınca halat. **5.** Mısır koçanı. **6.** Koyunları sağmak için kullanılan üstü kapalı ağılı. **7.** Davarları bir araya toplayıp sayma. **8.** Esilmiş, budanmış ağaç gövdesi, tomruk. (<https://sozluk.gov.tr/> 10.18)

Alaman: T. Büyük, iri, kocaman. 2. Alaca renkli koyun, inek, öküz v.b.. 3. Her kuzuya süt veren koyun. 4. Çökekle karışık peynir (<https://sozluk.gov.tr/>).

Alçılı (K.): *is.* Alçı taşının pişirilip toz durumuna getirilmesinden elde edilerek yapılarda, sanatta, mimarlıkta ve dışçilikte kullanılan madde (T.S., 2005: 68).

Altınova (Mah.): Kırıkkale'de bir mahalle adı.

Altın: *sf.* Bu elementten yapılmış (T.S., 2005: 83).

Ova: *is.* Çevrelerine göre çukurda kalmış, çoğunlukla alüvyonla örtülü, eğimi az, akarsuların derine gömülmemiş olduğu, genellikle geniş veya dar düzlük, yazı (T.S., 2005: 1552).

Ambardere (K.): Kırıkkale’de bir köy adı.

Ambar: *is. Far. Anbâr* **1.** Genellikle tahıl saklanan yer. **2. mec.** Genellikle tahılın çok üretildiği yer, bölge (T.S., 2005: 88).

Dere: *is.* **1. coğ.** Genellikle yazın kuruyan küçük akarsu. **2.** Bu akarsuyun yatağı. **3. coğ.** İki dağ arasındaki uzun çukur (T.S., 2005: 504).

Andaç: *is.* Anı, yadığâr (T.S., 2005: 97).

Andıç: *is.* Uyarı veya hatırlatmak için yazılan not (T.S., 2005: 98).

Anız: *is.* ekin biçildikten sonra tarlada kalan köklü sap (T.S., 2005: 100).

Aparca: T. Tertemiz (<https://sozluk.gov.tr/>).

Arbişli (K.): Kırıkkale’de bir köy adı.

Arbiş: Düzen, intizam (<https://sozluk.gov.tr/>).

Arık: *is. hlk.* **1.** Arık. **2.** Fide veya fidan dikilen yer (T.S., 2005: 117).

Aşağıkarakısık(K.): Kırıkkale’de bir köy adı.

Aşağı: *is.* **1.** Bir şeyin alt bölümü, zir, yukarı karşıtı (T.S., 2005: 135).

Kara: (I) *is. Ar. kârra jeol.* Yeryüzünün denizle örtülü olmayan bölümü, toprak. **(II)** *is.* **1.** En koyu renk, siyah, ak, beyaz kara karşıtı. **2. sf.** Bu renkte olan. **3.** Esmer. **4. sf. mec.** Kötü, uğursuz, sıkıntılı (T.S., 2005: 1075).

Kısık: *sf.* **1.** Kısılmış olan. **2. is. coğ.** Kanyon (T.S., 2005: 1165).

Aşağışih (K.): Kırıkkale’de bir köy adı.

Aşağı: *is.* Bir şeyin alt bölümü, zir, yukarı karşıtı (T.S., 2005: 135).

Şih: Ar. Şeyh.

Bahşılı (i.)

Bahşı: T. 1. Bilgin, öğretmen. 2. Saz şairi, âşık. 3. Hekim (<https://sozluk.gov.tr/>, 23.30 19.12.202.).

Balışeyh (i.): Kırıkkale’de bir ilçe adı.

Balı: (a.s.) bâlî koca, eski, köhne (Devellioğlu, 2006: 69).

Şeyh: *is. Ar. şeyh* **1.** Tarikat kurucusu, bir tarikatın en yüksek dereceye ulaşmış olan kimse, tarikat büyüğü veya tarikat kollarından birinin başında bulunan kimse. **2.** Arap kabile ve aşireti başkanı (T.S., 2005: 1862).

Barak (K.) “Tüylü köpek” (Gülensoy, 2007: 112).

Barbaros (Mah.): T. Büyük Türk denizcisi, Barbaros Hayretin Paşa’ya (1467-1546) Avrupalılar tarafından verilen ve “Kızıl sakal” anlamına gelen bir ad (<https://sozluk.gov.tr/>).

Bedesten (K.): *is. Far. bezistân* Kumaş, mücevher vb. değerli eşyaların alınıp satıldığı kapalı tarihî çarşı (T.S., 2005: 232).

Bel: T. Dağ sırtlarında geçit veren çukur yer (T.S., 2005: 235).

Bengi: *sf.* Sonu olmayan, hep kalacak olan, ölümsüz ebedî (T.S., 2005: 242).

Boğarsık: T. Boğa isteyen erkek (Gülensoy, 2007: 156).

Boruklu: Dağlarda yetişen bir tür ot (Gülensoy, 2007: 162).

Buğurcanın: (*hlk*) Damızlık deve (Gülensoy, 2007: 178).

Buhara: *öz. a.* Özbekistan’a bağlı bir şehir.

Buzalık: (*hlk.*) Dağda biten bir ot (Gülensoy, 2007: 191).

Bük: *is.* 1.Ovada veya dere kıyısında çalı ve diken topluluğu. 2. Akarsu kıyılarındaki verimli tarlalar (T.S., 2005: 333).

Büvelek: Büve de denilen sokucu sinek (Gülensoy, 2007: 191).

Büyükçangal: *is. Far. çengâl* Dallı budaklı ağaç (T.S., 2005: 392).

Büyükhodul: 1. Kendini beğenmiş. 2. Her işe burnunu sokan adam. 3. Kabadayı (<https://sozluk.gov.tr/>).

Cabatobası (K.): Kırıkkale’de bir köy adı.

Cabat: Bir boy adı (Naskali, Duranlı, 1999: 213).

Obası: *is.* **1.** Göçebelerin konak yeri. **2.** Bu yerde konaklayan göçebe halk veya aile. **3.** Genellikle bölmeli göçebe çadırı (T.S., 2005: 1487).

Cerit: Verimsiz, çorak (yer) (Devellioğlu, 2007: 135).

Cıbr: Müflis, fakir (<https://sozluk.gov.tr/>).

Cırık+lar: Serçeye benzer bir tür kuş (Gülensoy, 2007: 203)

Çal: (hık.) Taşlık, yer çıpak tepe (Gülensoy, 2007: 213).

Çat: iki yol ya da derenin birleştiği yer, kavşak (T.S., 2007: 222).

Çeşişbeli: Kırıkkale ilinde bir tepe adı.

Çeşiş: Ölçü birimi (Gülensoy, 2007: 226).

Çıtak: Dağda yaşayan ve geçimini odun satarak sağlayan (Kimse) (Gülensoy, 2007: 239).

Çongar: Aşiret adı.

Çorak: Verimli olmayan (Gülensoy, 2007: 251).

Dam: Yapılaşmış dış etkilere korumak amacıyla üzerlerine yapılan çoğu kiremit yapıli bölüm (Gülensoy, T.S., 2007: 264).

Darı: Mısır (Gülensoy, T.S., 2007: 267).

Delice (i.): **1.** *sf.* (*deli'ce*) Davranışları aşırı, deli gibi olan. **2.** *Zf.* Delicesine. **3.** *İs. bot.* Buğdaygillerden, genellikle buğday tarlalarında yetişen, tohumu zehirli yabancı bir bitki. **4.** *İs. bot.* Aşılammamış zeytin ağacı, yabancı ağaç. **5.** *İs. hık.* Atmaca, şahin (T.S., 2005: 490).

Derbent: *is. Far. der+bend esk.* İki dağ arasındaki geçit yeri, boğaz (T.S., 2005: 503).

Deredüzü (K.): Kırıkkale'de bir köy adı.

Dere: *is.* **1.** *coğ.* Genellikle yazın kuruyan küçük akarsu. **2.** Bu akarsuyun yatağı. **3.** *coğ.* İki dağ arasındaki uzun çukur. **4.** Damlarda yağmur sularını toplayarak oluğa veren çinko veya kiremit yol (T.S., 2005: 504).

Düzü: Engebesiz olan yer, düzlük, ova (T.S., 2005: 593).

Derekışla: Kırıkkale ilinde bir köy adı.

Dere: *is.* **1.** *coğ.* Genellikle yazın kuruyan küçük akarsu. **2.** Bu akarsuyun yatağı. **3.** *coğ.* İki dağ arasındaki uzun çukur. **4.** Damlarda yağmur sularını toplayarak oluğa veren çinko veya kiremit yol (T.S., 2005: 504).

Kışla: *is.* (*kı'sla*) **1.** *ask.* Askerlerin toplu olarak barındıkları yapılar bütünü. **2.** *hlk.* Koyun ve keçi sürülerinin gecelediği veya kışın barındığı kapalı ağıl (T.S., 2005: 1169).

Dergah: *is.* (*dergâ:h*) siyaset, edebiyat, teknik, ekonomi vb. konuları inceleyen ve belirli aralıklarla çıkan süreli yayın, mecmua (T.S., 2011: 504).

Dikmen (K.): *is.* *hlk.* Koni biçiminde tepe (T.S., 2011: 525).

Doğan: *is.* *zool.* Kartalgiilerden, küçük kuş, fare vb. ile beslenen ve alıştırılarak kuş avında kullanılan yırtıcı bir kuş (T.S., 2005: 548).

Dolamaç: Dolambaçlı yol (<https://sozluk.gov.tr/>).

Döllük: (*hlk.*) Koyun ve keçilerin yavruladıkları yer (Gülensoy, 2007: 302).

Dumlupınar: Kırıkkale'de bir cadde adı.

Dumlu: Soğuk (Gülensoy, 2007: 307).

Pınar: *is.* **1.** Yerden kaynayan su, kaynak. **2.** Bu suyun çıktığı yer, memba. **3.** Çeşme (T.S., 2005: 1604).

Dümbelek: *is.* *Far.* *dunbek* Ağızına deri gerilmiş, çanak biçiminde, darbukaya benzer bir çeşit çalgı (T.S., 2005: 585).

Düven: *is.* harmanda ekinlerin sapı ve tanelerini ayırmak için kullanılan, önüne koşulan hayvanlarla çekilen, alt yüzünde keskin çakmak taşları dikine çakılı bulunan, kızak biçiminde araç (T.S., 2005: 593).

Eğrek: (*hlk.*) Su birikintisi, havuz (Gülensoy, 2007: 323).

Eldelek: Kırıkkale'de bir köy adı.

El: *is.* **1.** *anat.* Kolun bilekten parmak uçlarına kadar olan, tutmaya ve iş yapmaya yarayan bölümü. **2.** Sahiplik, mülkiyet. **3.** Kez, defa. **4.** İskambil oyunlarında kâğıt atma sırası. **6.** Bazı nesne ve araçların tutmaya yarayan bölümü. **7.** *mec.* Aracı, vasıta (T.S., 2005: 615).

Delek: 1. Ahmak, aptal. 2. Piç (çocuk). 3. Tellak (<https://sozluk.gov.tr/>).

Erkeç: Erkek, genç teke (Gülensoy, 2007: 338).

Evsapyunağı: Kırıkkale’de bir dere adı.

Evsap: Asbab,asbap. Çamaşır (<https://sozluk.gov.tr/>).

Yunak: (hlk.) yıkılan yer, hamam (Gülensoy, 2007: 1180).

Fadikkarı: Kırıkkale’de bir çeşme adı.

Fadik: Fatma (<https://sozluk.gov.tr/>).

Karı: Kadın (<https://sozluk.gov.tr/>).

Geriş: *hlk.* Dağların ve tepelerin üst kısmı, sırt (T.S., 2005: 754).

Hazan: *is Far. hazân* Güz, sonbahar (T.S., 2005: 870).

Hendek: *is. Ar. handak* geçmeye engel olacak biçimde uzunlamasına kazılmış derin çukur (T.S., 2005: 877).

Herekli (K.)

Herek: *is. Yun.* Asma fasulye vb. sarılgan bitkilerin tutunması için yanlarına dikilen sırım, ispalya (T.S., 2005: 878-879).

Hıdırşeyh (K.): Kırıkkale’de bir köy adı.

Hıdır: *öz. is. Ar. hizr* Halk inanışlarına göre ölümsüzlüğe kavuşmuş olduğuna inanılan peygamber (T.S., 2005: 887-888).

Şeyh: *is. Ar. şeyh* Tarikat kurucusu, bir tarikatta en yüksek dereceye ulaşmış olan kimse, tarikat büyüğü veya tarikat kollarından birinin başında bulunan kimse (T.S., 2005: 1862).

Hınış: Topraktan yapılan yayık (<https://sozluk.gov.tr/>).

Hisar: *is. Ar. hişâr esk.* Bir şehrin veya önemli bir yerin korunması için taştan yapılmış, yüksek duvarları ve kuleli, çevresinde hendekler bulunan küçük kale, kermen, germen (T.S., 2005: 894).

Hozan: *is. hlk.* Dinlenmeye bırakılmış, birkaç yıl işlenmemiş tarla (T.S., 2005: 902).

Höyük: Toprak yığını küçük tepe (T.S., 2005: 902).

Ilgın: *is.* Ilgıngillerden, Akdeniz bölgesinde yetişen bir ağaç veya ağaççık cinsi (T.S., 2005: 912).

Irgat: *is.* Yun. Tarım işçisi, rençper (T.S. 2005: 913).

Kafkas: Kırıkkale'de bir cadde adı.

Kas: Beyaz (Ayan, 2010: 21).

Kuh: Dağ (Ayan, 2010: 21).

Kak: *is. hlk.* 1. Elma, armut vb. meyvelerin kurutulmuşu. 2. *sf.* mec. zayıf ve kuru (kimse) (T.S., 2005: 1037).

Kanara: *is. Ar. kinnâre esk.* Kesimevi, mezbaha (T.S., 2005: 1058).

Kandil: *is. Ar. kindîl* İçinde sıvı bir yağ ve fitil bulunan kaptan oluşmuş aydınlatma aracı (T.S., 2005: 1060).

Bucak: -ğ *is.* 1. Kenar, köşe, yer. 2. *esk.* İlçelerin bir müdürle yönetilen bölümlerinden her biri, nahiye (T.S., 2005: 317).

Karaçöğ: Kırıkkale'de bir tepe adı.

Kara: (I) *is. Ar. kârra jeol.* Yeryüzünün denizle örtülü olmayan bölümü, toprak. (II) *is.* 1. *En koyu renk, siyah, ak, beyaz kara karşıtı.* 2. *sf.* Bu renkte olan. 3. Esmer. 4. *sf. mec.* Kötü, uğursuz, sıkıntılı (T.S., 2005: 1075).

Çöğ: 1. Zirve. 2. Kayalık yer (<https://sozluk.gov.tr/>).

Fakılı: Ar. 1. Soylu. 2. Hoca (<https://sozluk.gov.tr/>).

Karakemend: Kırıkkale'de bir dere adı.

Kara: (I) *is. Ar. kârra jeol.* Yeryüzünün denizle örtülü olmayan bölümü, toprak. (II) *is.* 1. *En koyu renk, siyah, ak, beyaz kara karşıtı.* 2. *sf.* Bu renkte olan. 3. Esmer. 4. *sf. mec.* Kötü, uğursuz, sıkıntılı (T.S., 2005: 1075).

Kemend: *is. Far. Kemend* Hayvanları yakalamak için kullanılan, ucu ilmikli, kaygan uzun ip (T.S., 2005: 1132).

Karaköseli: Kırıkkale ilinde bir köy adı.

Kara: (I) *is. Ar. kârra jeol.* Yeryüzünün denizle örtülü olmayan bölümü, toprak. (II) *is. 1. En koyu renk, siyah, ak, beyaz kara karşıtı. 2. sf.* Bu renkte olan. **3.** Esmer. **4. sf. mec.** Kötü, uğursuz, sıkıntılı (T.S., 2005: 1075).

Köseli: *sf. Far. kûse 1.* Bıyığı, sakalı çıkmayan (erkek) (T.S., 2005: 1236).

Kargın (K.): **1.** Eriyen karların oluşturduğu akar su. **2.** Karla karışık yağın yağmur (Gülensoy, 2007: 468).

Kavurgalı (K.): *is. hlk.* Buğday, mısır vb. tahılların kuru yemiş gibi yenilmek için ateşte kavrulmuşu (T.S., 2005: 1112).

Kayalaksolaklısı: Kırıkkale ilinde bir köy adı.

Kayalak: Kayalık. İki yaşından küçük, doğurmamış deve (<https://sozluk.gov.tr/>).

Solaklı+sı: -ğı *sf.* Genellikle sol elini kullanan kimse. **2. İs. tar.** Yeniçeri Ocağının, padişahın gözeticiğini yapan asker sınıfı (T.S., 2005: 1787).

Keh: **1.** Kenar, köşe, uç. **2.** Sarp dağların eteğindeki patika. **3.** Dağların en yüksek noktası, doruk. **4.** Küçük tepeler, çıkıntılar. **5.** Dağ sırtları (<https://sozluk.gov.tr/>).

Kelekmaşatı: Kırıkkale ilinde bir tepe adı.

Kelek: *is. bot.* Olgunlaşmamış, ham kavun (T.S., 2005: 1129).

Meşhed: -di *is. Ar. meşhed esk. 1.* Şehit düşülen yer. **2.** Şehidin gömüldüğü yer (T.S., 2005: 1379).

Kepez: *is. hlk.* Yüksek tepe, dağ (T.S., 2005: 1139).

Kepir (Cad.): *is. hlk.* Çorak, çamurlu, verimsiz toprak (T.S., 2005: 1139).

Kersen: İçinde hamur yoğurulan, çamaşır yıkanan ağaç tekne. (<https://sozluk.gov.tr/>).

Kevenli (K.): *is.* Geven (T.S., 2005: 1149). *is. bot.* Baklagillerden, çok yıllık, bazı türlerinden kitre denilen zamk çıkarılan, dikenli bir çalı, keven (T.S., 2005: 755).

Kıran: *is. hlk.* Dağ sırtı, tepe, bayır (T.S., 2005:1157).

Kırgı: **1.** Dağ eteği. **2.** Dağ ve yaylaların yalçın, sarp, keskin yerleri. **3.** Taşlık arazi. **4.** Bayır yer. (<https://sozluk.gov.tr/>).

Kırıkkale

Kırık: -ğı *sf.* **1.** Kırılmış olan. **2.** Melez. **3.** Tam nota göre düşük olan (not). **4.** *is.* kırılmış bir şeyden ayrılan parça. **5.** *is.* Kemiğin bir etkiyle kırılması. **6.** *is.* Bir şeyin kırılan yeri. **7.** *is.* Kırıntı. **8.** *is.* Tavla oynunda oyun dışı bırakılan pul. **9.** *mec.* Gücenmiş, üzgün (T.S., 2005: 1158- 1159).

Kale: *is.* *Ar. kal'a* **1. tar.** Düşmanın gelmesi beklenen yollar üzerinde, askerî önem taşıyan şehirlerde, geçit ve dar boğazlarda güvenliği sağlamak için yapılan kalın duvarlı, burçlu, mazgallı yapı, kermen (T.S., 2005: 1042).

Kilevli (K.): Kırıkkale'de bir köy adı.

Kil: *is.* *Far. gil* Isladığı zaman kolayca biçimlendirilebilen yumuşak ve yağlı toprak (T.S., 2005: 1180).

Ev+li: *is.* **1.** Yalnız bir ailenin oturabileceği biçimde yapılmış yapı. **2.** Bir kimsenin veya ailenin içinde yaşadığı yer, konut, hane. **3.** Evin iç düzeni, eşyası vb. **4.** *mec.* Aile. **5.** *esk.* Soy, nesil (T.S., 2005: 665).

Kimeski (Mah.): Kırıkkale'de bir mahalle adı.

Kim: *zm.* “Hangi kişi?” anlamında cümlede, özne, tümleç, nesne, yüklem görevinde kullanılan bir soru sözü (T.S., 2005: 1182).

Eski: *sf.* **1.** Çoktan beri var olan, üzerinden çok zaman geçmiş bulunan, yen, karşıtı (T.S., 2005: 650).

Kis: Taş, kum, kil ile karışık kaynaşmış sert tabaka (<https://sozluk.gov.tr/>).

Koçubaba (K.): Kırıkkale'de bir köy adı.

Koçu: *is.* *Mac. kocsi* *esk.* **1.** Süslü bir çeşit gezme arabası. **2.** Direkler üzerine, yüksekte kurulmuş zahire ambarı (T.S., 2005: 1194).

Koçu: Öz. a. Erkek adı. **1.** Gelin arabası. **2.** Çukur oyuk yer, hendek (<https://sozluk.gov.tr/>).

Baba: *is.* **1.** Çocuğun dünyaya gelmesinde etken olan erkek. **2.** Çocuğu olan erkek, peder. **3.** *esk.* Tarikatların bazısında tekke büyüğü. **4.** *esk.* Bu gibi kimselere verilen unvan. **5.** *den.* Gemi veya iskelede halatın takıldığı yuvarlak başlı iri demir, ağaç veya

beton dikme. 6. *mim.* Bir merdivende, tırazanın sahanlıkla birleştiği yerde bulunan dikey öge (TS, 2011:219).

Kom: *is. hlk.* Ağıl, davar ağılı (T.S., 2005: 1203).

Konur (K.): *sf. hlk.* Esmer, açık kestane renginde olan (T.S., 2005: 1212).

Koruköyü: Kırıkkale’de bir köy adı.

Koru: *is.* Bakımlı küçük orman (T.S., 2005: 1219).

Köy+ü: *is. Far. kūy 1.* Yönetim durumu, toplumsal ve ekonomik özellikleri veya nüfus yoğunluğu yönünden şehirden ayırt edilen, genellikle tarımsal alanda çalışmak gibi işlevlerle belirlenen, konutları ve öteki yapıları bu hayatı yansıtan yerleşme birimi (T.S., 2005: 1240).

Körük: Ateşi canlandırmak için kullanılan ve açılıp kapandıkça içindeki havayı üfleyen araç (T.S., 2005: 1235).

Küçükavşar (K.): Kırıkkale’de bir köy adı.

Küçük: *sf. 1.* Boyutları, benzerlerinininkinden daha ufak olan, büyük karşıtı (T.S., 2005: 1277).

Avşar: Afşar. *öz. is.* Oğuz Türklerinin 24 boyundan biri, Avşar (T.S., 2005: 27).

Kümbet: *is. Far. gunbed 1.* Kubbe. 2. Kubbe biçiminde toparlak kabartı (T.S., 2005: 1283).

Küreboğazı (K.): Kırıkkale’de bir köy adı.

Küre: (I) *is. Ar. kure mat. 1.* Bütün noktaları merkezden aynı uzaklıkta bulunan bir yüzeyle sınırlı cisim. 2. Yeryüzü, dünya (T.S., 2005: 1285).

Boğaz+ı: *is. 1.* Boynun ön bölümü ve bu bölümü oluşturan organlar, imik. 2. Şişe, güğüm vb. kaplarda ağza yakın dar bölüm. 3. İki dağ arasında dar geçit, derbent (T.S. 2005, 292).

Lefkoşe (Cad.): Kıbrıs’ın başkenti.

Lök: Lük (f.i) lök, kısa tüylü yük devesi (Devellioğlu, 2006:554).

Maşat (Gülkonak K.)

Meşhed: -di *is. Ar. meşhed esk.* **1.** Şehit düşülen yer. **2.** Şehidin gömüldüğü yer (T.S., 2005: 1379).

Mera: *is. Ar. mer'a coğ.* Otlak, çayırılık (T.S., 2005: 1370).

Merkepli (Kuzayyurt K.)

Merkep+li: -bi *is. Ar. merkeb zool.* Eşek (T.S., 2005: 1374).

Mihrap: Cami, mescit vb. yerlerde Kâbe yönünü gösteren, duvarda bulunan ve imama ayrılmış olan oyuk veya girintili yer (<https://sozluk.gov.tr/>)

Nakip: Bir kavmin, kabilenin başkanı veya onun vekili (<https://sozluk.gov.tr/>).

Obruk: İçinde su biriken çukur yer (<https://sozluk.gov.tr/>).

Olunlu (K.)

Olun-: 'Ol- fiiline konu olmak' (Gülensoy, 2007: 622)

Orta: *is.* **1.** Bir şeyin kenarlarından merkeze doğru yaklaşık olarak aynı uzaklıkta olan yer. (T.S., 2005: 1511).

Ökçe: *hlk.* Saban demirlerinin geçtiği ağaç parçası (T.S., 2005: 1534).

Ören: *is.* Eski yapı veya şehir kalıntısı, harabe, virane (T.S., 2011: 1546).

öz a.: Yer adı

Pirinç (Cad.): *is. Far. birinc* Bakıra çinko katılarak elde edilen sarı renkte bir alaşım (T.S., 2005: 1609).

Pöhrenk (Yoncalı K.): *is. Erm.* Künk (T.S., 2005:1624).

Pur: *Erm.* Taş (Eren, 1999: 340).

Sarımbey: Kırıkkale ilinde bir köy adı.

Sarım: *is.* **1.** Yeşil ile turuncu arasında bir renk, limon kabuğu rengi. **2. sf.** Bu renkte olan (T.S., 2005: 1703).

Bey: *is.* **1.** Erkek adlarından sonra kullanılan saygı sözü. **2.** Erkek özel adları yerine kullanılan söz. **3.** Eş, koca. **4.** İskambil kağıtlarında biri, as. **5.** Erkek sıfatlarının hemen arkasına eklenir. **6.** Küçük bir toplumun veya küçük bir devletin başkanı (T.S., 2005: 253).

Sarnıç: *Ar. şahrîc* Yağmur suyu biriktirmeye yarayan yer altı su deposu (T.S., 2005: 1707)

Semer: *is. Yun.* At, eşek katır vb. hayvanların sırtına yerleştirilen, üzerine yük bağlanan veya binilen, iskelei ağaçtan araç (T.S., 2005: 1728).

Seyifli (K.): Başiboş (<https://sozluk.gov.tr/>).

Sızak: *is. hlk.* Dağ sırtlarında, taş aralarından sızan su, küçük pınar (T.S., 2005: 1762).

Sofularçiftliği: Kırıkkale’de bir köy adı.

Sofu+lar: *sf. Ar. sūfî* dinin buyruk ve yasaklarına btünüyle uyan (kimse) (T.S., 2005: 1783).

Çiftli(k)ğ+i: *is.* Tarım yapılan, hayvan yetiştirilen, çalışanlarının da oturması için evler bulunan geniş toprak parçası (T.S., 2005: 435).

Soku: *is. hlk.* Taş dibek (T.S., 2005: 1787).

Sülun: Eti beğenilen bir kuş (Gülensoy, 2007: 819).

Sülük: Sülüklerin örnek asalak hayvanı (Gülensoy, 2007: 819).

Şark+lı: *is. Ar. şark esk.* Doğu (T.S., 2005: 1850).

Takaz+lı: 1. Ağaç çengel; 2. Kayıklardaki eğri ağaç (Gülensoy, 2007: 851).

Taşyazı: Kırıkkale’de bir köy adı.

Taş: *is.* **1.** Kimyasal veya fiziksel durumu değişiklikler gösteren, rengini içindeki maden, tuz ve oksitlerden alan sert ve katı madde. **2.** *sf.* Bu maddeden yapılmış, bu maddeden oluşmuş. **3.** Bazı yerlerde ve işlerde kullanılmak için bu addeden özel olarak hazırlanmış malzeme (T.S., 2005: 1913).

Yazı: *is. hlk.* Düz yer, ova, kır (T.S., 2005: 2154).

Tırmık: Kabartılmış toprağın taşını, çöpünü ayıklamak için kullanılan seyrek dişli, tarak biçiminde araç (T.S., 2005: 1979).

Toklu: *is. zool.* Bir yıllık kuzu (T.S., 2005:1987).

Ulubatlı Hasan (Cad.)> ulu+âbâd: Kırıkkale’de bir cadde adı.

Ulu: *is.* **1.** Erdemleri bakımından çok büyük, yüce. **2.** *sf.* Çok büyük olan (somut şey) (T.S., 2005: 2033).

Hasan: Ar. Erkek adı. 1. Güzel. 2. İyi ve hayırlı iş (<https://sozluk.gov.tr/>).

Yahşihan (i.): Kırıkkale ilinde bir ilçe adı.

Yahşi: sf. hlk. İyi, güzel, çok güzel (T.S., 1998: 2366).

Han: *is. Far. hân esk.* Yol üzerinde veya kasabalarda yolcuların konaklamalarına yarayan yapı (T.S., 2005: 841).

Zemzem: *is Far. zemzem din. b.* Bu kuyunun müslümanlarca kutsal sayılan suyu, zemzem suyu (T.S., 2005: 2229).

KAYNAKÇA

- ADA, E. (2012). *Eskişehir İli Yer Adları*. Yüksek Lisans Tezi, İzmir: T.C. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Lehçeleri Ana Bilim Dalı.
- AKAR, A. (2006). “Renge Bağlı Yer Adlandırmalarında Muğla Örneği”. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20, 51-63.
- AKSAN, D. (1984). Türk Yer Adları Konusunda Bir Proje Önerisi. *Türk Yer Adları Sempozyumu Bildirileri*, 275-278, Ankara.
- ALTIN, Y. (2009). *Kırıkkale 1989- 2009*. Kırıkkale: Pusula Gazetesi.
- ALYILMAZ, C. (2010). “Eski Türk Şehirleri ve Semerkant”. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 20, 303-311.
- Develloğlu, F. (2006., 2007). “*Osmanlıca- Türkçe Ansiklopedik Lügat*”. Ankara: Aydın Kitabevi.
- ERCİLASUN, A. B. (2008). “Oğuz Boy Adlarının Etimolojisi”. *Dil Araştırmaları Dergisi*, 3, 9-25.
- EREN, H. (1965). “Yer Adlarımızın Dili”. *TDK Belleten Türk Dili Yıllığı*, 11, 156-165.
- EREN, H. (1999). “*Türk Dilinin Etimolojik Sözlüğü*”. Ankara: Bizim Büro Basım Evi.
- GÜLENSOY, T. (2007). “*Türkiye Türkçesindeki Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü*”. Ankara: Türk Dil Kurumu.
- GÜNDÜZ Ö. Aysel, (2012). *Alanya'nın Yer Adları*, T.C. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Isparta.
- GÜNDÜZ, T. (2007). *Anadolu'da Türkmen Aşiretleri*. İstanbul: Yeditepe.
- HALAÇOĞLU, Y. (2010). *Osmanlı Kimliği ve Aşiretler*. İstanbul: BKY.
- İSAKOV A., MURZAKULOVA, G. (2012). Kırgızista'daki Yer, Boy Adlarında Kadın. *Turan-sam*, 4, 55-60.

KANKAL, A. (1993). *Tapu-Tahrir Defterlerine Göre !6. Yüzyılda Çankırı Sancağı*. Doktora Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Ana Bilim Dalı.

KARAHAN, L. (2011). *Türkçe Söz Dizimi*. İstanbul: Akçağ.

KARATAYEV, Olcabay Kırgızlar ve Oyratlar: Çoroslar - Cungar Adı Nerden Gelmiştir? <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/155489>

KARPUZ, Ö. H. KURGUN, Levent (2000). “Organ Adlarından Oluşan Yer Adları”. *Anadili Dil ve Edebiyat Dergisi*. 19. 17-20.

KARTALLIOĞLU, Y. (2016) “İstanbul Adının Telaffuzunun Tarihi Süreç İçinde Gelişmesi”. *Fsm İlmî Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*.

KESER, E. (2019). “Tarih-i Buhara’ya Göre Buhara’nın Coğrafyası Üzerine Birkaç Not”. *Türk Dünyası Araştırmaları*. 243, s. 279-298.

KORKMAZ, Z. (2009). *Türkiye Türkçesi Grameri (Sekil Bilgisi)*. Ankara: Türk Dil Kurumu.

KORKMAZ, Z. (2014). *Türkiye Türkçesi Grameri (Sekil Bilgisi)*. Ankara: Türk Dil Kurumu.

KÖKSEL, B. (2019). “Barak İskân Şiirlerinde ve Türkülerinde Osmanlıya Başkaldırı”. *Ayıntab Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 77-88.

NASKALI G., Emine- DURANLI (1999). “*Altayca-Türkçe Sözlük*”. Ankara: Türk Dil Kurumu.

ÖZKAN, İ. (2000). “Herekli Türkmenleri ve Herekli Kelimesinin Etimolojisi”. *IV. Türk Dili Kurultayı*, İzmir, 221- 254.

ÖZKAN, M.- SEVİNÇLİ, V. (2009). *Türkiye Türkçesi Söz Dizimi (Kelime Çözümlemeli)*. İstanbul: Akademi.

SAKAOĞLU, S. (2001). *Türk Ad Bilimi I, Giriş*. Ankara: Türk Dil Kurumu.

SEZER T. (2006). *Osmanlı’da Yer Adları (Alfabetik Sırayla)*, T.C. Başbakanlık Arşivleri Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara

SÜMER, F. (1999). *Tarihleri- Boy Teşkilatı- Destanlar Oğuzlar (Türkmenler)*. İstanbul: Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı.

ŞAHİN, G. (2010). “*Türkiye’de Yapılmış Toponomi Çalışmaları*”. Yüksek Lisans Tezi, Adıyaman: Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

ŞAHİN, İ. (2019). *Adbilim*. Ankara: PEGEM.

ŞAHİN, İ. (1987), “Osmanlı Devrinde Konar-Göçer Aşiretlerin İsim Almalarına Dair Bazı Mülahazalar”. *Tarih Enstitü Dergisi*, 13, 195-208.

ŞENEL, M. (2008). “*Gaziantep İlinin Yakın Taşınmış (Paralel) Yer Adları Örneği*”. Uluslararası Gaziantep Araştırmaları Sempozyumu. Gaziantep.

ŞİMŞEK, B. (2012). “*Dünden Bugüne Kırıkkale ve Çevresinde Türkmen Aşiretleri*”. Yüksek Lisans Tezi. Kırıkkale: Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

TÜRKAY, C. (2001). *Başbakanlık Arşiv Belgeleri’ne göre Osmanlı İmparatorluğu’nda Oymak Aşiret ve Cemâatlar*. İstanbul: İşaret.

YÜKSELEN, H. S. (2006). “*Plevne Müdafası*”. Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı, Yakınçağ Tarihi Bilim Dalı.

ZACINOVIC, N. (2003). “*Bosna Kütüphanelerindeki Eski Türkçe Gazetelerin Dili*”. Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı (Yeni Türk Dili) Anabilim Dalı.

KULLANILAN BAĞLANTILAR

<http://kentrehberi.kirikkalebld.gov.tr:8085/EImar/webpage/menus/AdresSearch.jsp>

x

<https://www.isminin anlamidirx.com/lokman-isminin-anlami-nedir-654/>

http://isamveri.org/pdfdrg/D01093/1999_9/1999_9_GOKBULUTGO.pdf

<https://www.turkcenindirilisi.com/sozluk/arbis-s169775.html>

https://www.academia.edu/14068857/LEVKON_DAN_LEFKO%C5%9EA_YA_L_efko%C5%9Fa_ad%C4%B1n%C4%B1n_tarihsel_de%C4%9Fi%C5%9Fim_s%C3%BCre_ci

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı, Soyadı: Kübra Ülkü ÜNEY

Yabancı Dili: İngilizce

Eğitim Durumu

Lisans : Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

Yüksek Lisans: KAEÜ, Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı

Yayınlar: ÜNEY, K. Ü. (2021). *Kırıkkale İli Keskin İlçesi Yer Adları Üzerine Bir İnceleme*. Kocaeli: İMASCON